Vol. IX
No 3.

13th July, 1960
(Wednesday)
22nd Asadha, 1882 S. E.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

Official Report

PART II - Proceedings other than Questions and Answers.

CONTENTS

	PAGES
Calling attention to matters of urgent public importance. re: Delays in running of Railway Trains.	[189-191]
Government Bill: The Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960. —Passed	[191-223]
Business of the House:	[223-]
Non-official Business: Resolution re: Distribution of cultivable waste lands. (Not concluded)	[224-268]

Note:—*at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

Printed By Nagarjuna Printing Works, Hyderabad.
For the Director, Government Press, Hyderabad.

కారోజు అందకుండా పోతున్నది. పాసింజెర్లు నిలిచే స్టేషన్లలో టపాల్సు మరుసటి రోజుకాని రావడానికి అవకాశం లేకుండా ఉంది. దీనివల్ల ముఖ్యంగా నెల్లూరు జిల్లాకు చాలా నష్టంగా ఉంది. ఇతర జిల్లాలకు గూడా నష్టంగానే ఉంటుంది. ఆంధ్ర దేశంలోని తపాలా సౌకర్యాలు కాని ప్రయాణీకుల సౌకర్యాలను కాని ఏమాత్రం చూడకుండా రైళ్ళను రద్దుచేయడం, టైమింగ్సు ఏర్పరచడం జరిగింది. నెల్లూరు జిల్లాలో 50. 100 వరకు బస్సులున్న వారున్నారు. ప్రయాణీకులు రైళ్లలో ప్రయాణం చేయడానికి అనుకూలం కానిరీతిగా టైమింగ్సు ఏర్పడితే తమ బస్సులపైనే ప్రయాణం చేస్తారనే అభిప్రాయంతో ఆ విధంగా బస్సులకు లాభం రావాలనే ఉద్దేశ్యంతో టైమింగ్సు ఇట్లా నిర్ణయించబడ్డాయని ఒక అభిప్రాయం కూడా ఉంది. మద్రాసు - కలకత్తా మెయిలును సూళ్ళూరుపేటలో ఇది వరకు ఆపేవారు. ఇప్పుడు ఆవిధంగా నిలుపడం మానివేసారు. చాలాచోట్ల, ఇది వరకు నిలిచేచోట్లకూడా, ఏప్రెలు 1 నుంచి ఆపడం రద్దుచేసారు. మనకు ప్రత్యేక జోన్ అవసరం. అది లేనందువల్ల ఇన్ని ఇబ్బందులు వస్తున్నాయని అనుకున్నా 12 గంటలు, 15 గంటలు ఆలస్యంగా బండ్లువస్తూంటే, ప్రయాణీకులు కొన్ని బండ్లను రద్దుచేయడం, ఉన్న బండ్లు ఆలస్యంగా రావడం మూలంగా ఇబ్బందులు పడుతూవుంటే ప్రభుత్వంవారు ఇంతవరకు ఏమి చర్యలు తీసుకున్నారు? రైళ్ళు నిలపాలని వేలకొలది ప్రజలు రైళ్ల దగ్గరకు పోయారు. ప్రజలు ఆ విధంగా రావడానికి వీలు లేదని ఖండించడమే తప్ప ...

మిస్టరు స్పీకరు : ఇది సెంట్రల్ సబ్జక్టు. మీరు ఏదో వ్రాసారని వారు చెప్పబోతున్నారు. ఇంత లెక్చర్ దానికి అక్కరలేదు. Kindly sit down.

*నీటిపారుదల విద్యుచ్ఛక్తిశాఖా మంత్రి (శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణ రాజు) : అధ్యక్షా, రైళ్ల రాకపోకలలో జరిగే ఆలస్యం గురించి నేను చేసే స్టేటు మెంటుకుముందు రెండు మాటలు చెప్పవలసిన అగత్యం ఏర్పడింది సుందరయ్యగారి ఉపన్యాసంవల్ల. ఏమీ శ్రద్ధ తీసుకోవడంలేదు, నిర్లక్ష్యంగా ఊరుకున్నారు అనే భావం వారు వ్యక్తంచేసారు. అది సరికాదని మాత్రమే ఈ సందర్భంలో తమకు మనవి చేయాలి. స్టేటుమెంటులోని facts వల్ల జరిగిన విషయం తమకు తెలుస్తుంది.— 1-4-60 నుండి అమలులోనికి తేబడిన రైళ్ళ రాకపోకలు, వాటికాలంలో ఏర్పాట్లు, సవరణలవల్ల, రైలుబండ్లు విపరీతమైన ఆలస్యంతో నడుచుచుండుట వలన, రాష్ట్రంలోని ప్రజలు కష్టనష్టాలకు గురిఅవుతున్న పరిస్థితిని గురించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇదివరకే శ్రద్ధవహించింది. ప్రజల అసౌకర్యాలను తగ్గించే నిమిత్తమై రైళ్ల రాకపోకల కాలంలో అనువైన మార్పులు చేయడానికి తగిన చర్యలు తీసుకొనవలసిందిగా రైల్వే అధికారులకు మన ప్రభుత్వం తెలియజేసినది. ఈ విష

యమై ప్రజాందోళన, కార్యార్థమై పోవు ప్రభుత్వోద్యోగులు, తదితరులు తరుచు రైళ్ల రాకపోకలలోని ఆలస్యంవలన అనుభవించుచున్న అనేక అసౌకర్యాలను ఆయా రైల్వే యజమానులకు తెలియపరచడం కూడా జరిగింది. సరాసరి పోవు ప్రయాణీకులు రైళ్ల రాకపోకలలోని ఆలస్యం కారణంగా బ్రాంచి మార్గాలలోని కనెక్టింగ్ రైళ్లను తప్పుతూ విధిగా పెక్కు ఇబ్బందులకు లోనగుచున్నట్లు కూడా అందులో మేము పేర్కొన్నాము. రైళ్ళు ఆలస్యంగా చేరడంవలన తపాలాలు బట్వాడా చేయడంలో ఆలస్యం అవుతోంది. ప్రజల వద్దనుంచి ఆక్షేపణలకు తావులేకుండా ఉండేటట్లు రైళ్ళు సరియైన వేళలలో నడిచేటట్లు రైల్వే అధికారులకు నొక్కి చెప్పడం కూడా జరిగింది. దాని విషయమై చాలా ప్రత్యుత్తరాలు జరిగాయి. మంచినీటి సదుపాయాలు, ప్లాటుఫారములపైన కప్పులు, ఫలహారశాలలలో, రైలుబండ్లలో ఎలక్ట్రిక్ దీపాలు, పంకాలు, రైలుబండ్లలోను మరియు ప్లాట్ఫారములలోను పాయఖానాలు, తగిన పరిశుభ్రత లేకపోవడం మొదలైన అనేక అసౌకర్యాలను గురించి, ఇంకా కొరతపడివున్న అనేక అసౌకర్యాలను గురించి పత్రికాముఖాన, ప్రజలనుంచి వచ్చే ఆక్షేపణలవల్ల స్వానుభవం వల్ల ప్రభుత్వానికి తెలుసు. ఈ పరిస్థితుల దృష్ట్యా నేను స్వయంగా కేంద్ర రైల్వేమంత్రిగారికి ఆయా రైల్వే యాజమాన్యాలకు రైళ్ల రాకపోకలలోని ఆలస్యాన్ని నివారించవలసిందిగాను, పై అసౌకర్యాలను అన్నింటిని తొలగించవలసిందిగాను, మన రైలు బండ్లను, రైల్వేస్టేషన్లను మంచిస్థితిలో ఉంచేటట్లు చూడవలసింది అని ఆదేశించవలసిందిగా వారిని చాలా గట్టిగా విషయాన్ని విశదపరస్తూ కోరడం జరిగింది. తదనుగుణంగానే రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శిగారిని కలుసుకోవలసిందిగా మన రాష్ట్రమునకు సంబంధించిన మూడు రైల్వే యాజమాన్యాలకు, అనగా మధ్య, దక్షిణ, ఆగ్నేయ రైల్వే యాజమాన్యాలకు, ఆదేశించినారు. ఆ ప్రకారం వారు వచ్చి మన ప్రధాన కార్యదర్శిని 16-6-60 న కలుసుకుని అన్ని విషయాలు చర్చించడం జరిగింది. త్వరలో పరిస్థితులన్నీ చక్కబడగలవని ఆశిస్తున్నాము. మన రాష్ట్రంలోని రైల్వేవాడుకదారుల వాస్తవమైన అవసరాలను ప్రభుత్వం అప్రమత్తతతో చూస్తున్నదని ఈ సభవారు ఇపుడు సంతృప్తి చెందెదరని నేను నిస్సంశయంగా నమ్ముతున్నాను. దానికి తగిన ఏర్పాట్ల విషయంలో ఏవిధమైన అశ్రద్ధ చేయకుండానే ప్రభుత్వం కార్యదీక్షతో ఈ కార్యక్రమం సాగిస్తోంది.

GOVERNMENT BILL:

The Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ డి. సంజీవయ్య) : అధ్యక్షా. నిన్న మనం పూర్తిచేద్దాం అనుకున్న వాటిలో హైదరాబాదు కార్పొరేషన్ బిల్లు మిగిలిపోయింది. దీనిని ఇపుడు

పూర్తిచేసుకుని మిగతా నాన్ అఫీషియల్ కార్యక్రమానికి వెడదామని నేను ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

I move-that the Hyderabad Municipal Corporation (Andhra Pradesh Amendment) Bill 1960 he taken up now.

మిస్టరు స్పీకరు : ఈరోజు నాన్ - అఫీషియల్ రోజు. అయినప్పటికి కొంచెం సేపులో హైదరాబాదు కార్పొరేషన్ బిల్లు పూర్తిచేసి తరువాత నాన్ అఫీషియల్ కార్యక్రమానికి వెళ్లవలెనని ముఖ్యమంత్రిగారు తీర్మానం ప్రతిపాదించారు. ఈ ప్రతిపాదనను అందరు ఆమోదించారని భావిస్తున్నాను.

The question is -

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be taken up.

The motion was adopped.

Sri D. Sanjivayya: Sir, I move:

That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be read a first time.

Mr. Speaker: Motion moved.

شری جے - بی متیال راؤ - مسٹر اسپیکر سر - کل مجھے بات کرتے کرتے ہی بعد میں چند کارنون کی وجہ سے رکنا پڑا جن کارنون کو آپ جانتے ہیں - میں پرانے چرتر اور پرانی جو اسکی ہسٹری ہے اسکو تفصیلی طریقہ پر ہوز کے سامنے رکھنے کی کوشش کر رہا تھا - اسکی ہسٹری یہ ہیکہ پرانی اسمبلی میں حیدرآباد کے دور میں اس پرکار کا بل آیا اور اسوقت میں سکندرآباد کا ایک ممبر ہونے کے ناتے میں اور شری وی - بی - راجو دونوں چونکہ سکندرآباد سے الکٹ ہوکر آئے تھے وہاں کے ریپریزنٹیٹو ہونے کے ناتے اس اسمبلی میں جب سوال آیا تو وہاں کی پرجا کے ابھیپرائے کو حکومت کو معلوم کرکے ہم دونوں نے ملکر اسکی کوشش کی کہ اس پراویژن کو اس میں داخل کیا جائے وہ پراویژن یہ ہے -

Provided further that no notification in this respect of establishment of a single corporation shall be published unless the Corporation shall have provisionally resolved by a 3/4ths majority of the total number of councillors in this behalf.

اس طریقه کا ایک سوجهاؤ هم نے گورنمنٹ کے سامنے پیش کیا اور هاوز نے اسکو اپنی تائید دی اسکا سارا شیر کانگریس کے ممبرون کو حاصل هے اسوقت کسی کے ڈر سے هم نے یه پراویژن نهین لایا تها ۔ وهاں کے حالات کچهه نرالے تهے اور وهاں کا سچویشن کچهه عجیب سا تها ۔ وهاں اسٹرائیک هوئے اور دنیا بهر کی چیزین هوئیں ۔ اسکو کنٹرول کرنے کیلئے مین بهی اسوقت سانی بهوتی پرجا سے کورها تها ۔ پرجا کے پرتینید هی هونے کے انوسار هم نے یهاں ریپریزنٹیشن کر کے تقریبا چار سال تك اس مسئله کو روك رکها ۔ بعد میں آندهرا پردیش بننے کے بعد پهر یه سوال پیدا هوا ۔ پهلے کے چیف منسٹر شری سنجیوا ریڈی سے لیکر موجوده چیف منسٹر شری ڈی ۔ سنجیویا تك اور جب کبهی همارے پرائیم منسٹر شری نهرو یهان آئے تو انهون نے بهی کها که دونوں کارپوریشنس کو مرج کرنا چاهئے نیز کئی بڑے بڑے لیڈرس جو بهی یهاں آئے انهون نے بهی کها که ان دونون کارپوریشن کو مرج کردینا چاهئے ۔ لیکن هم لوگون کی رائے میں شروع سے لیکر آج تك یهی چلا آرها هے که مرج نهین هونا چاهئے ۔ اسلئے که اسکے کچهه کارن هین ۔ صرف سنٹیمنٹ هی نهیں جیسا که همارے مکهیه منتری جی نے کل کها ۔ وه بهی اسکو مانتے هین که سارے دیش میں یه ایك سندر سٹی هے اور سندر کارپوریشن هے جو بڑی ایفیشینسی اور اچهے ڈهنگ سے چل رها هے ۔ میں بار بار اسکو دهرا کر اسکی پرامکهتا کو گهٹانا نهیں چاهتا ۔ یه صاف بات هے که جب سے یهاں کی جنتا نے میونسپل کارپوریشن کو اپنے هاتهه مین لیا هے اسکو اچهے ڈهنگ سے چلانے کی کوشش کی ۔ خاص کر میں وهاں کے مینوسپل کمشنر کی بهی تعریف کرونگا اور ان کو مبارکباد دیتا هون که انهون نے بهی کافی اچهے ڈهنگ سے اور ڈپلومیٹك

طریقے سے اور اپنی ایفیشینسی کو پورے طریقہ سے استعمال کرتے کارپوریشن کے کام کو چلاتے آئے ہیں ۔ اسکا مطلب یہ نہیں ہے کہ حیدرآباد کی کارپوریشن بری ہے ممکن ہے وہ بھی اچھی ہوگی لیکن ساتھہ ساتھہ چونکہ میں سکندرآباد کا سٹیزن ہوں وہاں کا ریپریزنٹیٹیو تھا اور آج بھی وہاں کا بسنے والا سٹیزن ہوں اسلئے مجھے سکندرآباد سے پریم ہے ۔ جس وقت ہم نے آگے بڑھکر یہ پراویژن لایا اسوقت نہ تو اتحادالمسلمین کا سوال تھا اور نہ کسی کا سوال تھا اور نہ میرے متر شری وندے ماترم راجیندر صاحب کا سوال تھا ۔ ہم نے کسی سے ڈرکر یہ پراویژن نہیں رکھا تھا ہم نے اپنی مرضی سے رکھا تھا ۔ ہم کو چند دن آگے بڑھنے کا موقع ملا تھا لیکن دھیرے دھیرے جیسے جیسے وقت بڑھتا گیا چیف منسٹر صاحب نے ہم لوگوں کو کنونس کرنیکی کوشش کی لیکن ہم آجتک بھی کنونس نہیں ہوئے اسکے کچھہ کارن ہیں اسکے کچھہ وجوہات ہیں ۔ وجوہات یہ ہیں کہ وہ ایک چھوٹی سی سندر سٹی ہے ہمارا خیال تھا کہ اسکی سندرتا کو قائم رکھیں وہاں کے کارپوریشن کو اچھی طرح سے چلائیں جسطرح کہ وہ چل رہا ہے اور اسطرح اسکی ابھیوردھی کریں ۔ جب یہ سوال اٹھایا گیا تو چند دولستوں نے پرسن کیا کہ آپ وشال آندھرا کے سپورٹر ہیں تلنگانہ اور آندھرا کو مرج کرکے وشال آندھرا بنانا چاہتے تھے تو پھر سکندرآباد اور حیدرآباد کے کارپوریشن کو مرج کرنا کیوں نہیں چاہتے ۔ میں نے اسکے لئے پہلے بھی کارن دیا ہے اور آج بھی کارن دیتا ہوں کہ ایس آر سی رپورٹ میں صاف بتایا گیا ہے کہ لارج سٹی اور اسمال لوکل باڈیز ہی ایفیشینسی کو مینٹین کرسکتے ہیں ۔ انہوں نے یہ لکھا ہے چونکہ میں ایک فالوور ہوں میری نظروں میں ایس آر سی رپورٹ کا یہ نظریہ جچا اسلئے میں نے وشال آندھرا کی سپورٹ کی اور اس کارپوریشن کے مرجر کو اپوز کرتا ہوا آیا ہوں لیکن اب موجودہ حالات کے مد نظر کہ اب حالات بدل چکے ہیں اسلئے ہمکو سوچنا چاہئے کہ کیا کرنا ہے جسطریقہ سے چیف منسٹر صاحب نے کہا میں ان کو

غلط نہیں سمجھتا ھمیں ان کی نیك نیتی پر شك نہیں ھے - وہ ھمکو جو وشواس دے رھے ھیں ھمیں اسپر پورا پورا وشواس ھے لیکن ڈر یہ ھے کہ وھاں کی افیشینسی مار نہ کہا جائے - جسطرح میرے متر سیتیا صاحب نے کہا کہ وھاں ڈر کس کو ھے پرجا کو یا نیتا کو ھم لوگ نیتا نہیں ھیں ھم لوگ ورکرس ھیں ھمکو کیا ملنے والا ھے - میئر بنے والے اور اسٹینڈنگ کمیٹی کے چیرمن بننے والے دوسرے ھیں ھم لوگ بننے والے نہیں ھیں ھم ایك معمولی ورکرس کے ناطے کانگریس کے ایك سپاھی کے ناطے کام کرنے والے ھیں - اسلئے ھمکو کوئی ڈر نہیں ھے پدویوں کا اور پدویاں حاصل کرنے کا - ساتھہ ساتھہ میں چیف منسٹر صاحب کو اپنے ایك وعدہ کی طرف متوجہ کرنا چاھتا ھوں - جسطریقے سے وہ چاھتے ھیں کہ مرجر ھوجائے آج ھم بھی مرجر کے خلاف نہیں ھیں - ھم آپکی تائید کرنے کے لئے تیار ھین لیکن میں پوچھنا چاھتا ھوں کہ کیا آپ اپنی بات پر اپنی زبان پر قائم رھینگے جو اشواسن ھم کو دلا رھے ھین کہ ھمارا نقصان نہیں ھونے والا ھے اور اس پر زور دے کر کہہ رھے ھیں کہ جنٹلمنس اگریمنٹ کرینگے - جنٹلمن اگریمنٹ ھوسکتا ھے لیکن ایسا نہ ھو کہ اگریمنٹ کی حد تك اگریمنٹ ھی رہ جائے اور پرجا کے سامنے ھم کچھہ کہنا چاھیں تو نہ کہہ سکنے کے پوزیشن میں رہ جائیں - ایسا نہیں کرنا چاھئے - میں آپ سے اسکی پرارتھنا کرتا ھوں - کچھہ زمانہ پہلے مین ایك وعدہ چیف منسٹر صاحب سے کیا تھا - میں نے اس اسمبلی مین سنہ ۱۹۵۶ع مین وعدہ کیا تھا اسی ھاوز میں اور اسی استھان میں کہ چند دن کے بعد وھاں کی جنتا کو ھم کنونس کرنے کی کوشش کرکے مرج کرنیکی کوشش کرینگے - یہ میرا وعدہ تھا - پرانے پروسیڈنگس اٹھا کر آپ میری اسپیچس دیکھہ سکتے ھین - ان وعدوں کو پورا کرتے ھوئے چیف منسٹر صاحب کے اشورنس کا اعتبار کرتے ھوئے میں ان کو وشواس دلاتا ھوں کہ ھم پرجا کے سامنے جائینگے پرجا سے کہیں گے کہ اب وقت آچکا ھے مرج کرنے کیلئے اسلئے ھم تمام لوگ مرج ھوجانا چاھئے - بہت زمانہ ھوا - حیدرآباد اور سکندرآباد کے درمیان صرف ایك حسین ساگر کا کٹھہ حائل تھا - یہاں کے اور وھاں کے بھائی بہت دن دور دور رھے لیکن اب حالات کے تحت ھم کو مان لینا چاھئے لیکن ساتھہ ساتھہ وہ جو ھمارا ڈر ھے پدویوں کا نہیں استھانوں کا نہیں بلکہ خوبصورتی سکندرآباد سٹی کی مٹ نہ جائے وہ افیشینسی ختم

نہ ھو جائے ۔ جسطرح حیدرآباد میں خیریت آباد ھے مشیرآباد ھے ویسی حالت اسکی نہ ھو جائے ۔ بلکہ چیف منسٹر صاحب نے جیسا کہا کہ وھاں کے کمشنر کو بڑا اسٹیٹس حاصل رھیگا ۔ وھاں جسطرح پہلے ایک کمشنر تھا اسیطرح رکھنا چاھئے وھاں چھوٹے سے اختیارات کے ساتھہ کسی کو رکھینگے تو وہ کارپوریشن کے کاموں کو ڈیلیگیٹ نہیں کرسکے گا اور کارپوریشن کے کاموں کو برابر نہیں چلاسکیں گے ایسا نہو کہ وھاں کا سٹیزن وھاں کا ٹیکس پیئر اس بات پر مجبور ھو جائے کہ اسکو اپنے ھر کام کیلئے سکندرآباد سے حیدرآباد آنا پڑے ۔ اسلئے ان تمام چیزوں کا خیال کرتے ھوئے عمل کرنا چاھئے ۔ میں زیادہ تفصیلات میں نہیں جانا چاھتا آپ خود ان تمام چیزوں کا خیال رکھتے ھوئے سکندرآباد کے بڑے بھائی کے ناتے وشواس دے رھے ھیں اور وشواس دلا رھے ھیں ۔ میں سمجھتا ھوں کہ اس ھاوز کے سامنے جسطرح وعدہ کئے ھیں حکومت اس بات پر قائم رھیگی ۔ ساتھہ ساتھہ گوپال راؤ صاحب اکبوٹے نے جیسا کہ پروپوزل پیش کیا ھے اور دوسرے ساتھیوں نے بھی کہا کہ انگلینڈ میں ایک طریقہ ھے وھاں کاؤنٹی سسٹم ھے اسکو اڈاپٹ کرسکتے ھیں ۔ کیا اس کی پاسیبلیٹی ھے ۔ اس کو آپ دیکھہ سکتے ھیں بہرحال وھاں کی خوبصورتی کو نہ مٹانا چاھئے ۔ اگر ایسا ھو تو ھم ضرور راضی ھونگے اور جاکر وھاں کی پرجا کو منوا کر ھم اسکی تائید کرنے کیلئے پرارتھنا کرینگے ۔ ساتھہ ساتھہ مسٹر اسپیکر ایک تعجب اور آشچریہ جنک بات یہ ھے کہ میں جب صبح اٹھا اور دکن کرانیکل اخبار پڑھا تو اسمیں میں نے دیکھا کہ کارپوریشن کے مرجر کے سلسلہ میں بات کرنیوالوں کی فہرست میں کے ۔ ایچ ۔ نارائن صاحب کا نام ھی نہیں ھے اور گرومورتی صاحب کی تائید لکھے ھیں اور نہ خلاف لکھے ھیں ۔ اسطرح سے میری سمجھہ میں نہیں آیا ۔ چند لوگوں کو آشچریہ میں ڈالدیا گیا ھے ۔ یہ ایک اھم سوال ھے سکندرآباد کے لوگوں کا مسئلہ ھے اسکو کافی پرفارمنس دینا چاھئے ۔ میں آپکے دوارا اس ھاوز سے ریکوسٹ کرتا ھوں اور اس بل کی ان حالات کے تحت اور چیف منسٹر صاحب کے پرسوونس کے تحت اور چیف منسٹر صاحب نے جو اشورنس ھم کو دلایا ھے جو وشواس ھمکو دلایا ھے اسکے نظر کرنے میں اس بل کو سپورٹ کرتے ھوئے اس ھاوز کی اجازت چاھتا ھوں ۔

శ్రీ జె. బి. ముత్యాలరావు (గజ్వేల్-రిజర్వుడ్): ఒక్క విషయం చెప్పడం మరచాను. Public opinion కు ఈ బిల్లు పోవలసిన అవసరమే లేదు. హైదరాబాదు ప్రభుత్వం సెలెక్టు కమిటీ పెట్టి Public opinion చాలా ప్రోగు చేసినది.

*శ్రీ బసవమానయ్య (ఆందోల్): అధ్యక్షా, సికిందరాబాదు, హైదరాబాదు మెర్జరు గురించి సమయం ఇస్తే మాటలాడతాను.

మిస్టరు స్పీకరు: మాట్లాడండి.

శ్రీ బసవ మానయ్య: అధ్యక్షా, డీసెంట్రలైజేషను అనే సదుద్దేశ్యం ఉన్నప్పుడు ప్రజాభిప్రాయం ఏవిధముగా ఉన్నది, ప్రజలు దానిని కోరుతున్నారా లేదా అనే సమస్య చాల గాఢమైనది. అయితే నిన్న నేను సికిందరాబాదు వెళ్లి ఉంటిని. అక్కడ బట్టల బజారువారు, కూరగాయల బజారువారు, హోటలువారు, strike చేయడానికి ఆలోచిస్తుండిరి. "కేంద్ర ప్రభుత్వోద్యోగులు strike చేస్తున్నారు, మేముకూడ ఇప్పుడే చేస్తే ప్రభుత్వం మనస్సుకు బాధ కలుగుతుందేమో. రేపో ఎల్లుండో strike చేస్తాము" అని వారు మాటలాడుకుంటూ ఉండగా నేను విన్నాను. ప్రజలకు సంబంధించిన సంస్థలు వారికి ఇష్టంలేదని protest చేయాలను కొంటున్నారు అయితే ముత్యాలరావుగారు. కొత్తూరు సీతయ్యగారు ప్రజలంతా అనుకూలంగా ఉన్నారని చెప్పారు. వారు ఇంతవరకు సికిందరాబాదులో ఒక్క పబ్లికు మీటింగయినా పెట్టలేదు. అక్కడ ఒక పబ్లికు మీటింగు పెడితే ప్రజలకు యిష్టంఉన్నదీ లేనిదీ సరుకు తేలిపోతుంది. రెండవది ఇతేహాదుల్ ముసల్మానుల యొక్క పెట్టు దెబ్బవల్ల ఇక్కడ 13, 14 సీట్లు వచ్చినాయి, దాని గురించి ఇట్లా చేస్తున్నారు అనేది ఏదైతే అంటున్నారో అది మాత్రము నిజం కాదు. చాలా విశ్వసనీయమైనటువంటి వాళ్ళద్వారా తెలిసింది చెప్పుతున్నాను. అయితే merger కాకూడదనిగాని, కావాలనిగాని నా అభిప్రాయాన్ని తెలుపడం లేదు. కాని సికింద్రాబాద్ ప్రజలు మాత్రము దానికి అనుకూలంగా లేరనేది మాత్రం నగ్న సత్యము. ఆసత్యాన్ని ప్రభుత్వానికి తెలపడం ప్రతినిధి యొక్క కర్తవ్యం అని నేను ఈ విషయాన్ని తమద్వారా తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ కె. ఎస్. నారాయణ (సికింద్రాబాదు సిటీ): అధ్యక్షా, నేను మాట్లాడిన దానిని గురించి ఈవేళ press లో wrong reporting జరిగింది. Merger కాకూడదు, ప్రజలు దానికి వ్యతిరేకము అని నేను ముఖ్యమంత్రిగారికి

మనవిచేసినాను. నేను mergerకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నప్పుడు, నేను support చేసినానని, వేరేవాళ్ళు oppose చేసినారని wrong గా report చేయడం జరిగింది. దానిని దయచేసి correct చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టరు స్పీకరు : This case comes under privilege also. పొరబాటున చేసిఉంటారు. అందువల్ల అది ఇప్పుడు correct చేసుకోవలసిందని ఆ papers ను కోరుతున్నాను. Wrong reporting is a serious matter. So, if any paper has done, it must immediately correct with much regret.

శ్రీ కె. ఎస్. నారాయణ : గోల్కొండ పత్రిక, ఆంధ్ర జనత, Daily News, వీటిలో ఆ విధంగా పడింది.

Mr. Speaker : So, I am giving a warning to "Daily News" 'Deccan Chronicle' and those which have reported wrongly.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : అధ్యక్షా, ఈ చర్చలో తొమ్మిది మంది సభ్యులు పాల్గొన్నారు. చిట్టచివర, బసవమానయ్యగారు మాట్లాడారు, వారు ఎటూచెప్పకుండా, ఇటు merger నుsupport చేయక అటు oppose చేయక, ఏ అభిప్రాయాన్ని నేను చెప్పను అని త్రిశంకు స్వర్గంలోకి వెళ్లిపోయారు, 'కాని' అని అదేదో త్రాసులో weigh చేసినటువంటి విధంగా అన్నారు. వారు ఖచ్చితమైన ఒక అభిప్రాయానికి వచ్చి ఉండినట్లయితే సంతోషించి ఉండెడి వాడిని. కాని ఆ విధంగా ఏమీచెప్పలేదు. తరువాత గురుమూర్తిగారు, మొట్టమొదట సికింద్రాబాద్ మేయరుగా ఉండిన వారు. అక్కడనుంచి శాసన సభకు ఎన్నుకోబడినారు. చాలా బాధ్యతాయుతమైన వారు, అనుభవజ్ఞులు, అటువంటివారు కూడా ఈ merger ఎప్పుడో జరిగి ఉండవలసింది, తప్పక జరగవలసిందే నని అన్నారు. కాని, నేను మొట్టమొదట ఉపన్యాసములో చెప్పినట్లు అక్కడ ఉండేటటువంటి ప్రజలకు కొన్ని అనుమానాలు ఉన్నాయి; అవి తీర్చవలెనని అన్నారు. తప్పకుండా సందేహాలు తొలగించటానికి- సర్వవిధాలా ప్రయత్నం చేస్తామని; వారికి ఇప్పుడు ఉండేటటువంటి amenities తగ్గకుండా, ఇంకా హెచ్చించడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని వారికి మరొకసారి నేను హామీ ఇస్తున్నాను. తరువాత ఎక్బోటే గారు ఇదివరలో స్థానిక పరిపాలనా మంత్రిగా ఉండినవారే, కాకుండా, మనము ఇప్పుడు ఏ corporation చట్టానికి సవరణ తీసుకొని వస్తున్నామో ఆ చట్టం కొరకు 1956 లో శాసన సభలో బిల్లును ప్రవేశపెట్టి, చట్టముగా చేసినటు

వంటి వారు. చాలా సామర్థ్యంగా ఆశాఖను నిర్వహించినటువంటి వారు. వారు కూడా ఇది తప్పకుండా జరగాలని చెప్పినారు. మిగతా దేశాలలో ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు, లండన్ పట్టణము గురించి, వాషింగ్‌టన్ గురించి, చరిత్రాత్మకమైన సంఘటనలు కూడా వారు విశదముగా చెప్పినారు. అంతటి అనుభవజ్ఞులు దీనికి అనుకూలముగా చెప్పడం చాలా సంతోషము. తరువాత వందేమాతరం రామచంద్రరావుగారు మాట్లాడుతూ, అధికార వికేంద్రీకరణ సిద్ధాంతాన్ని ఈ ప్రభుత్వము అంగీకరించింది కదా, దానికి విరుద్ధంగా ఇక్కడ రెండు కలిపి పెద్దగా చేస్తున్నారు అని అన్నారు. వారు ఒక చిన్న విషయం మాత్రం మరచిపోయినారు. అధికార వికేంద్రీకరణ ఎక్కడ జరుగుతున్నదో ఆలోచించ వలసిందిగా వారిని కోరుతున్నాను. గ్రామస్థాయిలో, బ్లాక్ స్థాయిలో, జిల్లా స్థాయిలో, గ్రామీణ ప్రాంతాల అభివృద్ధి దృష్ట్యా ఏర్పాటుచేసి నటువంటిది ఆ వికేంద్రీకరణ సిద్ధాంతము. అది మునిసిపాలిటీలకు వర్తించదు. ఎందుకంటే వాటిలో అసలు Block development అనేది లేదు. Community development మొదలైన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు వాటికి వర్తించవు అందువల్ల ఆ anology గాని ఆ simily గాని దీనికి సరిపోదని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత, political exigencies వల్ల ఇది చేస్తున్నారని చెప్పారు. Corporation లో వారి majority ఎక్కువగా లేనటువంటి కారణంచేత చేస్తున్నారని అంటున్నారు 1958 లో ఆ majority ఉండినదో లేదో ఒకసారి ఆలోచన చేసుకోమ్మని వారిని కోరుతున్నాను. అంతేకాదు. 1956 లో ఈ చట్టము చేసినప్పుడే ఈ merger సిద్ధాంతాన్ని అప్పుడే అంగీకరించే. merger చేయాలనేది కూడా వారు వ్రాసిపెట్టారు". అంతేగాకుండా 1960 మార్చి బడ్జెట్ సమావేశంలో ఈ శాఖకు సంబంధించి పద్దులు ఇక్కడ చర్చించినటువంటి సందర్భంలో ఆనాడు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి వారు కూడా చెప్పారు. అందువల్ల ఇదేదో ఇప్పుడు వచ్చింది అనేటటువంటిది వాస్తవంకాదు. ఇది political exigencies వల్ల చేస్తున్నారనేటటువంటిది మాత్రం సత్యదూరమని నేను మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత వాసుదేవనాయక్ గారు సంపూర్ణంగా సమర్థించారు. యల్లమందా రెడ్డిగారు కూడా సమర్థించారు. సీతయ్యగుప్తాగారు కూడా సమర్థించారు. ఇకపోతే ఎటూ కె. యస్. నారాయణగారు, అక్కడనుంచి ఎన్నుకోబడినటువంటివారు కాబట్టి, అక్కడి ప్రజల అభిప్రాయాలను బట్టి, వారి సందేహాలనుబట్టి వారు దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉండవచ్చు, కాని నేను వ్యతిరేకిస్తున్నా" నని మళ్ళీ సుస్పష్టం చేస్తున్నారు. కాని సికిందరాబాదులో నివసిస్తున్నటువంటివారు అధిక సంఖ్యాకులుగా ఉన్నటువంటివారు ఇది మంచిదే ఇది దేశంయొక్క సంక్షేమం దృష్ట్యా చేస్తూ ఉంటే అని అంటున్నారు. అంతేకాకుండా, సికింద్రాబాద్‌లో నివసించేటటువంటి

ప్రజలయొక్క క్షేమం దృష్ట్యాకూడా ఇది మంచిది. ఈ రెండు పట్టణాలను కలపడం వలన రాజధాని నగరానికి ఒక మహోన్నతమైన స్థానం వస్తుంది. పట్టణాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి కేంద్రప్రభుత్వం నుంచి grants రావడానికి వీలుంటుంది. ఈ విషయాలన్నీ వారు మరచిపోయారేమో. అంతేకాదు, Second Five Year Plan కు, Third Five Year Plan కు సంబంధించి, సికింద్రాబాద్ పట్టణం యొక్క అభివృద్ధి కోసం ఎంత మొత్తములు అయితే కేటాయించబడినాయో, అవి సికింద్రాబాద్ పట్టణముకే ఖర్చుపెడతాము. అక్కడ Regional Office పెడతాము. అనేక రకాల హామీలు ఇస్తాము. ఈ విధంగా చెప్పినా కూడా, పాపము అక్కడ ఏ quarters లో ఏ pressure ఉందోగాని కె. ఎస్. నారాయణగారు నిన్న వారు చెప్పింది పత్రికలో తప్పుపడిందని మళ్ళీ దాన్ని ఇక్కడ సుస్పష్టం చేస్తున్నారు. ముత్యాలరావుగారు కూడ ఒకప్పుడు సికింద్రాబాద్ పట్టణం నుంచి ఎన్నుకోబడినారు. ఇప్పుడు గజ్వేల్ నియోజక వర్గంనుంచి ఎన్నుకోబడినారు, వారు సికింద్రాబాద్ పట్టణంలో నివసిస్తున్నారు. కాబట్టి వారు అన్ని విషయాలు చెప్పారు. అందులో 1956 లో ఆ చట్టము తయారైనప్పుడు కూడా వారు సభ్యులుగా ఉన్నారు. ఆ చరిత్ర అంతా కూడా వారికి తెలుసు. వారు అక్కడ ఉన్నటువంటి ప్రజలను మెప్పించి corporation లో resolution pass చేయించి ఈ merger కు ప్రయత్నం చేస్తాము అని చెప్పుతూ "వాయిదా కియాహై" అని ఏదో ఉర్దూలో ఉన్నారు. ఈ విధంగా వాయిదా వేస్తూ పోతూ ఉంటే, అట్లే పోతూ ఉంటుంది. అందువల్ల ఇది చాలా సదుద్దేశంతో, సత్సంకల్పంతో పట్టణాభివృద్ధి దృష్ట్యా చేసినటువంటి బిల్లు కాబట్టి దీనికి అందరు అంగీకరిస్తారని నేను మీ ద్వారా ప్రార్థిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

Mr. Speaker : The question is :

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be read a first time."

The motion was adopted.

Sri D. Sanjivayya : I move :

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be read a second time."

Mr. Speaker : Motion moved.

మిస్టరు స్పీకరు : పి. రాజగోపాలనాయుడు, వి. రామచంద్రరావు గారలు ఇచ్చిన amendments ఉన్నాయి.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : నేను నా amendment move చేస్తున్నాను.

I move :

"That the Bill be circulated for eliciting public opinion."

Mr. Speaker : Amendment moved.

*శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట) : అధ్యక్షా, ఈ amendments ను బలపరుస్తు నేను ఒక విషయం మనవి చేయదలచినాను. హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు merger చేయవలసిందనేటటువంటి ఈ బిల్లు corporation elections అయిన వెంటనే ప్రవేశపెడుతున్నారు. మరి ఈ procedure ప్రజాస్వామిక సాంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా ఉన్నదా లేదా అనేది ప్రభుత్వము యోచించినట్లు లేదు. ఇది ప్రభుత్వము పూర్తిగా విస్మరించినదని చెప్పకతప్పదు. నిన్నగాక మొన్ననే కొత్తగా corporators ఎన్నుకోబడినారు. కనుక కనీసం ఈ బిల్లు వారికి refer చేయవలసినది ధర్మం అనేది ఎందుకు విస్మరించిందో ప్రభుత్వం తెలియదు. తమయొక్క అభిప్రాయాలకు వ్యతిరేకంగా ఉంటారేమో అనుకొంచే, మాకు ఇక్కడ majority ఉన్నది, అక్కడ majority ఉన్నదని ఒక గౌరవ సభ్యులు సెలవిచ్చారు. అటువంటప్పుడు, దీనిని వారికి refer చేయడంతో వచ్చే ప్రమాదం ఏమిటి? మన గౌరవసభ్యులు ఎక్బోటేగారు ఇదివరలో మంత్రిగా ఈ శాఖను నిర్వహిస్తున్నప్పుడు వారే ఈ చట్టాన్ని చేసినారన్నారు. "ఆ చట్టాన్ని చేసినపుడు, అప్పుడే మేము ప్రకటించి ఉన్నాము merger చేస్తాము అని" వారు అన్నారు. కాని merger చేస్తామన్న ప్రకటనతోపాటు ఇచ్చిన వాగ్దానాలు ఏమైనాయని అడుగుతున్నాను. వాగ్దానాలు విస్మరించడం అనేది ప్రజాస్వామిక ధర్మాలకు వ్యతిరేకమా కాదా? స్పష్టంగా వారు ఆనాడు సెక్షన్ 3 లో చెప్పారు. ఎప్పుడు యీ ఏకీకరణ చేయవలసి వచ్చినా తప్పనిసరిగా ఆ మునిసిపాలిటీలో ఉన్న సభ్యులలోగాని మూడువంతులలో, రెండువంతులలోగాని అంగీకరించినప్పుడు చేస్తామనే షరతు యీ రోజున వదులుకోవలసిన అగత్యం ఏమి వచ్చింది, ప్రత్యేక పరిస్థితులు ఏమి ఏర్పడినవి. గౌ॥ సభ్యులు సీతయ్య గుప్తగారు మాట్లాడినప్పుడు ఒక సూచన కనిపించింది. కుల, మత ద్వేషాలతో కూడుకొన్న శక్తులు ప్రకోపిస్తు

న్నాయి కాబట్టి వాటిని అణచిపెట్టుటకు ఆ సూత్రాన్ని అవలంబిస్తే మాకు సాగదు కాబట్టి యీ బిల్లు అత్యవసరంగా యిప్పుడు తేవలసి వచ్చిందన్నట్లుగా చెప్పారు. ఏకీకరణ ద్వారానే కుల, మత, విద్వేషాలను అణచిపెట్టగలం – అనే నమ్మకం గౌ॥ సభ్యులకు ఉన్నట్లయితే వారు పొరబడుతున్నారని చెప్పకతప్పదు. ఆరకంగా ఎప్పుడూ పోగొట్టలేరు. అటువంటివారు ఉన్నట్లయితే వారిని విశ్వాసంలోకి తీసుకొని వారి మంచిచెడ్డలు గమనించి, యీ కాంగ్రెసుపార్టీ పరిపాలనలో వారి హక్కులకు ఎటువంటి భంగం ఉండదు, న్యాయమైన, ధర్మమైన సౌకర్యాలు కలుగజేస్తారనే విశ్వాసం కలిగించిన తరువాత మత, కుల విద్వేషాలను సామరస్య భావంతో పరిష్కరించుటకు దోహదం చేస్తుంది. కాని మొన్నటి ఎన్నికలలో మత కుల శక్తులు ప్రాబల్యంలోకి వచ్చాయి కాబట్టి వాటిని సంపూర్ణంగా అణచిపెట్టుటకు merger చేస్తున్నాము అనే భావన ఉంటే అది మరింత ప్రకోపించడానికి దోవ తీస్తుంది అని చెప్పక తప్పదు. ఇది సరైన ధోరణి కాదు. దీనివల్ల ఎక్కువ నష్టమేగాని, ఉపయోగం జరగదని మనవి చేస్తున్నాను. సీతయ్య గుప్తగారు అట్లు సెలవిచ్చారు కాబట్టి యిది నేను మనవి చేస్తున్నానే గాని, నాకు యీ విషయమే తెలియదు. (interruption) కులమత తత్వాలు ఎక్కడ ఉన్నవి? అసలు సామ్యవాదం మన ధ్యేయం అనుకొంటూ అసెంబ్లీ స్థానాలలోను, మంత్రివర్గంలోను తమ కులానికి ప్రాతినిధ్యం లేదని కాంగ్రెసువారు అనుకునే సామ్యవాదులు కూడ చర్చించుకొని డెప్యుటేషన్ వెళ్తూంటే, అది కులతత్వంకాదు—అనుకొంటూ యితరుల కేదో మతతత్త్వం ఉన్నదని భావించడం—యిది సామ్యవాద సూత్రంలోని ఏ భాగానికి చెందుతుందో నాకు తెలియుట లేదు. సామ్యవాద విజ్ఞానం నేను సంపూర్ణంగా పొందలేదు కాబట్టి నేను ఆ సందర్భంలో ఎక్కువగా చెప్పలేను. ఏమయినప్పటికీ యిది సరైన ధోరణి కాదు. ఈ సెక్షన్ ద్వారా ప్రభుత్వం, సికింద్రాబాదు వారికి ఎటువంటి కష్టము కలుగకుండ రక్షించుటకు safeguards పెట్టుకొన్నామని చెప్పారు. చాల సంతోషం. కాని మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విలీనీకరణ సమయంలో తెలంగాణాకు safeguards కొరకు పెట్టిన రిజనల్ కమిటీకి యీ సమస్యను ఎందుకు refer చేయలేదు? తెలంగాణాకు సంబంధించి ఏ చట్టము చేయవలసి వచ్చినా ప్రప్రథమంగా రీజినల్ కమిటీలో చర్చిస్తామని ఒప్పందం, ఒడంబడిక జరిగింది. అది యీ బిల్లుకు ఎందుకు వర్తింపచేయుటలేదు. ఒడంబడిక ప్రకారం దీనిని రీజయనల్ కమిటీకి refer చేయకపోవడం అసలు చట్ట వ్యతిరేకం క్రింద వస్తుందని నా మనవి. Greater Hyderabad నిర్మాణం మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కు గౌరవము, కీర్తి ప్రతిష్ఠలు పెంపొందింప చేయుటకు ఎంతో తోడ్పడుతుందనే విషయం ముఖ్యమంత్రిగారి సందేశంలో ఉన్నది. దానికొరకు

ఎప్పటినుంచో ఆలోచిస్తున్నాము—అన్నారు. అయితే కాంగ్రెస్ లెజిస్లేచర్ పార్టీ కార్యదర్శిగా ఉన్న గౌ. సభ్యులు డా. లక్ష్మీనరసయ్యగారి అల్వాల్ పంచాయితీ బోర్డు, సికింద్రాబాద్‌కు ప్రక్కనఉన్నటువంటిది యీ Greater Hyderabad తో సంబంధం లేదా—అని నా మనవి. వారు ఏదో పక్క తప్పించుకొన్నారు కాబట్టి యీ బిల్లుమీద మాట్లాడుటకు వారికి యిష్టం లేక ఊరుకొన్నారేమో నాకు తెలియదు. మొత్తంమీద వారు ఔననక, కాదనక, కాంగ్రెస్ పార్టీకి Joint Secretary కాబట్టి ఊరుకొన్నారు. ఒకందుకు మాత్రం కాంగ్రెసు పార్టీని నేను అభినందించాలి. కారణాలు ఏమైనా యింతకాలానికి కాంగ్రెసు పార్టీ సభ్యులకు కొంతమందికైనా స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుకొనుటకు అవకాశం యిచ్చారు. ఆ స్వేచ్ఛ కాంగ్రెసు పార్టీ సెక్రటరీగారికి కూడ ఉంటే బాగుండు నేమో. Greater Hyderabad సూత్రానికి అల్వాల్ చెందదా? లేక యిది అకస్మాత్తుగా తెచ్చిన బిల్లు అయినందువల్ల సికింద్రాబాద్ ప్రక్కన ఉన్న Cantonment, అల్వాల్, మరికొన్ని విడిచిపెట్టి రేపు ఎప్పుడైనా Amending Bill తెచ్చి చేస్తాము అనే భావంలోఉన్నారేమో.నాకు అగమ్యగోచరంగా ఉన్నది. అందుచేత యిప్పుడు యీ బిల్లు ప్రత్యేకంగా రాజకీయ కారణాలవల్ల తెచ్చిపెట్టిన బిల్లు అని కాంగ్రెసు పార్టీ సభ్యులు చెప్పిన దానినిబట్టి తెలుస్తోంది. అందువల్ల యిది సరైన విధానంకాదు. ఈ రెండు కార్పొరేషన్సును విలీనీకరణం చేయాలంటే సికింద్రాబాదు పౌరులను కన్విన్స్ (convince) చేయనవసరం లేదా? ఎందుకు సందేహించాలి? ఈ కనీస ధర్మమును విస్మరించి, దీనిని అత్యవసరంగా ప్రవేశపెట్టడం తప్పు. ముత్యాలరావుగారు చెబుతూ ప్రజాభిప్రాయం అక్కరలేదు, యిదివరకే తేలిపోయింది అన్నారు. తేలిపోయిన అభిప్రాయాన్ని గౌరవించనప్పుడు ప్రజాభిప్రాయాన్ని విస్మరించడమేనా అని నా మనవి. ప్రజలతో దానికి సంబంధం లేదు? వారితో సంప్రదింపులు అక్కరలేదా? ముత్యాలరావుగారు సెలవిచ్చినట్లు యిదివరకే తెలంగాణా ప్రజాభిప్రాయాన్ననుసరించి చర్య తీసుకుంటే సెలక్ట్ కమిటీకి మళ్లీ refer చేయనక్కరలేదు. కాని తేలి ఉన్న ప్రజాభిప్రాయం మునిగిపోతున్నప్పుడు ఆ కమిటీకి refer చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదా, లేదా ఆలోచించాలి. ముత్యాలరావు గారు ఉర్దులో చెప్పిన దానిని నేను అర్థము చేసుకొన్నది - ఇది ప్రభుత్వం యొక్క తొందరపాటు చర్యగా ఉన్నదని వారిఉపన్యాస సారాంశముగా భావిస్తున్నాను. అటువంటి తొందరపాటు చర్య అయినప్పుడు కనీసం ప్రజాభిప్రాయానికైనా రిఫర్ చేయాలి. వారియొక్క భావాన్నిబట్టి అయినా యిదిపబ్లిక్కురిఫర్ చేయవల్సిన అవసరం ఉన్నది. కొత్తగా ఎన్నుకోబడిన హైదరాబాదు కార్పొరేషన్ ఎన్ని

కలఫలితాలుచూస్తేమొత్తం మూడవవంతుమాత్రమే, పోలుకు వెళ్లారు. ఈ మూడవ వంతుఓటర్లలో కాంగ్రెసుపార్టీకివచ్చింది మూడవవంతు మాత్రమే. కనీసం దీనిని హైదరాబాదు కార్పొరేషనుకు ఎన్నుకొన్న కార్పొరేటర్సుకైనా refer చేస్తే బాగుంటుంది. ఇందులో మత, కుల శక్తులు ప్రకోపించాయి, ప్రమాదం ఉన్నది, అంటే పబ్లిక్ మీటింగ్ అయినా పెట్టి ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకొనుట అవసరం కాదా? అదీలేక, యిదీలేక, మాకు యిక్కడ బ్రూట్ మెజారిటీ ఉన్నది కాబట్టి వేమన్న చెప్పింది వేదం, అని దీనిని అంగీకరించమంటే, యిక్కడ అంగీకరించబడుతుంది గాని ప్రజలు మాత్రం అంగీకరించరు.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డిగారు యీ శాఖను నిర్వహిస్తున్నప్పుడు, ఎన్నికలు అయిన తరువాత విలీనీకరణం చేస్తామని ప్రకటించియున్నారు. ఎన్నికలు జరుగుతున్నప్పుడు చేసిన ప్రచారంలో, విలీనీకరణ గురించి. A. P. C. C. అధ్యక్షులు చెబుతూ అటువంటిది రాదు, తొందరపడనక్కరలేదు అని చెప్పడం అబద్ధమా అని నా మనవి. ఈ విషయం పరిశీలించి, కాంగ్రెసు పార్టీలోనుంచి కొత్తగా తెచ్చుకొన్నవాళ్లు పోయినా, 1962 వరకు మెజారిటీ ఉంటుంది. అందువల్ల యీ రోజున యీ బిల్లు pass కాకపోతే కొంప మునిగేది లేదు. కనీసం కొత్తగా ఎన్నుకొన్న మెంబర్సుకయినా refer చేయకుండ pass చేయడం నిరంకుశ విధానం అవుతుంది. ఇంతకంటె అక్రమ ప్రజాస్వామ్య పద్ధతి యింకొకటి ఉండదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది fundamental piinciples, సాంప్రదాయాలకే విరుద్ధమైన చర్య. ఇటువంటి approach లో తప్పుడుతనం ఉన్నది కాబట్టి ఈ బిల్లును withdraw చేసుకొని కనీసం public opinion కు refer చేయాలని వినయపూర్వకంగా కోరుతున్నాను.

*శ్రీ వి. రామచంద్రరావు (అసఫ్ నగరు): శ్రీ సంజీవయ్యగారు మాట్లాడుతూ యీ డీసెంట్రలైజేషన్ సూత్రము డెవలప్ మెంట్ బ్లాక్సు ఇత్యాదులకు వర్తిస్తుంది తప్ప, మునిసిపాలిటీలకు, కార్పొరేషన్సుకు వర్తించదని సెలవిచ్చారు. ఆ సూత్రం దేనికి అన్వయిస్తుంది దేనికి అన్వయించదు అన్నది వేరు సమస్య. డెవలప్ మెంట్ బ్లాక్స్ సందర్భంలో, పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్ల సందర్భంలో డీసెంట్రలైజేషన్ సూత్రాన్ని మనం ఒప్పుకొని, మునిసిపాలిటీలస్థాయిలో కార్పొరేషన్సస్థాయిలో ఆ సూత్రం అన్వయించదని చెప్పటములో సబబు ఎంతవరకు ఉన్నదో నాకు అర్థం కావటం లేదు. వాసుదేవనాయక్ గారు మాట్లాడుతూ రామచంద్రరావులో బ్రిటిష్ కాలపు లీగసీ పోలేదని అన్నారు. ఆ లీగసీ ఏమిటో వారు తెలియజేయలేదు. వాసుదేవనాయక్ గారిలో రజాకార్సును సమర్థించే లీగసీ ఇంకా పోలేదని తెలుస్తున్నది. ఈ బిల్లుపై పబ్లిక్ ఒపీనియన్ ఇదివరకే సేకరించాము;

ఇప్పుడు తిరిగి సేకరించవలసిన అవసరం లేదు అని చెబుతున్నారు. పబ్లిక్ ఒపీనియన్ ఎప్పుడు సేకరించాచో నాకు తెలియదు. పబ్లిక్ ఒపీనియన్ వారు సేకరించినట్లు సికింద్రాబాదీయులకు తెలియదు, హైదరాబాదీయులకు తెలియదు; నాకుకూడ తెలియదు. పబ్లిక్ ఒపీనియన్ సేకరించామని వారు ఏ ఆధారంతో చెబుతున్నారో నాకు అర్థం కావటంలేదు. ఈ బిల్లును ప్రజాభిప్రాయానికి పంప వలసిందిగా కోరుతూ అమెండ్ మెంట్ ప్రతిపాదింపబడింది. ఈ అమెండ్ మెంట్ సమర్థనీయము. తమకు బ్రూట్ మెజారిటీ ఉన్నదికాబట్టి, నిరంకుశంగా యీ బిల్లును పాస్ చేయటానికి ప్రయత్నించటం మంచిది కాదు. శ్రీ డి. సంజీవయ్య లాంటివారు యీ విధంగా చేయటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఈ బిల్లును రీజినల్ కమిటీకి పంపలేదు. పబ్లిక్ ఒపీనియన్‌కు కూడా పంపటానికి ఇష్టపడటం లేదు. అట్లుగాక, యీ బిల్లును తప్పని సరిగా పబ్లిక్ ఒపీనియన్‌కు పంపటం మంచిదని చెబుతూ, యీ అమెండ్ మెంట్‌ను అంగీకరించవలసిందిగా కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎ బి. నాగేశ్వరరావు (రాజమండ్రి): అధ్యక్షా, హైదరాబాదు సికింద్రాబాద్ విలినీకరణకు ఒక బిల్లు తేబడింది. ఒక ప్రక్కన ప్రభుత్వం వికేంద్రీకరణ విధానాన్ని అంగీకరిస్తూ, క్రమేపి అన్ని పవర్స్ వికేంద్రీకరించి ప్రజలకు అప్పగిస్తామని చెబుతూ, రెండవ ప్రక్కన అకస్మాత్తుగా యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను కలపటం సక్రమం కాదని నాకు అనిపిస్తున్నది. "With a view to securing efficiency and economy in the municipal administration and thereby provide better amenities to the citizens it is felt expedient and appropriate to establish forthwith a single Corporation for the areas comprising the cities of Hyderabad and Secunderabad."

అని యీ బిల్లులోని Statement of Objects and Reasons లో వ్రాశారు. పురపాలక సంఘాలు ఎంత చిన్నవిగా ఉంటే, అంత సమర్థవంతంగా ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ జరుగుతుందని నా అభిప్రాయము. అప్పుడే ప్రజలకు ఎక్కువ ఎమినిటీస్ కలుగ జేయటానికి అవకాశం ఉంటుందని నా భావము. పురపాలక సంఘాలు, పెద్దవైనకొద్దీ, ప్రజలకు అవసరమైన ఎమినిటీస్ కలుగజేయటం అసాధ్యమవుతుందని నా అభిప్రాయము. ఇదివరకు ఉన్న చట్టములో హైదరాబాదు కార్పొరేషన్, సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్ సభ్యులలో మూడింట రెండువంతుల సభ్యులు అంగీకరించినట్లయితేనే యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను విలినీకరణ చేయాలని ఉన్నది. అది ఇప్పుడు మార్చుతున్నారు. రెండు మూడు గ్రామాలు కలిపి ఒక పంచాయితీగా ఫారమ్ చేయాలన్నా, లేక, ఒక పంచాయితీనుండి

రెండు మూడు గ్రామాలు సెపరేట్ చేయాలన్నా, ఎలక్షన్స్‌కు ముందు చేయాలని మనం ఒక రూలు పాస్ చేసినట్లు జ్ఞాపకం. కాని ఇప్పుడు ఎలక్షన్స్ జరిపినతర్వాత, కనీసం ఎలెక్టెడ్ మెంబర్సు యొక్క అంగీకారంకూడా తీసుకోకుండా అకస్మాత్తుగా యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను విలీనీకరణ చేయుటకు యీ బిల్లు ఇక్కడ తేవటం సక్రమంకాదు. ఈ బిల్లుపై ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవటం చాలా అవసరము. మైనారిటీ పక్షము వారికి సేఫ్‌గార్డ్స్ ఇస్తాము అని చెబుతున్నారు. సేఫ్‌గార్డ్స్ ఇచ్చినంత మాత్రమున ప్రయోజనం ఉండదు. మెజారిటీ పక్షమునకు సంబంధించిన వార్డులలోనే ఎక్కువ పనులు జరుగుతాయి. పురపాలక సంఘాలలో మైనార్టీ పక్షంగా ఉన్న సభ్యులయొక్క వార్డులలో ఎన్ని సేఫ్‌గార్డ్స్ ఇచ్చినప్పటికీ—ఏదైనా ఫేవరిటిజమ్ వస్తేతప్ప—జనరల్‌గా పనులు జరగటం కష్టము. కనుక, యీ బిల్లును పబ్లిక్ ఒపీనియన్‌కు పంపించాలి. హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్స్‌కు క్రొత్తగా ఎన్నుకోబడిన సభ్యుల అభిప్రాయం తెలుసుకోవటం అవసరము. మామూలుగా పురపాలక సంఘంలో ఒక హెల్త్ ఆఫీసర్‌ను వేయాలన్నా, ఒక కమీషనర్‌ను వేయాలన్నా, మొదట ఆ పురపాలక సంఘం చైర్‌మెన్‌కు వ్రాయటం జరుగుతుంది. ఒక ఉద్యోగిని వేయటానికే ఆ చైర్‌మెన్‌ను సంప్రతిస్తున్నప్పుడు, రెండు పెద్ద కార్పొరేషన్స్‌ను కలిపి ఒక గ్రేటర్ కార్పొరేషన్ చేయదలచుకొన్నప్పుడు, అధమం రీసెంట్‌గా ఆ కార్పొరేషన్స్‌కు ఎన్నుకోబడిన సభ్యులయొక్క అభిప్రాయం తీసుకొని, వారి కోరికపైన చేస్తే బాగుంటుంది. కాని, మా ఇష్టం వచ్చినట్లు మేము చేస్తామంటే, బాధపడేది ప్రజలు. కాబట్టి యీ బిల్లును ప్రజాభిప్రాయానికి పంపటం సక్రమమని నాకు తోస్తున్నది.

*శ్రీమతి సుమిత్రాదేవి (జూబ్లిహిల్స్-రిజర్వుడు): అధ్యక్షా, నిన్నటి నుండి చాలామంది గౌరవ సభ్యులు యీ బిల్లుపై మాట్లాడారు. ఈ నాడు మాట్లాడిన లచ్చన్నగారికి కొన్ని సంగతులు తెలుపదలచుకొన్నాను. మతకులతత్వాలను నిరోధించుటకు మాత్రమే యీ బిల్లు తేబడుతున్నది అని చెప్పటం సరైందికాదు మతకులతత్వాల వారివల్ల ఏదో రాజకీయ విధానాలకు దెబ్బ తగులుతుందనే భయంతో యీ బిల్లు తేవటం జరిగలేదు. అందుకొరకు యీ రెండు నగరాల కార్పొరేషన్స్ మెర్జర్ కావటంకాదు. ఈ రెండునగరాల కార్పొరేషన్స్‌ను మెర్జర్ చేసే విషయం యీనాడు క్రొత్తగా ఆలోచించటంకాదు. **1952** నుండి యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను మెర్జ్ చేసే విషయంలో ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవి. మన ప్రయిమ్‌మినిస్టర్‌గారు ఇక్కడకు వచ్చినప్పుడు, హైదరాబాదు, సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్స్‌వారు వేరు వేరు పూలదండలు, వేరు వేరు సన్మాన పత్రాలు అందించినపుడు "ఈ వేరు వేరు అన్నది నాకు ఇష్టంలేదు; మనమంతా

ఒకటి; రెండు కార్పొరేషన్స్ కలిసి, హైదరాబాద్ కార్పొరేషన్‌గా ఏర్పడి ఒకచే పూలదండ వేస్తే నేను సంతోషించేవాడిని; ఇప్పుడు వేరువేరుగా దండలు వేయటం నాకు మంచిగా అనిపించటం లేదు" అని మన ప్రయిమ్ మినిస్టర్ గారు అన్నారు. ఈ రెండు కార్పొరేషన్స్ త్వరగా ఏకీకరణ చేసుకొంటే బాగుంటుంది అని వారు సెలవిచ్చారు. మన నగరానికి అరబ్బీరాజుగారు వచ్చినారు. వారు కూడా అదే చెప్పినారు. మైసూరు రాజుగారు వచ్చినారు. వారుకూడ అదేమాట తెల్పినారు. ఇప్పుడు ఎందుకో భయపడి యీ రెండు కార్పొరేషన్స్ విలినీకరణ చేయటం కాదు. ఈ కార్పొరేషన్స్‌ను ఎప్పటినుండో ఏకీకరణ చేయాలని అనుకొన్నాము. పోయిన ముఖ్యమంత్రిగారుకూడ యీ రెండు కార్పొరేషన్స్ విలినీకరణ చేసుకొంటే మంచిది అన్నారు. ఈ రెండు కార్పొరేషన్స్ కలిపితే, సికింద్రాబాద్ చక్కదనం పోతుందనే అనుమానం ఎందుకు వచ్చిందో నాకు అర్థం కాలేదు. సికింద్రాబాద్ ప్రజలు హైదరాబాద్ ప్రజలు వేరు కారు. సికింద్రాబాద్ చక్కదనం ఎవరో తీసుకొంటారనే భయం అక్కరలేదు. మనమందరము ఒక్కటేకదా. మన నగరం చక్కదనం మనం పోగొట్టుకొంటామా ? మనం యీ రెండు నగరాలను ఇంకా చక్కగా చేసుకొనే అవకాశాలు ఉన్నవి. సికింద్రాబాద్ ప్రజలకు ఇబ్బందులు, అన్యాయాలు జరగకుండా ఉండేందుకు సికింద్రాబాదులో ఒక మంచి ఆఫీసర్‌ను ఎపాయింట్ చేసి, అక్కడ ఎక్కువ పనులు చేయించటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేయవచ్చును. ఈ బిల్లును ప్రజాభిప్రాయానికి పంపితే, పాస్ కావటానికి చాలా కాలం పడుతుంది. ఏమీ తెలియని అమాయకులైన ప్రజలు చాలామంది ఉన్నారు. వారు కొందరి నాయకత్వం క్రింద ఉండి, విలినీకరణ కావాలని కొందరు, వద్దని కొందరు అంటారు. దీనివల్ల చాలా ఆలస్యం అవుతుంది. కాబట్టి యీ బిల్లును పబ్లిక్ ఒపీనియన్‌కు పంపకుండా, ఈ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను త్వరగా విలినీకరణ చేయుటకు వీలుగా, ఈ బిల్లును ఇప్పుడే పాస్ చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈ బిల్లును నేను బలపరుస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు (తవనంపల్లి) : ఇప్పుడు మనముందు ఉన్న సమస్య చాలా ప్రధానమైన సమస్య. ఈ నాడు యీ బిల్లుద్వారా మన ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక బేడ్ ప్రిసిడెంట్ క్రియేట్ చేస్తున్నారని నేను అనుకొంటున్నాను. ప్రస్తుతం మన ముందు ఉన్నది హైదరాబాదు సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్స్‌ను కలిపే సమస్య కాదు. ఇక మీదట రెండు మునిసిపాలిటీలనుగాని, రెండు పంచాయితీలను గాని కలిపి ఒకటే మునిసిపాలిటీగా, ఒకటే పెద్ద పంచాయితీగా చేసే పరిస్థితులు మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో రాబోతున్నవి. కాబట్టి ఈ

సమస్యను చాలా దీర్ఘంగా ఆలోచించాలని అందరినీ కోరుతున్నాను. రెండు మునిసిపాలిటీలను కలిపి ఒక పెద్ద మునిసిపాలిటీగా చేయవలసి వచ్చినపుడు, రెండు పంచాయితీలను కలిపి ఒక మునిసిపాలిటీగా చేయవలసి వచ్చినపుడు మనము ఏ సూత్రాన్ని అనుసరించాలి అన్నది ఇప్పుడు ఉన్న సమస్య. మనము ఏ రెండు సంస్థలనైతే కలుపుతున్నామో, ఆ సంస్థల యొక్క ఇష్టానిష్టాలు తెలుసుకోవాలా, అక్కరలేదా? రెండు పంచాయితీలను కలిపి ఒక మునిసిపాలిటీగా చేయదలచుకొన్నప్పుడు, ఆ రెండు పంచాయితీలను సంప్రతించవలెనా, అక్కరలేదా? ఆ రెండు పంచాయితీల ఇష్టా ఇష్టాలు తెలుసుకోవలెనా, అక్కర లేదా? — ఈ సమస్య మన ముందు ఉన్నది. ఇప్పుడు ఉన్న చట్టములో ఈ రెండు కార్పొరేషన్స యొక్క సభ్యులలో మూడింట రెండు వంతులు సభ్యులు యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను మెర్జ్ చేయాలని కోరినప్పుడు మాత్రమే యీ రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను మెర్జ్ చేయవలసి ఉన్నది అని చెప్పటం జరిగింది. నిజంగా అది ప్రజాస్వామిక సూత్రము. దానిని ఎవరూ కాదనలేరు. కాని ఈ రోజున అలాంటి ప్రజాస్వామిక సూత్రాన్ని తీసివేస్తున్నారు. ఆ తీసివేయుటమునే మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాము. నేను ఈ బిల్లును ప్రజాభిప్రాయానికి పంపాలని కోరుతున్నాను. రెండు కార్పొరేషన్స్‌ను మెర్జ్ చేయుటమును హైదరాబాద్ కార్పొరేషన్ సమర్థించింది. సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్ సమర్థించలేదు. సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్‌లో ఉన్న సభ్యులెవరు? సికింద్రాబాద్ కార్పొరేషన్‌లో కాంగ్రెస్ వారు మెజారిటీగా ఉన్నారు. ఆనాడు unanimous గా దీనిని వ్యతిరేకించినారు. ఆ ప్రజాభిప్రాయం ఈనాటికికూడ అట్లనే వ్యతిరేకంగా నిలబడి ఉన్నది. ఎప్పుడైతే unanimous గా రెంటినీ merge చేయకూడదని Secunderabad Corporation వారు నిర్ణయం చేసినారో అప్పటినుండి మరల ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకొనే దానికి అదను రాలేదు. ఇప్పుడు అదను వచ్చింది. ఎన్నికలు జరిగినాయి. ముందు ఉన్నటువంటి సంఖ్యా బలంలో మార్పువచ్చినది. ఈ విధంగా merge చేయడానికి అంగీకరిస్తారో లేదో సికింద్రాబాదు కార్పొరేషన్ కౌన్సిలర్స యొక్క అభిప్రాయం తెలుసుకొనేదానికి అవకాశం యివ్వాలి, ఈ విధంగా అవకాశం యివ్వకనే merge చేయడం మంచిదేమో ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. Provided further that no notification in respect of the establishment of a single Corporation shall be published unless the Corporation shall have previously resolved by a three-fourth majority of the total number of the councillors in this behalf.. అని ఈ provision లో ఉన్నది. ఆ provision ను తీసివేయడంవలన చిన్నచిన్న పంచాయితీలు, మునిసిపాలిటీల ప్రక్కన ఉండే

పంచాయితీలు భయపడుతున్నాయి. రెండు పంచాయితీలను చేర్చి ఒక Municipality చేయాలనే ప్రయత్నాలు జరిగినాయి కాని సాధ్యం కాకుండా పోయింది. ప్రజాభిప్రాయం దానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నది. ప్రజాభిప్రాయాన్ని తూలనాడి రెండు పంచాయితీలను కలపడానికి, లేక ఒక పంచాయితీని బలవంతంగా మునిసిపాలిటీలో చేర్చటానికి ఈ చట్టం ఒక precedent ను create చేస్తుంది ప్రజాభిప్రాయంతో నిమిత్తం లేకుండా తమ యిష్టానుసారంగా నిరంకుశత్వంగా ఒక పంచాయితీనిగాని, ఒక మునిసిపాలిటీనిగాని రద్దుచేయడానికి, యింకొకదానితో చేర్చేదానికి ప్రభుత్వం అవకాశం యిస్తున్నది. ప్రజాభిప్రాయంతో నిమిత్తం లేకుండా ఉన్నది కనుక దీనిని వ్యతిరేకించ దలచుకున్నాను. General election జరిగి క్రొత్త సభ్యులు వచ్చారు కనుక వారి అభిప్రాయం కొరకు పంపవలసిందని మీద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

شری میر احمد علیخان ـ جناب صدر ـ مین عالیجناب چیف منسٹر صاحب کی خدمت مین حیدرآباد کے لوگون کی طرف سے مبارکباد عرض کرتاھون که انھون نے ایك دیرینه تمنا کو جو برس ھا برس سے حیدرآباد کے لوگون کی تھی پورا کرنے کے لئے آج اس ایوان میں ایك کارروائی پیش فرمائی ھے ۔ سکندرآباد ایك تاریخ رکھتی ھے ۔ جسطرح انگریز سوداگرون نے رفته رفته هندوستان کے اندر قدم جما کر هندوستان کے مختلف علاقے زبردستی هندوستان کے لوگون سے حاصل کئے، جسطریقه سے نظام علیخان کے زمانے میں ایك کنٹینجنٹ فوج حیدرآباد کو بھجوا کر زبردستی سے رائل سیما کا علاقه حاصل کیا جسطرح سکندرجاہ کے زمانے میں ناردن سرکار کے علاقه کو زبردستی ایك فوج بھجوا کر اس علاقے کو حاصل کیا گیا اسی طریقه سے سکندرآباد کو بھی جو حیدرآباد کی ھی لوکیالیٹی تھی نظام ثالث تیسرے نظام سکندرجاہ نے حیدرآباد کے

ایک محلے کے طور پر ایک پر فضا مقام پر تالاب حسین ساگر کے دوسرے رخ پر ایک محلہ ایک بازار آباد کروایا تھا اسکو زبردستی ان انگریز تاجروں نے اپنے سیاسی اقتدار کی وجہ سے حاصل کر لیا ۔ در اصل ان لوگوں نے سب سے پہلے بلارم میں اپنے قدم جمائے تھے ۔ لیکن اسکے بعد ہمارے سالار جنگ کی حسن توجہ سے ایک باغ جو رزیڈنسی کہلاتا ھے جسمیں زنانہ کالج ھے ان کو یہاں دربار میں آتے وقت ذرا سستانے کے لئے دیا گیا تھا لیکن حیدرآباد والوں نے اسکا تجربہ کیا کہ وہ باغ لیکر کئی ایکڑ اراضی پر انہوں نے قبضہ کر کے اسکا نام رزیڈنسی بازار رکھا جسکا نام بعد میں سلطان بازار ھوا اسکو انہوں نے اپنے انتظام میں لیا اور اپنا قبضہ کر لیا۔ اسی طریقہ سے بلارم سے حیدرآباد آتے ہوئے وہ خوبصورت سکندرآباد جسکو سکندر جاہ نے بسایا تھا اسکو زبردستی حیدرآباد سے علیحدہ کرکے علیحدہ نظم و نسق میں لیا گیا۔ حیدرآباد والوں کو بڑی تمنا تھی کہ کسطرح رزیڈنسی کا علاقہ بھی اور سکندرآباد کا علاقہ بھی حیدرآباد میں مرج کیا جائے۔ ایک وقت ایسا آیا کہ اس تمنا کا ایک تھوڑا سا جزو سلطان بازار کی شکل میں رزیڈنسی بازار کی شکل میں حیدرآباد شہر میں مرج ہوا جو قلب حیدرآباد میں مسلط تھا ۔ لیکن باوجود کوششوں کے سکندرآباد کو حیدرآباد میں مرج کرنے کی کوششیں بارآور نہ ہوئیں ۔ انگریز اپنے تسلط کیوجہ سے اپنے اقتدار کی وجہ سے ان کوششوں کو کبھی کامیاب ہونے نہیں دیتے تھے ۔ جسطرح آج رائل سیما ناردن سرکار اور تلنگانہ ملکر وشال آندھرا بنا ھے اسکا سہرا پنڈت جواھر لعل نہرو کے

سر ھے کہ سارے تلگو علاقے ایک جگہ کر کے وشال آندھرا بنایا گیا ھے اسیطرح موجودہ چیف منسٹر صاحب کی یہ یادگار رھیگی کہ انہوں نے اپنے زمانے میں اپنے دور میں حیدرآباد والوں کی ایک پرانی تمنا کو پورا کیا ھے اور حیدرآباد و سکندرآباد کو ملا کر ایک شہر بنادینے کے لئے اور سکندرآباد کو حیدرآباد میں مرج کرنے کیلئے قدم اٹھایا ھے ۔ میں اپنے سکندرآباد کے بھائیوں کو یہ یقین دلانا چاھتا ھوں کہ اگر ان کے ذھن سے وہ پرانی تاریخ وہ انگریزوں کا دور تسلط فراموش ھوچکا ھے تو اسکو یاد کریں اور اپنے قدیم شہر حیدرآباد میں مرج ھوجائیں ۔ حیدرآباد شہر کے لوگ اجنبی نہیں ھیں ان کے بھائی ھیں اور ان ھی کی طرح تمام مسائل کو حل کرنے کے عادی ھیں اور اگر سکندرآباد نے کچھہ زیادہ ترقی کی ھے تو اس ترقی سے اور ان کے مفید مشوروں سے حیدرآباد کے لوگ بھی مستفید ھوں گے ۔ سب مل جائیں تو یہ شہر وشال آندھرا کی ایک بہت بڑی راجدھانی ھوگا جو ھمارے جنوبی ھندوستان کا بڑا مقام ھوگا اور ھم سب کیلئے باعث فخر ھوگا ۔ تین کروڑ عوام کی راجدھانی ایک عظیم الشان راجدھانی بنیگی ۔ اسکی خاطر اور سکندرآباد وحیدرآباد کی بھلائی کی خاطر سے ھمارے سکندرآباد کے بھائی اسکو بخوشی قبول کرینگے ۔

میں ان چند الفاظ کے ساتھہ جناب چیف منسٹر صاحب کے پیشکردہ مسودہ قانون کی تائید کرتا ھوں اور معزز ایوان سے درخواست کرتا ھوں کہ وہ اسکو بالاتفاق منظور کر کے حیدرآباد کی ایک قدیم تمنا کو پورا ھونے کا موقع عنایت فرمائیے ۔

శ్రీమతి వై. సీతాకుమారి (భోన్స్వాడ): అధ్యక్షా, ఈ amendment ను నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను. చాల రోజులనుంచి దీనిని గురించిన ప్రచారం జరిగింది. ప్రజలందరు దీనికి అనుకూలంగా, హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు కలుసుకోవాలని కోరుకుంటున్నారు. హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు పేర్లు వేరుగాని ఊరు అంతా ఒకటే. మనం ప్రతి నిత్యము చూస్తున్నాము. ఎన్నో వేలమంది విద్యార్థులు, పనులలో పనిచేసే వాళ్ళు సికింద్రాబాదు నుంచి హైదరాబాదు రావడం, హైద్రాబాదు నుండి సికింద్రాబాదు పోవడం చూస్తూ ఉన్నాము. వారు చెప్పిన కారణాలు కూడ సబబుగా లేవు. విశాలాంధ్ర అయ్యేటప్పుడు హైదరాబాదు వాళ్లు "మేము చాల వెనకబడి ఉన్నాము. ముందుకు పోలేము" అని చెప్పినారు. ఇప్పుడు సికింద్రాబాదు వాళ్లు "మేము చాల develop అయినాము, మాది సుందరమైన city" అని చెప్పుతున్నారు. అటువంటప్పుడు యింక భయమే లేదు. వాళ్ళకు కావలసిన అభివృద్ధి అంతా జరిగే ఉన్నది. అంతేకాకుండా వాళ్ళను మనము ఏమీ చేయము. ఆ నగరముయొక్క సౌందర్యాన్ని ఏమీ తీసివేయను. వాళ్లు చాల experts కనుక ఆ councillors యొక్క సహాయంతో మన హైదరాబాదు పట్టణాన్ని కూడ బాగా అభివృది చేయించుకుందామని అనుకుంటూ ఉన్నాము, ప్రజలందరి అభిప్రాయము దీనికి అనుకూలంగా ఉన్నది. ప్రజాభిప్రాయానికి విడిచిపెట్ట నక్కరలేదు. ఈ amendment ను వ్యతిరేకిస్తూ వెంటనే దీనిని అమలులోకి తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను

*శ్రీ ఎమ్.ఎస్. రాజలింగం (చెలంచర్ల): అధ్యక్షా, Hyderabad, Secunderabad Corporations merger విషయంలో లోగడ జరిగిన references కూడ దీనిలో వచ్చినవి. రెండు కార్పొరేషన్లు వేరేవేరే ఉండాలని గత అసెంబ్లీలో అన్నమాట వాస్తవమే. అయితే అప్పుడు వచ్చిన circumstances యిప్పుడు లేవని నేను మనవి చేసుకుంటున్నాను. హైదరాబాదు కొన్ని కారణాలవల్ల వెనుకబడి ఉన్నదని, సికింద్రాబాదు వ్యవహారాలు చాల ముందు ఉన్నవని అందువల్ల merger జరిగినట్లయితే సికింద్రాబాదు ఆదాయమంతా

ఒకప్పుడు కాకపోతే ఒకప్పుడు హైద్రాబాదులో పాడుకునే అవకాశం ఏర్పడి సికింద్రాబాదుకు సరైన న్యాయం జరగదు అనే వాదన అనాడు ఉన్నది అదే కాకుండ sentimental objection కూడా ఎక్కువగా ఉన్నది అది direct residency area గా ఉండిపోవడంవల్ల Residency యొక్క ప్రభావం కొంత అక్కడ ఉండటం, administration లో ఆ effects ఉండి ఆ వ్యవహారాలకు అలవాటు పడినవాళ్ళు యిటుప్రక్కకు వచ్చినట్లయితే రెండు విధాల యిబ్బంది పడతారేమో administrative lines లో అనే భావం తీవ్రంగా ఉన్నది. రాజకీయంగా కూడ కొంత difference ఉన్నది. House లో opposition కు, వాళ్ళకు నాలుగో, ఎనిమిదో తేడా ఉండడం, అప్పటికి యింకా M.L.As. అనుకొనే వాళ్లలోనే ఒక స్పష్టమైన భావన లేకపోవడం Corporation members లో కూడ ఒక నిర్దుష్టమైన అభిప్రాయం లేకపోవడంవల్ల అప్పుడు వాయిదా వేయడం జరిగింది. వాయిదా వేసే రోజులలో కూడ ఒక విషయం మాత్రం స్పష్టంగా అనుకోబడ్డది — "Merger కు అనుకూలమైన పరిస్థితులు వస్తే వెంటనే చేర్చుకోవాలి" అని. ఇవ్వాళ అనుకూలమైన పరిస్థితులు ఏర్పడ్డవి అని నేను అనుకుంటున్నాను. Merger జరుగుతుందనే విషయం Corporation ఎన్నికలు జరగకముందే ప్రచారంలో ఉన్నది. అప్పటికే ఈ వ్యవహారం ఉన్నది. నిజంగా సికింద్రాబాదు ప్రజలు merger అక్కరలేదు అనుకున్నట్లయితే Corporation కు నిలబడ్డ corporatorsకు "ఈ issue మీద అయితే ఓటు యిస్తాము, లేకపోతే లేదు" అని చెప్పేవాళ్లు. అటువంటి సమస్య ఆ రోజున ఉదయించలేదు. యిప్పుడు కూడ లేదు. ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలుసుకోకుండా చేస్తున్నారు అనే వాదన కొంచెం సునిశితం అయినది. ప్రజాభిప్రాయానికి కూడ ఒక హద్దు ఉన్నది Legislators చెప్పేది ప్రజాభిప్రాయం అవుతుందా, లేక Corporations లోని corporators చెప్పేది ప్రజాభిప్రాయం అవుతుందా, లేక referendum తీసుకుంటేనే ప్రజాభిప్రాయం అవుతుందా, లేక యిదే issue మీద re-elections conduct చేసి corporation ఎన్నికలు జరిపితే ప్రజాభిప్రాయం అవుతుందా? లేకపోతే మరే విధానాన్ని అయినా

ఉండేటటువంటి భారతదేశ ఆర్థిక విధానాన్నిబట్టి legislators చెప్పినదే ప్రజాభిప్రాయంగా తీసుకుంటే మంచిదేమో! దానివల్ల నష్టం లేదని అనుకుంటున్నాను. Hyderabad, Secunderabad Corporations రెండు ఒకటైనందువల్ల అవలంబించవలసి ఉంటుందా? ఎక్కడికక్కడ ఒక హద్దు పెట్టుకోవాలి. ఇవ్వాళ banks యొక్క status పెరుగుతుంది. Schedule banks లో ముఖ్యమైనటువంటివి కొన్ని A class Banks అవుతాయి. దానివల్ల పరోక్షంగా business పెరుగుతుంది. Labour point of view తో ఆలోచించినప్పుడు అక్కడ ఉండే employees యొక్క scales పెరగడం, కొన్ని వసతులు కలగడం జరుగుతుంది. ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలుసుకోవాలనే వాదన అంత ముఖ్యమైనది కాదు. ఇప్పటివరకు ప్రజాభిప్రాయాన్ని తెలుసుకొనేందుకు జరిగింది చాలేమో ననుకుంటున్నాను. ఆ రోజు ఉన్నటువంటి sentiment సమస్య యీ వేళ పరిష్కరింపబడ్డది అనుకుంటున్నాను. అందుచేత merger చేయడం చాల మంచిది. భవిష్యత్‌కు యిది ఒక నాందిగా ఉంటుంది అని కూడ ఆశిస్తున్నాను.

شری محبوب علی خان (کرنول) - صدر محترم - حیدرآباد کارپوریشن اور سکندرآباد کارپوریشن کے تعلق سے جو بل هاؤس کے سامنے پیش کیا گیا ھے اسکے بارے میں میں اپنے چند خیالات عرض کر دینا چاھتا ھوں۔ آج کل زمانہ ترقی پر ھے۔ زمانہ نئی کروٹ بدل رھا ھے ایک زمانہ تھا جب کہ آندھرا اور تلنگانہ دو علحدہ علحدہ ریاستیں تھیں۔ مگر زمانہ نے اسکو ایک کرنے کی تجویز پیش کی۔ اور تجویز پاس ھو گئی۔ تلنگانہ اور آندھرا اپنے بڑے بڑے شہروں کے ساتھ ایک ھو گئے۔ ایک ھونا ایسی چیز ھے جیسے دودھ میں شکر ڈالکر اسکو ایک کر دیا جاتا ھے۔ شکر کہاں ھے دودھ کہاں دونوں ایک دوسرے سے الگ نہیں ھوتے۔ دونوں ملکر ایک ھو جاتے ھیں۔ اسلئے ھمکو زمانہ کے تقاضوں کا خیال کرنا چاھئے۔ اس میں کوئی

ایسی بات نہیں ھے کہ الکشن مین کوئی ایک پارٹی کمزور ھوگئی ھے کوئی دوسری پارٹی آگئی ھے۔ مین سمجھتا ھوں کہ اس طرح سے سوچنے والوں کا خیال غلط ھے۔ کیونکہ ایسی باتیں تو ھوتی رھتی ھیں نئی چیزین آتی رھتی ھین۔ کوئی نئی چیز آتی ھے تو اسکی خواھش زیادہ ھوتی ھے۔ وہ آگئی تو کیا ھوا۔ میجارٹی تو ھے ھی۔ اب یہ دونوں کارپوریشنس کو ملانے میں کسی اختلاف کی ضرورت نہیں ھے۔ اسپر پبلک کی رائے زنی کی بھی کیا ضرورت ھے۔ یہاں جو لوگ آئے ھیں کیا وہ پبلک ھی کے نمائندے نہیں ھیں۔ جب یہاں سب کی رائے یہی ھے کہ ان دونوں کو ایک کردیا جائے تو کیا امر مانع ھے۔ زمانہ ایک کروٹ لے رھا ھے۔ ھم ھر چیز بڑے پیمانے پر دیکھہ رھے ھیں اسلئے میرا معروضہ یہ ھے کہ ان دونوں کارپوریشنس کو ملاکر ایک ھی کردیا جائے۔ جسطرح سے دودھ میں شکر ملاکر ایک کردیا جاتا ھے۔

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ డి. సంజీవయ్య): అధ్యక్షా, గౌరవసభ్యులు శ్రీ ఎమ్. ఎస్. రాజలింగంగారు నా తరఫున సమాధానం చెప్పినారు. వందే మాతరం రామచంద్రరావుగారు సీతయ్య గుప్తగారికి సమాధానం చెప్పినారు. లచ్చన్నగారు ముత్యాలరావుగారికో ఎవరికో సమాధానం చెప్పినారు. ప్రజాభిప్రాయానికి పంపాలి, ఎప్పుడు పంపినారు? అంటే — సెలక్టు కమిటీలో ఉన్నప్పుడు దీనిని గురించి ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ జరిగింది అని అందరు అంటున్నారు. అంతే

కాకుండా 2, 3 సంవత్సరాలనుంచి దీనిని గురించి చర్చించుకుంటూనే ఉన్నాము. అందువల్ల ప్రజాభిప్రాయానికి పంపవలసిన అగత్యం లేదని నేను భావిస్తున్నాను. నూతనంగా ఎన్నుకోబడిన councillors కు పంపిస్తే మంచిది అన్నారు. వాళ్ళకు పంపించి వాళ్ళ decision కావలసివస్తే ఈ బిల్లే అవసరం లేదు. అది అవసరం లేకుండా చేసుకోడానికే బిల్లు పెడితే మళ్లీ అదే చేయాలని చెపితే దాని అర్థమేమో నాకు తోచడం లేదు. చిన్న చిన్న మునిసిపాలిటీలు ఉంటే బాగా efficient గా జరుగుతుంది అని నాగేశ్వర రావుగారు అన్నారు. Efficientగా జరుగుతున్నమాట వాస్తవమేగాని administrative cost ఎంతో వారు ఒకసారి ఆలోచన చేయాలి. పెద్దగా సంస్థను ఏర్పాటు చేసుకున్నప్పుడు overhead charges తగ్గుతాయి. ప్రజలకు సౌకర్యాలు హెచ్చు చేయడానికి వీలు ఉంటుంది. రాజ గోపాల నాయుడుగారు ఒక ప్రధానమైన సిద్ధాంతం యిందులో యిమిడి ఉన్నది. రెండు పంచాయితీలను కలపవలసి వచ్చినా, రెండు మునిసిపాలిటీలను కలపవలసి వచ్చినా ఎవరినీ సంప్రదించకుండా చేసే ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది అన్నారు. ఆ ప్రమాదం యిదివరకే ఉన్నది. రెండు పంచాయతులను కలపవలసి వచ్చినప్పుడు వాళ్ళను consult చేయనక్కరలేదు. Corporation Act లో Section (3) లో "వాళ్ళను consult చేయాలి, వారు resolutions pass చేయాలి, ఇంత majority తో pass చేయాలి" అని ఉన్నది కాబట్టి ఈ సంఘటన ఏర్పడింది. రెండు మునిసిపాలిటీలు, రెండు పంచాయితీలు కలిసేటప్పుడు వారిని సంప్రదించనక్కరలేదు. By a notification చేసే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఉన్నదని వారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఇది చిన్న బిల్లు, సత్సంకల్పంతో పెద్దపట్టణం చేయడానికి చేస్తూ ఉంటే, మంచి కార్యం చేసేటప్పుడు కూడ మమ్మల్ని అడగలేదు, అంటే ఎట్లా? వాళ్ళకు ఏదైన హాని కలుగబోయేటప్పుడు, హాని చేస్తున్నారు, వాళ్ళను అడగకుండా చేస్తే ఎట్లా? అని అనవచ్చు. దీని ఉద్దేశ్యం గురించి యిప్పుడు మాట్లాడినవారిలో ఎవరికీకూడ అభ్యంతరం లేదు. సత్సంకల్పంతో చేస్తున్నారు, చిత్తశుద్ధితో చేస్తున్నారు, ప్రజా శ్రేయస్సును దృష్టియందు ఉంచుకొని చేస్తున్నారు అన్నప్పుడు యింక మళ్లీ అడగాల్సిన అక్కర లేదు అని

భావిస్తున్నాను. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణకొరకు ప్రవేశ పెట్టిన amendment ను నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను.

Mr. Speaker : The question is :

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be circulated for eliciting public opinion"

The amendment was negatived.

Sri G. Latchanna : I demand division, Sir,

The House divided : Ayes :, 12 ; Noes : 141

The amendment was negatived.

**Sri Vavilala Gopalakrishnayya :* I beg to move:

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be referred to a Select Committee".

Mr. Speaker : Amendment moved.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) : అధ్యక్షా, యీ బిల్లును సెలక్టు కమిటీకి పంపించాలనే ప్రతిపాదనను తీసుకువస్తున్నాను. దీనికి కారణం యీ బిల్లును వ్యతిరేకించడం కాదు. ఈ బిల్లు చాల అవసరంగా కావాలి. ప్రభుత్వం చాల ఆలస్యంగా యీబిల్లు తెచ్చినదని నా అభిప్రాయం. హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో యీ రెండు ఊళ్ళుకూడ పొలిటికల్ ఎక్స్పీడియన్సీ వలన ఏర్పాటైనవని నా అభిప్రాయం. నైజాంగారు ఇక్కడ వుండే ఇంగ్లీషువారిని వెళ్ళగొట్ట లేని స్థితిలో వుండి, రెసిడెన్సీమీద అధికారం పుచ్చుకోవడం చేతకాక వారినట్లాగే వుండమని చెప్పి, తన రాజ్యాన్ని నిలబెట్టుకోవడానికి ఈ గ్రామాలను తన చేతి క్రిందకు తీసుకున్నారు. అందువల్ల, ఇవి పొలిటికల్ ఎక్స్పీడియన్సీ వలన ఏర్పడినవి. ఈ వేళకూడ పొలిటికల్ ఎక్స్పీడియన్సీ వలననే యీ బిల్లు వచ్చింది. కాని, కార్యం మంచిదైనప్పుడు కారణం చెప్పనక్కరలేదనుకోండి. ఎందువల్ల వచ్చినా. ఉన్నతమైన ఆశయముతో వచ్చినప్పుడు మనం అంగీకరించవచ్చును. 1956 వ సంవత్సరములో మొట్టమొదటగా యీబిల్లు వచ్చింది. ఆనాడు పబ్లిక్ ఒపీనియన్ తీసుకోమని చెప్పవలసిన అవసరం ఎందుకు వచ్చిందని ఆలోచిస్తే తెలుస్తుంది. ఒక

ప్రక్క విశాలాంధ్ర కావాలని అడుగుతున్నాము. ఆంధ్రలో తెలంగాణా కలపా లని ప్రయత్నించినపుడు తెలంగాణా ప్రజానీకంలోని కొందరు సేఫ్‌గార్డ్స్ కావా లని, కొన్ని హక్కులు కావాలని అడుగుతున్న కాలమది ఆ టైములో యీబిల్లు తయారైతే సరాసరి మెర్జ్ చేయడానికి వీలయ్యేది. కాని అప్పుడున్నటువంటి గవర్న మెంటుకూడ కొన్ని షరతులు కావాలనేవారిని బలపరుస్తూ ఉన్నందువల్ల అన్‌కం డిషనల్‌గా మెర్జ్ చేయడానికి ధైర్యం లేకపోయింది. పాలసీ ఆఫ్ అర్గ్యుమెంటు వస్తుందనే భయంతో వారు అట్టి అభిప్రాయానికివస్తే మెర్జ్ చేస్తామనే మాటలు ఇరికించారు. అసలు, ఆరోజున అలా చేయవలసిన అవసరం లేదు. విశాలాంధ్ర వస్తున్నప్పుడు ఏ ప్రాంతంలో హెడ్‌క్వార్టర్స్ కావాలన్నప్పుడు మనకు మద్రాసు పోయినా అంతకంటె గొప్ప పట్టణం, ఆంధ్రులకు హక్కు వున్న పట్టణం హైదరా బాదు వున్నది, అదే కావాలని అందరూ అనడం జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు హైదరాబాదు ముఖ్యపట్టణమైతే. ఇక భారతదేశంలోవున్న ముఖ్య పట్టణాలకంటె కూడ గొప్పగా పెరగడానికి అవకాశం ఉన్నదనే విశ్వాసంతో మనం చెప్పాము. తమరుకూడ దానికి అప్పుడు నాయకత్వం వహించారు. క్రిందటి బడ్జెట్ సెష నులో హైదరాబాదు ఇంకా విశాలంగా ఏర్పడవలసిన అవసరమున్నది. ఎందుకు ఆలస్యం చేస్తున్నారు అంటే అప్పుడు మంత్రిగా వున్న శ్రీ సుబ్బారెడ్డిగారు ఆ ప్రయ త్నంలోనే వున్నాము, వారికి ఒక అవకాశం ఇస్తాము, వారు కాదన్నట్లయితే చూస్తాము అన్నారు. తలవనితలంపుగా ఒక ఎక్స్‌పీడియన్సీ వచ్చింది. మొన్న ఎలక్షనులు జరిగాయి, అనేక మార్పులు వచ్చాయి. వాటి ఫలితంగా ప్రభుత్వా నికి చీమ కుట్టినట్లో, తేలు కుట్టినట్లో జ్ఞాపకం వచ్చి వీటిని మెర్జ్ చేస్తామన్నారు. ఇది చాల సంతోషించవలసిన విషయం, నేనిప్పుడు దాని మెరిట్స్‌లోనికి పోవడం లేదు. మరైతే, సెలక్టు కమిటీకి పంపించాలని ఎందుకడుగుతున్నారు అని ఎవ రైనా ప్రశ్నించవచ్చు. సికిందరాబాదు, హైదరాబాదుల్లోని జీవితమంతా లెక్క వేసినట్లయితే, అందులో రెండు భాగాలు ఉన్నాయి. చార్మినార్ నుంచి సికిందరా బాద్ మధ్యలోవున్న ప్రాంతంవరకు అప్పర్ మిడిల్ క్లాసు పీపుల్, జాగీర్దారులు, ధనవంతులు నివశిస్తున్న ప్రాంతము. ఆ తరవాతవున్న ప్రాంతము చూస్తే పూటకు తిండిలేని గరీబ్ ప్రజలు నివశిస్తున్నారు. గరీబ్‌నగర్ మొదలైనవి వున్నాయి. అభి వృద్ధి ఏమీలేకుండా, పతనదశలో ఉన్న భాగాలెక్కువగా వున్నాయి. అంతా అని నేను అనడం లేదు. ఎక్కువ భాగాలు బీద స్థితిలో వున్నాయి. ఎవరైనాపోయి చూస్తే తెలుస్తుంది. అట్టి ప్రదేశాలలో రిక్షాలులాగుకొనేవారు, ఇంకా బీదవారు నివశిస్తున్నారు. ఆ స్లమ్స్ చూచినట్లయితే హృదయ విదారకంగా ఉంటుంది. సికిందరాబాద్, ఇంటలెక్చ్యువల్ మిడిల్ క్లాస్ ఉండే పట్టణము. దాంట్లో ఇంకొక

భాగమున్నది. బొల్లారం ఏరియా ఉన్నది. అది ఆనాడు మిలిటరీవారికోసం ఏర్పాటైనది. అక్కడ మిలిటరి లైఫ్ గాని, సివిల్ లైఫ్ ఉండకూడదనే ఉద్దేశం ఉండేది. బొల్లారం, అల్వాల్ రెండు ఇందులో కలుస్తాయి. వాటితోపాటు, హైదరాబాదులోని రెండు భాగాలు కూడ కలిపి సమదృష్టితో ఆలోచించవలసి వస్తుంది. ఈ విధంగా ఏర్పడవలసిన అవసరం ఉన్నది. సోషియో-ఎకనామిక్ స్టేటస్ మీద ఆ మధ్య ప్రభుత్వం విచారణ చేసింది. అందుకు సంతోషమేగాని అది సరిగా సాగుతోందని నేననుకోవడం లేదు. కాటేజి ఇండస్ట్రీస్ మున్నగునవి స్థాపించి నిరుద్యోగముతోవున్న జనానికి పని చూపుదా మనుకుంటున్నారు. ఈ మధ్య ఢిల్లీ పట్టణ అభివృద్ధి కొరకు 25 సంవత్సరములకు సరిపోవు ప్లాన్ ఒకటి తయారుచేశారు. నీటి సౌకర్యముల అభివృద్ధి, వెనుకబడ్డ ప్రాంతాల అభివృద్ధి రైలుమార్గాల అభివృద్ధి, మోటారు సౌకర్యముల అభివృద్ధి, కాలనీల అభివృద్ధి మున్నగునవి ఏయేవిధంగా చేయాలో ప్లానులో వేసుకొని చేస్తున్నారు. ఇంతేగాక, ఇండస్ట్రియల్ సెంటర్సు, రెసిడెన్షియల్ సెంటర్స్, ఎడ్యుకేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ ఎక్కడ ఏ పద్ధతిమీద అభివృద్ధిచేయాలో ఆలోచించి చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. మనంకూడ ఆ విధంగా అరేంజ్ చేసుకుంటే బాగుంటుంది. పది సంవత్సరాలలో హైదరాబాదు పట్టణము 50 లక్షల జనాభావుండే పట్టణముగా మారుతుంది. ఫస్ట్‌క్లాస్ మిడిల్ క్లాస్ సిటీగా తయారవుతుంది. మదరాసుతో సరిసమానంగా తులతూగగల సామర్థ్యం. మనం అన్ని ఎమినిటీస్ సమకూర్చు కొనుట ద్వారా వస్తుందని నా నమ్మకం. బొల్లారం, అల్వాల్ వెనుకవున్న స్లమ్స్‌ను కూడ లేకుండా చేసి, ఆ ప్రాంతాలను హైయర్ లెవెల్‌కు తేవాలి. ప్రభుత్వం దూరదృష్టితో ఆలోచించాలనే ఉద్దేశంతో యీ విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. బిల్లును అంగీకరిస్తున్నారు కదా సెలక్టుకమిటీకి పంపించడ మెందుకు, డిలే అవుతుందికదా అని ఎవరైనా అడగవచ్చు. కాని, అసలు బిల్లును అంగీకరిస్తేనే సెలక్టు కమిటీకి పంపించాలనేది వస్తుంది. బిల్లును అంగీకరించినా, యధాతథంగా అంగీకరించక కొన్ని మార్పులు కావాలని కోరినప్పుడు సెలక్టు కమిటీ ప్రొపొజిషన్ వస్తుంది, ఇంకా వివరాలు వర్క్ అవుట్ చేయవలసి వస్తుంది. సెలక్టు కమిటీకి పంపించి ఆలస్యం చేయాలనే కోరికకూడ నాకులేదు రిఫర్ చేయము, ఉన్న పొలిటికల్ ఎక్స్‌పీడియన్సీని అడ్జస్ట్ చేసుకుంటాము అంటే అనవచ్చు... ఇప్పుడుమళ్లా రజాకారులకు సంబంధించినవారు తలకాయలెత్తుతున్నారనేది నిజం. క్షమించండి, నేనొక విషయం చెప్పక తప్పదు, ఇదివరకు ఇక్కడవున్న మంత్రులు కూడ చూచి చూడనట్లుగా సోషల్-గేదరింగ్స్‌కు వెళ్లినందువల్ల ఆ ఉద్యమం కొంత బలపడినది. పాకిస్తాన్ నుంచి వచ్చినవారుకూడ నైట్‌క్లబ్స్ పెట్టి వ్యవహా

రాలు చేసుంటే శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు ఒక సందర్భంలో ఒక సభకు వెళ్లడం జరిగింది. సోషలిస్టు పార్టీలో వున్నటువంటి శ్రీ నర్సింగరావుగారు దానిని గురించి ప్రశ్నించిన తరువాత శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు ఆ సంగతినాకు తెలియదు. ఇక రేపటి నుంచి అట్లాంటివాటికి పోను అని శాసన సభలో చెప్పారు. అందువల్ల వాటన్నింటి ఫలితం మనం ఈ నాడు అనుభవించాము. ఈ నాడైనా కాంగ్రెసుకు జాతీయోద్యమంలో ఉన్న ప్రభావం కొంత అయినా జ్ఞాపకం వచ్చినందుకు సంతోషమే అయితే ఒకటి రూలింగ్ పార్టీకి మనవి చేయదలచు కున్నాను. మీరు caste system తో కమ్యూనలిజం తీసుకువస్తే religious passions తో కమ్యూనలిజం మరొక వైపు వస్తోంది. ఈ రెండింటిని అరికట్టడానికి సోషలిస్టు మువ్‌మెంటు, దానికి economic base కావాలి. అందుకే సోషలిస్టు పాటరన్‌కు పోతున్నామని అంటున్నాము. సోషలిస్టు పాటరన్‌లో హైదరాబాదు సిటీ ప్రధాన పాత్ర వహించి ఇండియా మొత్తానికి ఉన్నతస్థాయి తీసుకురావలసి ఉంటుంది. ఆంధ్ర life లో middle class atmosphere చాలా ఉంది. అంతా agricultural middle class. Urban middle class ఇంకా డెవలప్ కాలేదు. గుంటూరు, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, కాకినాడ, రాజమండ్రి, అనంతపురం, చిత్తూరు, కర్నూలు డెవలప్ అవుతున్నాయి. ఆ డెవలప్ మెంటు reflection ఇక్కడ concentrate కాబోతున్నది. భారత దేశంలో ఉన్నత స్థాయిలో నడిచే హైదరాబాదు సిటీకి basis ఏర్పరచాలని, అందుకు వివరాలను work out చేయడానికి సెలక్టు కమిటీ కావాలని ప్రతిపాదించాను. ఈ సందర్భంలో ప్రభుత్వంవారు ఏమిచెబుతారో.

*ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ డి. సంజీవయ్య): అధ్యక్షా, గోపాలకృష్ణయ్యగారు అనుకు నేటటు వంటిదంతా జరుగుతోంది. Master plan ప్రారంభం జరిగింది. బొలారమ్, మిగతా ప్రాంతాలు చేర్పించాలనే ప్రయత్నం జరుగుతోంది. వారికి ఎటువంటిసందేహం ఉండవలసిన అవసరం లేదు. తప్పకుండా ఇది చాలా పెద్ద పట్నంగా తయారవుతుందనే ఆశ ఉంది. రెండు కార్పొరేషన్లను కలపడం చాలా మంచిది. కలిపితే పెద్దపట్టణానికి పేరువస్తుంది. 20, 30 సంవత్సరాల తరువాత ఇక్కడ 50 లక్షల జనాభా వరకు ఉండగలదనే ఆశ నాకు ఉంది. పెద్ద పెద్ద విద్యాసంస్థలు, వైద్య సంస్థలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించినవే కాక భారత ప్రభుత్వానికి సంబంధించినవి, అంతర్జాతీయ సంస్థలకు సంబంధించినవి ఇక్కడ ఏర్పడే అవకాశం ఉంది. W. H. O. వారు international sanatorium కడతామని వెయ్యి ఎకరాలు కావాలని అన్నారు. పెద్ద పట్నం కావాలనే

సంకల్పంతోనే మాస్టర్ ప్లాన్ తయారుచేస్తున్నాము. In furtherance of that only we have thought of this merger అని మనవిచేస్తున్నాను. సెలక్టు కమిటీకి ఈ బిల్లును పంపవలసిన అవసరం లేదని శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారి సవరణను ఉపసంహరించు కోవాలని కోరుతున్నాను.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : Sir, I beg leave of the House to withdraw my amendment.

The amendment was, by leave of the House, with drawn.

Mr. Speaker: The question is:

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andha Pradesh Amendment) Bill, 1960 be read a second time."

The motion was adopted.

Clauses 2 to 6.

Mr. Speaker: The question is:

"That clauses 2 to 6 do stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clauses 2 to 6 were added to the Bill.

Clause 1.

Mr. Speaker: The question is:

"That clause 1 do stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 1 was added to the Bill.

Preamble

Mr. Speaker: The question is.

"That the Preamble do stand part of the Bill."

The motion was adopted.

The Preamble was added to the Bill.

**Sri D. Sanjivayya*: Mr. Speaker, Sir, I beg to move:

"That the Hyderabad Municipal Corporations (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1960 be read a third time and passed.

Mr. Speaker: Motion moved.

శ్రీ జి. లచ్చన్న: అధ్యక్షా, మూడవ రీడింగ్‌లో నేను చెప్పబోయేది ఒకటేమాట. నేను raise చేసిన పాయింటుకు ముఖ్యమంత్రిగారు జవాబు చెప్పలేదు. ఈ బిల్లును రీజినల్ కమిటీకి refer చేయకుండా ఎందుకు తీసుకు రావలసి వచ్చింది అనేది ఉంది. వాగ్దానాలు చేస్తున్నారు. ఆ వాగ్దానాలను గౌరవించేది ఎవరు? మద్రాసు కన్న ఉన్నత స్థానానికి తీసుకుపోవాలని చెబుతున్నారు. ఆ రకమైన ప్రోత్సాహం రావడానికే ప్రజాభిప్రాయానికి ప్రకటన చేయాలని అయిదారుగురు గౌరవ సభ్యులు చక్కగా మాట్లాడారు. 1881 నుంచి ప్రయత్నం జరుగుతూనే ఉంది అని అన్నారు. అలాంటప్పుడు మరొక నెల రోజులలో మునిగిపోయే దేమి ఉండదు. ఈ మధ్య కార్పొరేషన్ ఎన్నికలలో వచ్చే దెబ్బను కప్పిపుచ్చుకోడానికే ఈ రకమైన బిల్లు తెస్తున్నట్లు స్పష్టం అవుతున్నది. రీజినల్ కమిటీకైనా refer చేయకుండా ఈ బిల్లును ఈ విధంగా తీసుకురావడం ప్రజాస్వామిక సూత్రాలకు పెద్ద దెబ్బఅని మనవిచేస్తున్నాను. మూడవ రీడింగులోనైనా రీజినల్ కమిటీకి refer చేయడానికి అంగీకరించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య: అధ్యక్షా, ఇది రీజినల్ కమిటీకి పంపించవలసిన విషయమే అని అంగీకరిస్తున్నాను. మునిసిపల్ ఎన్నికలు జరిగాయి. కవున్సిలర్లు ఎన్నిక అయినారు: మేయరు ఎలక్షను జరగాలి. రెండు పట్టణాలకు ఇద్దరు మేయర్లు వస్తారు. మేయరు ఎలక్షనుకు పూర్వమే merger చేయాలని ప్రభుత్వ సంకల్పం. రీజినల్ కమిటీకి పంపించవలసినదే అయినప్పటికి, అందుకు సంబంధించిన వారిలో చాలామందితో సంప్రదింపులు జరిపాము. ఇది చిన్న బిల్లు; మంచి ఉద్దేశంతో తెస్తున్న బిల్లు. అందరితో సంప్రదించ డానికి వీలులేకపోయినా ప్రధానమైన పక్షాల వారితో సంప్రదించిన మీదట దీనిని రీజినల్ కమిటీకి పంపవలసిన అవసరం లేదని తోచింది. ఎవరైనా తెలంగాణా సభ్యులు రీజినల్ కమిటీకి

పంపించాలని అంటే నాకు అభ్యంతరం లేదు, తప్పకుండా పంపిస్తాను. అదే సరి యైన Constitutional position. I can not go against it. కాని ఈ విషయమై పట్టు పట్టరని, అభ్యంతరం చెప్పరని చెప్పకూడదని ప్రార్థనలు చేస్తున్నాను. అయితే ఎన్నికలలో కాంగ్రెసుకు ఏదో జరిగిందని అందువల్ల ఈబిల్లు తెచ్చారని లచ్చన్నగారు చెప్పినదానికి మాత్రం కాదు; కాదు, ఖచ్చితంగా కాదని చెప్పవలసి ఉంది. మార్చిలో చెప్పాను, అంతకు ముందు చెప్పాం, దానిని పాసు చేయాలని కోరుతున్నాను.

Mr Speaker: The question is:

"That the Hyderabad Municipal Corporations(Andhra Pradesh Amendment) Bill 1960 be read a Third time and passed"

The motion was adopted unanimously.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ జి. లచ్చన్న: శాసన సభలో ఒక మోషన్ చర్చకు వచ్చినప్పుడు ఒక పార్టీగాని ఆ పార్టీకి సంబంధించిన గ్రూపుకాని తమ అభిప్రాయం చెప్పుకొన డానికి అవకాశం ఇవ్వకుండానే మోషన్‌పై చర్చ అయిపోయిందని చెప్పడం సబబా అని నా మనవి.

మిస్టర్ స్పీకర్: దేని విషయంలో?

శ్రీ జి. లచ్చన్న: నిన్న అడ్జర్నమెంటు మోషన్ విషయంలో. దానిపై అవకాశం మాకులేకుండానే ముగిసిందని అన్నారు. ఈ విషయంలో అధ్యక్షస్థానా నికి మాకుగల గౌరవ ప్రవత్తులకు లోబడే, మేము as a body బైటకు వెళ్లక తప్పదు.

(Members of Swatantra party staged a walk-out)

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు (ఎల్లందు – జనరల్): Boat Tragedy Committee report submit చేసారు. ఈ సెషన్‌లో వస్తుందా?

మిస్టర్ స్పీకర్: మనం వెళ్లిపోతున్నాము. అభిప్రాయ భేదాలున్న విషయాలేవీ కావు. మరల మనం కలుసుకునేసరికి అచ్చు అవుతాయి.

NON-OFFICIAL BUSINESS

Resolution re: Distribution of Cultivable waste lands

మిస్టర్ స్పీకర్ : మూడు అనధికార తీర్మానాలను కలిపి ఒకటిగానే చేస్తున్నాను. ఒకటిగానే చర్చించండి. ఒక మాట మాత్రం మనవిచేస్తున్నాను. వెంకటరావుగారి క్లైములో ఒక పాలసీ ఉంది. ఇప్పుడు పాలసీ మారిందని ఏదో వస్తున్న మాట నిజమేఅని దాని విషయంలో చెప్పండిగాని personal matters ఎత్తుకోవద్దు. రంగారెడ్డిగారు తెలంగాణాకు ఏమి ఇచ్చారు—అవన్ని ఎత్తుకోకుండా గవర్నమెంటును జనరలుగా క్రిటిసైజు చేస్తే కొంత డిగ్నిఫైడుగా ఉంటుంది. ఏదో మార్చారనడం తప్ప వారిమీద అంటేనారు ఫేల్ కావడం, వారు డిశేల్సుతో కమ్యూనిస్టులను attack చేయడం emotional గా పోవడ జరుగుతుంది. అలా కాకుండా పాలసీ విషయాలు చెప్పండి. "ఇప్పుడు గవర్నమెంటు మారింది. న్యాయంకాదు, ప్రజలకు నష్టం కలుగుతుంది" అని ఆవిధముగా డిగ్నిఫైడుగా వారూ, మీరూ కూడా ఇతర విషయాలకు పోకుండా చర్చిస్తే బాగుంటుందని నా మనవి.

శ్రీ పి. సుందరయ్య (గన్నవరం) : మాకు అభ్యంతరం లేదు. గవర్నమెంటు యొక్క పాలసీ అని మేము ఇంతవరకు అనుకోవడం లేదు. నలుగురు మంత్రులు మాటలాడినప్పుడు నాలుగు రకాలుగా వస్తున్నవి. అందుచేత గవర్నమెంటు పాలసీ అనుకోవడం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రెవిన్యూ మంత్రి పాలసీ అనుకోవాలి. ఏమిచేస్తాం. అంతే తప్ప personal గా ఎత్తుకోకూడదు. మీరు కూడా "కమ్యూనిస్టులను కాల్చేశారు" అట్లాంటివి ఎత్తుకోకుండా ఊరికే question ఏమంటే పాలసీ "రైటా" 'రాంగా' (right or wrong) అని చెప్పాలి తరువాత ఎట్లా ఉన్నప్పటికి opinion express చేయవచ్చును. ఈ విధంగా discuss చేయాలి. Then it will be useful both for the government, the opposition and the pulic at large. ఆ విధంగా చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుందరయ్య: రంగారెడ్డిగారు చెప్పిన స్టేటుమెంటులో కూడా ఒక పర్యాయం ఒక విధంగా చెబుతున్నారు. ఆయన పాలసీ ఏమిటో అర్థం కావడం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ ; మీరు క్రిటిసైజు చేయవచ్చును. దానికేమి Personal గా పోకండి.

శ్రీ పి. సుందరయ్య: ప్రభుత్వ పాలసీ అర్థం కావడం లేదు. అందుచేత చర్చకు పెట్టమన్నాము.

**Sri M. Nagi Reddy (Macherla)*:* Mr. Speaker, Sir, I beg to move the following resolution:

"In the considered opinion of this House, the policy of distribution of cultivable waste land pursued so far by the Government of Andhra Pradesh has miserably failed, and this House requests the Government to immediately (a) give pattas to all poor peasants and agricultural labourers who are now cultivating these waste lands, with or without authorisation from the Government, (b) to resume the waste land now occupied by land lords, (c) to immediately assign the unoccupied waste land to poor peasants and agricultural labourers, (d) to cancel all previous G. Os. which prohibit the assignment of a large category of waste lands; (e) to cancel all orders for the summary eviction of the cultivators from the banjar lands and (f) to cancel the penal rates imposed this year on such unauthorised cultivations."

*Mr. **Speaker*** : Motion moved.

(Sri P. Rajagopal Naidu in the Chair)

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి: అధ్యక్షా. ఈ తీర్మానం మీద మాటలాడ బోయేముందు, ఒక విషయాన్ని మాత్రం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకు రావలసిన అవసరముంది. ఎప్పుడో **1954** వ సంవత్సరంలో బంజరు భూముల పంపకం వెంటనే జరగాలని కర్నూలు అసెంబ్లీలో ఆనాడున్న ప్రభుత్వం పక్షం, ప్రతిపక్షం కలిసి ఏకగ్రీవంగా తీర్మానం చేసినప్పటికీ ఆ తీర్మానం చేసి ఆరు సంవత్సరాలు గడచిపోయినప్పటికీ అమలు జరుగలేదు. ఉన్న బంజర్లు పేదల చేతులలోనుంచి పోయి విపరీతమైన పెనాల్టీలకు, evictions కు గురి అయే పరిస్థితి ఏర్పడడం దురదృష్టకరమైన విషయం. ఆరు సంవత్సరాల క్రితం ఏ తీర్మానం చేయబడిందో ఆదే తీర్మానం మళ్లీ ప్రభుత్వం ముందుకు అనధికార తీర్మానంగా రావడం కంటె విచారకరమైన దురదృష్టకరమైన విషయం మరొకటి ఉండదని నేను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ఆనాడు ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఉన్న బంజరు భూములు-అప్పటికి విశాలాంధ్ర రాలేదు—పేదలకు పంచాలని ఏకగ్రీవంగా తీర్మాన

జరిగిన తరువాత బంజరు భూముల పంపకం విషయమై పదే పదే ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. చివరకు శ్రీ త్రిశేషులు (శ్రీ) కళా వెంకటరావుగారు తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఒక జీ. వో. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి ఒక జీ. వో. తీసుకొని రావడం జరిగింది. ఆ జీ. వో. మీద చర్చకు అవకాశం యివ్వాలని తమ ద్వారా విజ్ఞప్తి చేసుకొన్న తరువాత చర్చకు అవకాశం యివ్వడం జరిగింది. ఆ జీ. వో. లోని ఆనాటి లోపాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. ఏమైనప్పటికి కొంతలో కొంత మెరుగుగా ఆనాటి జీ. వో. ఉన్నది. కాని కళా వెంకటరావుగారు చనిపోవడం, వారి స్థానంలో మరో రివిన్యూ మంత్రిగారు అధికారంలో వచ్చిన తరువాత జీ. వో. వచ్చి దాదాపు రెండు సంవత్సరాలు అయినప్పటికి కూడా ఆ జీ. వో. ప్రకారం జరుగవలసిన కార్యక్రమం ఏమీ జరుగకపోగా బంజరు భూములకు పట్టాలు లభించకపోగా, ప్రొహిబిటరీ లిస్టులు తయారుచేయ ముందే తయారుకాకపోగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో పదిరెట్లవరకు పెనాల్టీలు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 20 రెట్లవరకు పెనాల్టీలు వేయడం నుంచి పెద్దా [illegible] విచక్షణ లేకుండా భూములనుంచి eviction చేయవలెనని ఉత్తరవులు రావడ యీ మధ్య రివిన్యూ మంత్రిగారు యిచ్చిన జీ వో. 1724 ప్రకారం ఒక [illegible] విపరీతమైన పరిస్థితి ఏర్పడినది. మీ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. 1407 నంబరు జి. ఒ. యీ విధంగా వుంది.

"Eviction should not be effected if the present occupants are landless poor persons till such time as the list are finally made and the lands concerned fall under one or other of the prohibitory categories, unless of course the lands encroached upon are already classified as much."

అంటే ఏమిటి? ప్రొహిబిటరీ లిస్టు తయారుచేసేంత వరకు భూమిలేని నిరుపేదలను భూమినుండి evict చేయకూడదు, భూములను ఆక్రమించుకొన్నవారిని తేల్చేంతవరకు భూములలోంచి వెళ్లగొట్టకూడదని స్పష్టముగా ఆంధ్ర ప్రాంతానికి సంబంధించి నంబరు 1407 నంబరు జీ. వో. లోను, తెలంగాణా ప్రాంతమునకు సంబంధించి నంబరు 1406 వ నంబరు జీ. వో. లోను చెప్పడం జరిగింది. కాని మళ్లీ యీ మధ్య రెండు సంవత్సరముల కాలములో ప్రొహిబిటరీ లిస్టులు ఖచ్చితంగా తయారు చేశారా? అన్ని రాజకీయ పక్షాలకు సంబంధించిన సభ్యులతో కమిటీలు వేసి, ఆ కమిటీల ద్వారా ఏ భూమిని యివ్వవచ్చునని ఏ భూమి యివ్వకూడదని నిర్ణయం చేయాలని సూచనలు యిచ్చి. గ్రామ వైజ్‌గా కమిటీలు వేయుటకు వీలు కాదని, తాలూకా కమిటీలు కావాలని, జిల్లా కమిటీలుగాని ఏర్పాటుచేసి, అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు అందులో స్థానము యిచ్చి యీ బంజరు భూముల పంపకం ఎలా చేయాలో నిర్ణయం చేస్తామన్నారు

ఆ మోకాలు వేయడంగాని, లేక ఏ భూములు యివ్వవచ్చును, ఏ భూములు యివ్వకూడదు, అనేది తేల్చడంగాని, బంజరు భూములను పంచడంగాని, యీ ప్రొహిబిటరీ లిస్టును తయారు చేయడంగాని చేయకపోగా మళ్లీ **28–8–59** న **1724** నెంబరు జి. ఓ. ను యీ రెవిన్యూ మంత్రిగారు జారిచేశారు. అందులో చెప్పారు :

Old Occupations: The following principles should be observed in this connection. Old occupations of unlawful encroaches should be served with notices and evicted. If the lands are termed reserved lands for specific purposes in Telangana, eviction should be made from these lands with out any consideration. If they are unobjectionable i. e., they are fit to be given on cultivation, the objections of the occupants should be heard after giving them notices and the following aspects should be enquired into.

అసలు యీ ఇంగ్లీషు భాషలో ఒక రకమైన అర్థము, ఎట్లాగడానికి వీలుగా ఉంటే అట్లాగడానికి వీలుగా ఉన్నది. Unlawful encroachments అంటే ఏమిటి? పర్మిషన్ లేకుండ చేసుకొన్నవా? ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 'unlawful' అని 'lawful' అని కాదు. ఎక్కడైనా భూములను సాగుచేసుకొనుటకు కోరబడటం, దానితో 'B' ఫారమ్ము యివ్వడం, Objection అయితే penalties వేయడం, objection లేకపోతే penalties లేకుండ single rate వేయడం జరుగుతోంది. **25, 30** సంవత్సరముల నుంచి ఆక్రమణలో ఉండి సాగుచేసుకొంటున్న వారికికూడ పట్టాలు యివ్వడం లేదు. కర్ణం మునసబులకు, రెవిన్యూ అధికారులకు యివ్వవలసిన లంచాలు సక్రమంగా యివ్వనందునన్లో, లేక పట్టాలు యిచ్చినట్లయితే వీరు మన చేతులలో ఉండరని, వారి పేర ఆక్రమణ అనేది ఉండి 'B' ఫారమ్ము ఉంటేనే వారు మన చెప్పుచేతల్లో ఉంటారని భావించో, **30, 40,** సంవత్సరాల నుంచి వెనుకనే బంజరు భూములకు, ఎటువంటి ఆక్షేపణ లేనటువంటి వాటికి పట్టాలు యివ్వకుండా ఉన్నారు. అవన్నీ యీ జీ. ఓ. ప్రకారం చూస్తే unlawful encroachments క్రింద వస్తాయి. అందువల్ల "all unlawful encroachers should be served with notices and evicted" అని అన్నారు. తెలంగాణా ప్రాంతం సంగతి యిట్లా చెప్పారు. If the lands are termed reserved lands for specific purposes in Telangana, eviction should be

made from those lands without any consideration". రిజర్వుచేసి ఉంటే "without any consideration evict చేయవచ్చును-అన్నారు. "If they are unobjectionable" అన్నారు. అంటే reserve చేసినభూములు "if they are unobjectionable" అని అర్థమా? లేక "all unlawful encroachers should be served with notices and evicted" అని అర్థమా? ఈ రెండు అర్థములకూ అవకాశం ఉంటోంది. ఏదైనా సరే evict చేయాలని ఒక అర్థం. లేక reserve చేసిన lands ను వెంటనే ఏ consideration లేకుండ evict చేయవచ్చునని అన్నాము. వాట్లలో ఏవైనా unobjectionable అయితే - అనే అర్థమా? ఈ విధంగా క్రింద ఆఫీసర్సు ఏ అర్థము కావాలంటే ఆ అర్థము తీసేట్లుగా ఉన్నది. అందువల్ల అన్ని భూములనుంచి evict చేయడం ఆచరణలో జరుగుతోంది. ఈ విషయం మొన్న గవర్నరుగారి ఉపన్యాసంమీద జరిగిన చర్చలోను, సీలింగ్ బిల్లుమీద చర్చలోను, మంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చినప్పుడు. "అది ఏమీ కాదు" అని ఒకసారి అంటారు. "అన్నీ చేయవలసినదే. అన్యాయం జరిగితే మళ్లీ మారుస్తాము" అని ఒక సారి అంటారు. కళా వెంకటరావు గారు ఉన్నప్పుడు యిచ్చిన జి. ఓ. కు భిన్నంగా యీ జి. ఓ. ను యివ్వడం లేదంటారు స్పష్టంగా దీనికి దానికి తేడా ఉన్నది. "Evictions should not be effected if the present occupants are landless poor persons till such time as the lists are finally made of the lands concerned." Lists తయారయ్యేవరకు భూములలోనుంచి వెళ్లగొట్ట కూడదని కళా వెంకటరావుగారియొక్క 1407 నెంబరు జి ఓ. లో స్పష్టముగా ఉంటే యిప్పటి మంత్రిగారు యిచ్చిన జి.ఒ. లో "all unlawful encroachers should be served with notices and evicted" అని అన్నారు? ఇందులో తేడా ఉన్నదంటారా. లేదంటారా? ఇది అవకాశంగా తీసుకొని ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో అందరినీ evict చేస్తున్నారా లేదా? ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కూడ నోటీసులు యిస్తున్నారా, లేదా? తేడా లేదని మంత్రిగారు ఏదో రకంగా బుకాయించడం తప్పితే ఆచరణలో యివాళ స్పష్టంగా evict చేయడం జరుగుతోందనేది మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. Lists తయారు చేయకపోవడం, యివ్వవలసిన భూములు ఏవో, యివ్వకూడనివి ఏవో తెలియ చేయకపోవడం, యీ రెండు విషయాలు ప్రభుత్వంయొక్క, వారి సిబ్బంది యొక్క పొరపాటుగాని, occupiers యొక్క తప్పుగాదని మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. అసలు కొంతమంది భూస్వాములు యీ భూముల నన్నింటినీ యిది

వరకే చాల ఆక్రమించుకొన్నారు, ప్రక్కనఉన్న భూమి అంటారు. ప్రక్క భూమి ఎవరికి ఉంటుంది? ఇదివరకు ఎవరికైతే భూమి ఉంటుందో వారికే ప్రక్క భూమి కలుస్తూ ఉంటుంది. ప్రక్క భూమి అంటే సెంటా, అరసెంటా? కాదు. కళా వెంకటరావుగారు జి. ఓ. తెచ్చినప్పుడు చెప్పినది: "Isolated plots of land not exceeding 40 cents of wet or 2 acres of dry contiguous to and necessary for the convenient enjoyment of the lands privately owned by a ryot may be assigned to him on payment of full market value though he may not be a landless poor-person." వారు చాల liberal గా వదిలారు. దానినే మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాము. ఒక భూస్వామికి వంద, రెండువందల ఎకరాలు. మొత్తం plot ఉంటే దాని ప్రక్కన ఎకరమో, రెండు ఎకరాలో బంజరు ఉంటే కలుపుకో వచ్చునన్నారు కాని అసలు ఏమీ భూమి లేకుండా ఏడుస్తూ, ఎకరం వచ్చినా, అర ఎకరం వచ్చినా, దానితో బస్తానో, రెండు బస్తాలో పండించి బ్రతుకుదామని పేదవాడు అనుకొంటున్నాడు. అటువంటివాని విషయం ఏమీ చూడకుండా ఉన్నారు. సీలింగ్ బిల్లువల్లకూడా పేదవారికి యిచ్చేందుకు భూమి ఏమీ మిగలదని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. అటువంటి పరిస్థితులలో వెంకటరావుగారు చెప్పినట్లుగా కూడా కాకుండ యీ మంత్రిగారు ఒక ఎకరం మాగాణి, రెండు ఎకరాలు మెట్టవరకు వదలవచ్చునని అన్నారు. ఎకరం మాగాణి వదలుట వారికి (భూస్వామికి) convenient అనే సమస్య ఏమిటి? వారి కోరకా? కృష్ణా, గోదావరి జిల్లాలలో ఒక ఎకరం మాగాణి వదలడం అంటే ఎంతవరకు న్యాయమైన విషయమో ఆలోచించండి. ఒక ఎకరం మాగాణి భూమి యిస్తే ఒక పేద కుటుంబం సాగు చేసుకొని బ్రతకలేదా? కొద్దో గొప్పో, ఏదో ఒక పేరుతో భూస్వాములకు భూమిని కట్టబెట్టడానికి ప్రభుత్వం తయారవుతుంది తప్ప మరొకటి ఏమీ కనబడుట లేదు. ఈ ప్రభుత్వ విధానం వల్ల పేదవారికి భూములు దొరికే పరిస్థితి లేకుండా పోతుంది. తెలంగాణాలో pasture lands 10% చొ॥ వదలాలన్నారు. ఫారెస్టు బంజర్లు యివ్వడానికి వీలులేదన్నారు. Land which has been occupied for 18 months adjoining reserve forests, సాగు చేయకుండ ఉన్నవి, ఫారెస్టుకు మైలు దూరము లోపల ఉండే భూములు, యివ్వకూడదు అన్నారు. గైరాన్ భూములు, బంజరు భూములు కంచె పోరంబోకులు, తోపు పోరంబోకులు, చెట్లు ఉన్నవి, కంటోన్‌మెంట్ లిమిట్స్‌లో ఉన్న భూములు, నీటి పారుదలప్రక్క, భూములు యివ్వవద్దు అంటారు. పంచాయితీలో ఉండే భూములు భవిష్యత్తులో అవి వారికి అవసరమని ఊహిస్తే అట్లాంటివి యివ్వవద్దు—అంటారు. ఈ రకంగా భూములు

యివ్వవద్దు అని చెప్పిన తరువాత యిక యిచ్చే భూములు ఏవి? పంచపాండవులంటే మంచంకోళ్లవలె ముగ్గురు అని రెండు వేళ్లు చూపించి ఒకటి రాయడంలో యిమన్నా చుట్టినట్లు, యీ రకంగా ఏ భూములూ యివ్వకూడదంటే, మరి యిచ్చే భూములు ఏవి? ఈ రకంగా ప్రభుత్వ భూమ్ని ఉన్నందువల్ల ఎవరికీ ఒక్క సెంటు భూమి యివ్వడానికి వీలులేకుండా వున్నది. చేసుకొంటున్న బంజర్ల నుంచి అయినా వెళ్లగొట్టకుండా ఉండడానికి ప్రభుత్వం తయారుగా లేదు. ఎన్ని గ్రామాల్లో ఎవరెవరు ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచి యీ భూములలో సేద్యం చేస్తున్నారో మేము లిస్టోస్తు సేకరించాము. వారికి పట్టాలు యివ్వడం లేదు తిరువూరు తాలూకా గొల్లమండల గ్రామంలో బంజరు భూములు 109 మంది సాగు చేస్తున్నారు. ఎకరం రెండెకరాలు చొప్పున 20 సంవత్సరాలనుంచి సాగు చేస్తున్నారు. ఎటువంటి ఆక్షేపణలు లేవు. penalties లేవు. అట్లాంటి వారికి పట్టాలివ్వడానికి ప్రభుత్వం నిరాకరిస్తోంది. రెండవది రాజకీయ బాధితుల విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి పదేపదే తెస్తున్నాను. రాజకీయ బాధితుల ముసుగుతో పెద్ద అన్యాయం జరుగుతుంది. గుంటూరు జిల్లా రేంపేట ప్రాంతంలో చూస్తే 20, 30 సంవత్సరాల నుంచి చోటి భూములు ఎంతో కష్టపడి సాగు చేసుకొని పండించి భార్యా పిల్లలను పోషించుకొంటూ ఉంటే వారిని నిర్దాక్షిణ్యంగా వెళ్లగొడుతున్నారు. రాజకీయ బాధితులు, భూమిలేని పేదవారైతే వారికి 2½ ఎకరములు మాగాణిగాని, 5 ఎకరాలు మెట్టగాని యిస్తే మాకు ఏమీ ఆక్షేపణ లేదు. కాని భూస్వాములుగా ఉన్న వారికి కూడ రాజకీయ బాధితుల పేరుతో భూమి యిస్తున్నారు. నెల్లూరు జిల్లాలో అల్లూరు గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామంలో నూకలపాటి వెంకటేశ్వర రెడ్డిగారు ఉన్నారు. ఆయన తమ్ముడు లచ్చారెడ్డిగారని ఉన్నారు వారికి సుక్షేత్రమైన భూమి 500 ఎకరాలు కోవూరు, నెల్లూరు తాలూకాలలో ఉన్నది. అట్లాంటి వారికి సేవలు చేసుకొంటే బంజరు భూములు చెరియొక అయిదు ఎకరాలు యిచ్చారు లచ్చారెడ్డిగారికి పిల్లా, జెల్లా లేరు. ఆయన చనిపోతే ఆయనవంతు వచ్చిన అయిదు ఎకరాలు అన్నగారు వేసుకొన్నాడు. 500 ఎకరాలున్నవారు కూడా యీ విధంగా తీసుకొంటున్నారు.

*శ్రీమతి సి. అమ్మన్నరాజా (అత్తిలి): అధ్యక్షా, నాకు clarification కావాలి. రాజకీయ బాధితులు సేవలు అని భూములు యివ్వడం లేదు. వారు చేసిన services కు recognition కోసం భూమి యివ్వాలనుకొన్నారు. సేవ గొప్ప; సంబంధం లేదు. రాజకీయ బాధితులయినవారు అప్లికేషన్ పెట్టుకొంటే భూమి యివ్వాలని ఉన్నది.

Temporary Chairman : రాజకీయ బాధితులకు కొన్ని రూల్సు ఉన్నవి. ఆరూల్సు ననుసరించి భూములు యిస్తున్నారు. వారు చెప్పేది పేదవారి భూములు తీసుకొని యిస్తున్నారంటున్నారు.

శ్రీమతి సి. అమ్మన్న రాజా : అటువంటివి ఒకటే చెప్పమనండి. కాని రాజకీయ బాధితులకు ఎంత భూమి ఉన్నా అప్లికేషను పెట్టుకొనవచ్చును.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి : రాజకీయ బాధితులను గౌరవించవద్దని చెప్పటం లేదు. భూమిలేని పేదలు అయితే భూమి యివ్వవచ్చును.

శ్రీమతి సి. అమ్మన్న రాజా : **Landless poor** అయితేనే రాజకీయ బాధితులకు భూమి యివ్వాలని లేదు.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి : భూమి ఉన్నవారికి మళ్లీ భూమి ఎందుకు? గౌరవించాలనుకుంటే బండిచక్రంలాంటి మెడల్ చేయించి వారి మెడలో వేయండి. అది చూడడానికి ఒక **Exhibition** పెట్టుకోండి, మాకు ఆక్షేపణ లేదు. కాని పేద వారు సాగుచేసుకొని జీవించే భూములను లాక్కొని రాజకీయ బాధితులకు యివ్వడం న్యాయం కాదు. కావాలంటే చల్లపల్లి రాజాగారు, తుని రాజాగారు, అడుసుమల్లి సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావుగారు, మొదలైన వారిభూములు, సీలింగులోకి తెచ్చి ఆ మాగాణి భూములు రాజకీయ బాధితులకు యివ్వమనండి. కాని అటువంటి వారిని ముట్టుకోనకుండా ఎకరం, అరఎకరం చేసుకొని ఎట్లాగో బ్రతుకుతున్న వారినుంచి భూమిని లాక్కొని రాజకీయ బాధితులకు యిస్తున్నారు. కారంచేడు గ్రామంలో పాతూరి వెంకయ్య కుమారుడు పిచ్చయ్యవద్ద వున్న **1.39** సెంట్లు భూమి లాక్కొని సుక్షేత్రమైన **25** ఎకరాల భూమి కలిగిన దగ్గుపాటి కిష్టయ్య కుమారుడు సుబ్బన్నకు, రాజకీయ బాధితుడని యిచ్చారు. అదేవిధంగా కోటపాటి వరదయ్యవద్ద **86** సెంట్లు లాక్కొన్నారు. కోటమూరి రామస్వామివద్ద **40** సెంట్లు లాక్కొన్నారు. చింపిరి వరహాలువద్ద **1.60** సెంట్లు లాక్కొన్నారు. ఈవిధంగా భూములను లాక్కొని రాజకీయ బాధితులను గౌరవించాలని వారికి యివ్వడం అక్రమం కాదా? పోనీ హరిజనులు భూములను కూడా యివ్వడంలేదు. [illegible] లో యీ చింపిరి వరహాలుకు వేరేభూమి యిచ్చామని చెప్పాలి కలెక్టరు అన్నారు. కాని [illegible] ఆ సెంటురు యివ్వమని [illegible] యిచ్చారు. ముందుగా యీ [illegible] వద్ద భూమిని లాక్కొని ఆ రాజకీయ బాధితునకు యివ్వడం జరిగింది. ఇటువంటి **glaring instances** ఎన్నో అయినా ఉన్నవి.

పోరంబోకు భూములకు కూడా ఆంధ్రప్రాంతంలో **eviction notices** యిస్తున్నారు. **Abandoend tanks** ఉన్నవి. గవర్నమెంటు లెక్కలలో చూస్తే ఆ చెరువుల క్రింద నీటి వసతి ఉండదు. అటువంటివి సాగుచేసుకొంటున్నారు. కొంత పోరంబోకు లున్నవి. రెండు గొలుసులు, మూడు గొలుసులు ఉన్నవి. వాగు పోరంబోకులు ఉన్నవి. అక్కడ చూస్తే వాగు ఉండదు. అవి సాగు చేస్తున్నారు. అట్లాంటి వన్నీ పరిశీలించి, వీలున్న వాటిని యివ్వడానికి పరిశీలిస్తాం కాని అటువంటిది చేయకుండ **eviction notices** యిస్తున్నారు. ఫారెస్టు బంజర్లు అనేక చోట్ల ఉన్నవి. సత్తెనపల్లి తాలూకాలో **300** ఎకరాలు ఫారెస్టు బంజరు ఉన్నది. దానిని ఫారెస్టులో కలుపుకోవాలని సాగుచేసుకునేందుకు యివ్వము అన్నారు. కాని యిటువంటి ఆక్షేపణ లేకుండ **30** మంది రాజకీయ బాధితులకు ఒక్కొక్కరికి **10** ఎకరాలు చొప్పున ఆ **300** ఎకరాలు యిచ్చారు. ఇట్లాగే చిట్యాల ఉన్నది. పల్నాడు తాలూకా ఇటుప్రాంతం మెరకలైన చోట్ల ఫారెస్టు బంజర్లు ఉన్నవి, అవి ఫారెస్టులో కలుపుకోవాలని ఒక వైపు అంటారు కాని వాటిని **political sufferers** కు యిస్తున్నారు.

కొల్లేరు బంజర్ల నిర్ణయంలో సహకార వ్యవసాయం పెట్టాలంటున్నారు. పేదలకు పంచాలని అంటున్నారు. కాని, ఏక్ సాల్ కౌలు అని, ఇంజన్లు పెట్టే వారికి యిస్తామని చెబుతున్నారు. పేదవారు ఎకరం, రెండెకరాలు చేసుకొనే వారు, **10** వేల రూపాయలు పెట్టి ఇంజన్లు కొనగలరా? ఇదివరకు [illegible] ఏక్ సాల్ కౌలు పేరుతో ఆ భూములను మళ్ళీ భూస్వాములకు, ధనవంతులకు [illegible]న్నారు. **Tenants Societies** అనే పేరుతో కొన్ని వందల వేల ఎకరాల భూమిగల సొసైటీలు ఉన్నవి. అక్కడ అనేక రకాల పేచీలు వస్తున్నవి. **Individual** గా పట్టాలు యివ్వవలసిన అవసరం ఉన్నది. ముఖ్యంగా ప్రభుత్వం పేదవారిని భూములనుంచి నిర్దాక్షిణ్యంగా తొలగించడం రద్దుచేయాలని. ఈ తీర్మానాన్ని అందరూ ఆమోదించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ బి. శంకరయ్య: అధ్యక్షా, ఈ తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను. **1954** వ సంవత్సరములో యీ తీర్మానము కర్నూలు అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టబడి, ఏకగ్రీవంగా పాసైనది. అప్పటి హైదరాబాదు ప్రభుత్వము బంజరు భూములను పంచుటకు అనేక సర్క్యులర్స్ యివ్వడము జరిగింది. కర్నూలులో ఆ తీర్మానము పాసై దాదాపు ఆరు సంవత్సరాలు అయినప్పటికి ఆ సమస్య ఇంతవరకు పరిష్కరింపబడకుండా, తీవ్రంగా ఉండి ఇవాళ మళ్ళీ [illegible] తీర్మానరూపంలో ఎందుకు రావలసి వచ్చిందో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని [illegible]. ప్రభుత్వం ఆంధ్రలో **40** లక్షల ఎకరాల బంజరు భూమి ఉన్నదని [illegible]

ప్రకటించింది. కాని ఇంతవరకు ఆ బంజరుభూమిని పంచటం జరగకపోగా, ఇవాళ బంజర్లను సాగుచేసుకొంటున్న సాగుదార్లను పొలంనుండి ఎవిక్టు చేసి పదిరెట్లు, 20 రెట్లు పెనాల్టీలు వేసి నానాఅగచాట్లు పెడుతున్నారు. వారిని బాధపెట్టవలసిన పరిస్థితి ఎందుకు ఏర్పడింది? ప్రభుత్వమే బంజరుభూములను పంచటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నదని చెబుతున్నారు. ఆవిధంగా మంత్రులు ఇక్కడ అసెంబ్లీలో హామీలు ఇవ్వటం జరుగుతున్నది. సాగుచేయనటువంటి బంజరుభూముల విషయం అటుంచండి. సాగుచేసుకొంటున్నటువంటి బంజరుభూములకుకూడ వాళ్లకు ప్రభుత్వం ఇంతవరకు పట్టాలు ఇవ్వకపోవటానికి కారణం ఏమిటి? 1958 వ సంవత్సరంలో కళావెంకటరావుగారు రెండు సర్క్యులర్స్ ఇచ్చారు. కాని అవి ఇంతవరకు అమలుజరగలేదు. ప్రొహిబిటరీలిస్టు తయారుచేయాలి అని మొదటి సర్క్యులర్‌లో అన్నారు. ఆ సర్క్యులర్ జారీచేసి రెండు సంవత్సరాలు అయినప్పటికీ, ఆ లిస్టు తయారుచేయలేదు. రెండవ సర్క్యులర్‌లో ప్రాజెక్టు ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాస్‌కు వేరే రూల్సు తయారుచేస్తామన్నారు. కాని, ఆ రూల్సు ఇంతవరకు తయారుచేయలేదు. ప్రభుత్వం తానుచేసిన జి.ఓ.లను అమలుజరపటానికి ప్రయత్నంచేయటంలేదు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు కొన్ని జిల్లాలకు సంబంధించినటువంటి, కొన్ని లక్షల ఎకరాలకు సంబంధించినటువంటిది; కొన్ని వేలగ్రామాలకు సంబంధించినటువంటిది. రూల్సు సవరిస్తేగాని అక్కడి భూములు ఇవ్వటానికి వీల్లేదు. 1958 లో ఇచ్చిన సర్క్యులర్‌లో రూల్సు సవరించి అక్కడ భూములు ఇవ్వటానికి ప్రయత్నం చేస్తామన్నారు. కాని ఆరూల్సును ఇంతవరకు సవరించింది లేదు. అక్కడ భూములు ఇచ్చింది లేదు. ఇదివరకు పోరంబోకులుగా ఉన్నవి, (ఇప్పుడు పోరంబోకులుగా ఉండనవసరం లేదనుకొన్నవి,) మార్చాలని ఆంధ్రలో 1954 లో నిర్ణయించారు. అబ్జక్షనబుల్‌లాండ్స్‌ను అన్ అబ్జక్షనబుల్‌లాండ్సుగా చేసి వాటినికూడ ఇవ్వటానికి అవకాశం ఉన్నదని సర్క్యులర్ ఇచ్చారు. బంచరాయి, గైరాన్ భూములను కూడ ఇవ్వటానికి అవకాశం ఉన్నదన్ని సర్క్యులర్స్ ఇచ్చారు. వాటిని ప్రభుత్వం అమలు జరిపిందాఅంటే లేదు. ఇప్పుడు అవన్నీ ప్రొహిబిటరీలిస్టులోనే ఉన్నవి. ఆ లిస్టును మార్చకుండా, రూల్సు మార్చకుండా ప్రభుత్వం బంజరుభూములకు పట్టాఎట్లా ఇస్తారని ప్రశ్నిస్తున్నాను. వెంకటరావుగారు ఇచ్చిన సర్క్యులర్స్‌కు తాము ఇచ్చిన సర్క్యులర్స్‌కు ఏమీ భేదం లేదని, వెంకటరావుగారుఇచ్చినసర్క్యులర్స్‌కు భిన్నంగా తాము ఇచ్చిన సర్క్యులర్సులేవని, రంగారెడ్డిగారు చెప్పారు. అవి అబ్జక్షనబుల్‌లాండ్స్ అని మేము కాగితాలమీద మాత్రమే వ్రాసుకొన్నాము: ఆభూములనుండి సాగుదార్లను వెళ్లకొట్టవద్దని చెప్పాము అని రంగారెడ్డిగారు అన్నారు. కానిరంగారెడ్డిగారు లేటెస్టుగా ఇచ్చిన సర్క్యులర్‌లో అన్‌లాఫుల్ ఎంక్రోచర్స్‌కు నోటీసులు ఇచ్చి భూములనుండి ఎవిక్ట్

చేయాలి అన్నారు. వాళ్లకు నోటీసులివ్వండి అనికాదు. నోటీసుఇచ్చి ఎవిక్ట్ చేయండి అని సర్క్యులర్స్ ఇచ్చారు. ఇదీ మన రెవిన్యూమంత్రిగారు ఇచ్చిన లేటెస్ట్ సర్క్యులర్! ఇంతవరకు అనేక సంవత్సరాలనుండి ప్రభుత్వ అనుమతిలేకుండా సాగుచేసుకొంటున్న వారందరికీ నోటీసులు ఇచ్చి ఎవిక్ట్ చేయాలన్నారు. వాళ్లను ఎవిక్ట్ చేయమన్నప్పుడు, అక్కడి అధికారులు వాళ్లపైన పెనాల్టీ వేస్తారా, లేదా అని అడుగుతున్నాను. వారిపైన తప్పకుండా పెనాల్టీలు విధించి వాళ్లను ఇబ్బందులపాలు చేస్తారు. భూములను మూడురకాలుగా విభజించి లిస్టు తయారుచేయాలన్నారు. ఒకటి- అనబ్జక్షనబుల్ లాండ్స్. రెండు- అబ్జక్షనబుల్ లాండ్స్. మూడు- ఇప్పుడు అబ్జక్షన్ లేకపోయినా, ఉత్తరోత్తరా అబ్జక్షన్స్ వచ్చే అవకాశం ఉన్న లాండ్స్. ఈ మూడవ తరగతికి చెందిన భూములను ఏకసాల్ మీద (ప్రతి సంవత్సరం) సాగుకు పర్మిషన్ ఇస్తూఉండాలి అన్నారు. ఆ భూములకు టెంపరరీ పట్టాలివ్వాలని చెప్పారు. ఇప్పుడు ఇచ్చిన సర్క్యులర్‌లో ఏమి చెప్పారంటే- పోరంబోకులకు సంబంధించినంతవరకు ఎట్టి కన్‌సిడరేషన్ లేకుండా సాగుదార్లను ఎవిక్టుచేయాలన్నారు. అక్కడ వాగు లేనప్పుడు వాగు పోరంబోకులుగా నిర్ణయించటం అనవసరము. పోరంబోకులకు సంబంధించినంతవరకు అసలు వారి కేసులు వినేదిలేదు అని చెప్పటం అన్యాయము.

నెల్లూరుజిల్లా కోవూరుతాలూకాకు సంబంధించి పదివేల ఎకరాల టాంక్ బెడ్ లాండ్ కొందరు సాగుచేసుకొంటున్నారు. అది చెల్లా పరియా. దానివల్ల అక్కడి రైతులకు నష్టము ఏర్పడే సమస్య లేదు. కాని 1956 లో రెవిన్యూ బోర్డునుండి ఒక సర్క్యులర్ వచ్చింది. ఒక్కొక్క టాంక్ పరియాను కలెక్టరు ఇంజనీర్స్ పరిశీలించి, అక్కడ ఎంతవరకు భూమి ఇవ్వటానికి వీలుంటుందో చూసి ఆ భూమిని వేరుచేసి పట్టాలు ఇవ్వటానికి ప్రపోజల్స్ పంపించమని చెప్పారు. కాని, ఆవిధంగా కలెక్టర్‌గాని ఇంజనీర్స్‌గాని వచ్చి పరిశీలించారా అంటే లేదు. ప్రభుత్వం తాను చేసిన సర్క్యులర్స్‌నే అమలుజరపటం లేదు. ప్రభుత్వం తన బాధ్యతను నెరవేర్చటంలేదు. ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండా సాగుచేసుకొంటున్న వారిని తొలగించవలసిందిగా ఇచ్చిన సర్క్యులర్స్‌ను మాత్రం అమలు జరుపుతున్నారు. ఎంతో కాలంనుండి ఆ భూములను సాగుచేసుకొంటున్న వారిని తొలగించుతున్నారు. ప్రభుత్వం సాగుదార్లకు పట్టాలు ఇవ్వవలసిందిగా సర్క్యులర్స్ జారీచేసిందని మంత్రిగారు చెప్పారు. ప్రభుత్వం ఇచ్చిన సర్క్యులర్స్‌లో ఏమి ఉన్నది? "చెరువు పోరంబోకు భూములను ఇవ్వకూడదు; డొంక పోరంబోకు భూములను ఇవ్వకూడదు; వాగు పోరంబోకు భూములను ఇవ్వకూడదు;" అని ఆ సర్క్యులర్‌లో చెప్పారు. అన్నీ ఇవ్వకూడని భూములే చెప్పారుగాని, ఇవ్వటానికి అవకాశం

ఉన్న భూము లేమిటో చెప్పలేదు. అక్కడ డొంకలు, వాగులు లేకపోతే ఆ భూములు ఇవ్వవచ్చును, కాని ఆవిధంగా అటువంటి భూములకు పట్టాలివ్వవల సిందిగా మన రెవిన్యూ మినిస్టర్‌గారు ఇచ్చిన సర్క్యులర్‌లో లేదు. ఈనాడు వేస్ట్‌గా పడిఉన్న బంజర్లను ఎట్లా సాగుచేయించాలి? భూమిలేనివారికి ఎట్లా ఆ భూమిని పంచిఇవ్వాలి, అధికోత్పత్తి ఎట్లా చేయాలి?—అన్న సమస్య వేరు విష యము. ఆ విషయాన్ని ప్రభుత్వం యోచిస్తున్నదా, లేదాఅన్నది వేరు విషయము. ఇప్పుడు సాగుచేసుకొంటున్న బంజర్లనుండి కూడ సాగుదార్లను నెత్తిన గుడ్డవేసు కొని పొమ్మనమనటము సక్రమమైన, న్యాయమైన విషయమేనా ? దీనిని గురించి ఇక్కడ అసెంబ్లీలో మేము మంత్రిగారిని ప్రశ్నిస్తే "రెండున్నర ఎకరాల మాగా ణిపైన ఉన్నవారిని, ఐదు ఎకరాలు మెట్టపైన ఉన్నవారిని మాత్రమే వెళ్లగొట్టమని సర్క్యులర్ ఇచ్చాము" అని చెప్పారు. అన్‌లాఫుల్ ఎంక్రోచర్స్ అంటే ఆవిధంగా ఐదు ఎకరాల మెట్టభూమికి పైన ఉన్నవారనేనా అర్థం? వారినేనా ప్రభుత్వం వెళ్ళగొట్టమంది? అటువంటివాళ్లను ఎంతమందిని వెళ్లగొట్టారో ప్రభుత్వం లెక్కలు చెప్పగలరా? అని అడుగుతున్నాను. ఇవాళ ఎవరు భూమినుండి వెళ్లకొట్టబడు తున్నారో ప్రభుత్వానికి తెలుసును. పదేళ్లనుండి సాగుచేసుకొంటున్న వారిని, ఎకరం రెండు ఎకరాలు ఉన్నవారిని ఇవాళ అధికారులు వెళ్లగొడుతున్నారు. పెనాల్టీలు విధిస్తున్నారు. కనీసం ఆ విషయాలన్నీ తేలనంతవరకు వారికి ఎందుకు పెనాల్టీలు వేయాలి? ఈ విషయాలన్నీ తేలేంతవరకు పెనాల్టీలు వేయము అని కళా వెంకటరావుగారు అన్నారు. కాని ఇప్పుడు ఆవిధంగా చేస్తున్నారా అంటే లేదు. మన రెవిన్యూ మంత్రిగారు లేటెస్ట్‌గా ఇచ్చినటువంటి జి. ఒ వల్ల, **28-8-59**వ తేదీన ఇచ్చినటువంటి జి.ఒ వల్ల ఇవాళ బంజర్లు సాగుచేసుకొంటు న్నవారిపై పదిరెట్లు పెనాల్టీ మా నెల్లూరు జిల్లాలో వేసినారు. పదిరెట్లు, ఇరవై రెట్లు పెనాల్టీలు విధిస్తున్నారు. వాళ్లందరికీ నోటీసులు ఇచ్చి వారిని ఏడిపిస్తు న్నారు. వాళ్ళు సాగుచేసుకొంటున్న భూములనుండి వాళ్లను వెళ్లగొడుతున్నారు. ఇంకా చెరువులక్రింద వున్న భూములున్నవి. వాటిని యింజనీర్లు పరిశీలించి ప్రభుత్వానికి తెలియపరచాలి. కాని, వారు ఆ విధంగా పరిశీలించి రిపోర్టులు యిస్తున్నప్పటికీ కూడ ప్రభుత్వము వాటిని లక్ష్యపెట్టకుండా యిటువంటి సర్క్యు లర్సు ఇస్తున్నది. ఈ సర్క్యులర్సువలన భూములనుండి పేదవారిని వెళ్లగొట్ట డమే ఒక కార్యక్రమముగా అమలు జరుగుతున్నది. ఒక ప్రక్కన మేము పేద వారికి భూములను పంచుతామని చెబుతూ, మరొక ప్రక్కన భూముల నుండి పేదవారిని వెళ్లగొట్టడం ఏవిధంగా సబబుగావుందో, ఏవిధముగా తమ ఆశయాలను అమలు జరపడం అవుతుందో నాకు అర్థంకావడంలేదు. అధికోత్పత్తి కార్య

క్రమం క్రింద ప్రభుత్వం యొక్క ప్రోత్సాహంతోనే 1942 నుండి సాగుచేసుకుంటున్నవారు కొంతమంది వున్నారు. అటువంటి చోట్లకూడ, అనుమతిలేకుండా సాగుచేసుకుంటున్నట్లు పరిగణిస్తున్నారు, ఇది ఏవిధముగా సబబో నాకు తెలియడంలేదు. అందువలన యీ సర్క్యులర్‌ను ఉపసంహరించుకొని వారికి న్యాయము కలుగజేయ వలసిందిగా కోరుతున్నాను.

బంజరు భూములను పంచడానికి యింతవరకు ప్రభుత్వం నిర్వహించిన కార్యక్రమం ఏమిటి? రెవిన్యూమంత్రిగారు అందుకు ప్రత్యేకంగా పూనుకుంటామని చెప్పారు. కాని ఆచరణలో ఎంతవరకు చేశారు? ఈ విధమైన వాగ్దానాలు ఎన్నో చేస్తున్నారు, కాని వాటిని ఆచరణలో లక్ష్యపెట్టడం లేదు. వారిని మొదట భూములనుండి వెళ్ళగొట్టి ఏమి చేయదలచుకున్నారు? దీనివలన గ్రామాలలో ఎన్నో రకాలైన తగాదాలు బయలుదేరుతున్నాయి. ఈ విషయాన్ని మంత్రిగారు దీర్ఘంగా ఆలోచించాలని మరొకసారి కోరుతున్నాను.

తరువాత, 10% పచ్చిక బీళ్ళకొరకు వుండాలి అన్నారు. అదిసాధ్యమేనా? అయితే ఎంతవరకు సాధ్యం? లంకభూములలో వేలంపెట్టి పచ్చగడ్డి పశువులకు యివ్వాలి అన్నారు. దానిని ఆధారం చేసుకొని భూస్వాములు పైర్లు వేసుకుంటున్నారు, పొగాకు వేసుకుంటున్నారు, లాభాలు పొందుతున్నారు తప్ప మరేమీ కావడం లేదు. అందువలన రెవిన్యూమంత్రిగారు తీసుకొచ్చిన లేటెస్టు సర్క్యులర్‌ను మోడిఫై చేసి, భూములనుంచి తొలగించే కార్యక్రమం [illegible] అమలులోవున్న విధంగా, సాగుచేసుకుంటున్నవారికి పట్టాలు యిచ్చేనకు పూనుకోవాలని నేను కోరుతున్నాను.

*శ్రీ కె. పున్నయ్య (చీపురుపల్లి—రిజర్వుడ్): అధ్యక్షా, మనప్రభుత్వం వారు అసలు అసైన్‌మెంట్ విషయంలో ఏమైనా శ్రద్ధ తీసుకున్నారా, లేదా అనేది ఒక ప్రశ్న, తరువాత, మన శంకరయ్యగారు, నాగిరెడ్డిగారు కొన్ని అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. అవి మామూలు రిప్రిజెంటేషన్ క్రిందకు వస్తాయి. రెండవది, అసలు ప్రభుత్వం ఏమీ చేయలేదు అనడం సరియైన అభిప్రాయం కాదు, దానికి సంబంధించిన జి. ఓలో చాలా విషయాలు స్పష్టం చేయడం జరిగింది. ఆవిధంగా చాలా జి. ఓ లు యిదివరకు చేయబడ్డాయి. ఇందులో లేటెస్టు జి. ఓ నెం. 1407 గలది. దానిని గురించి యిదివరకు శాసనసభలోనే మనం. అనేక సార్లు చర్చించి వున్నాం. జి. ఓ లో నున్న డిఫెక్టు యిది అని రిప్రిజెంట్ చేయవచ్చు తప్ప. అసలు. జనరల్‌గా ఏమీ చేయలేదని చెప్పడం పొరబాటైన అభిప్రాయమని నేను భావిస్తున్నాను. ఇక, జి. ఓ లో బంజరుభూములను పేదలకు

పంచే సదుద్దేశంతో— పల్లం ఎకరం చొప్పున, ఐదెకరాలు మెట్టచొప్పున యిస్తామనడం సమంజసమైన విషయం.

శ్రీ బి. శంకరయ్య : ఇది లేటెస్టుగా— **1959** ఆగస్టులో చేయబడినది. వారు ఆధారంగా తీసుకొని మాట్లాడుతున్నది **1958** జులైలోనిది అనుకుంటాను.

శ్రీ కె. పున్నయ్య : అయితే, అబ్జక్షనబుల్, అన్‌అబ్జక్షనబుల్ వేస్ట్ లాండ్స్‌కు సంబంధించి, అసైన్‌మెంట్ విషయంలో ఎవరికీ అభిప్రాయ భేదం లేదనుకుంటా. జి. ఒ యొక్క ఉద్దేశాన్ని అనుసరించి వాటిని అసైన్‌చేయడం జరుగుతుంది. పోతే, ఔకెనోవరు ఎస్టేట్సుకు సంబంధించినంతవరకు అధికార్లు సక్రమంగా జి. ఒ ను అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నారు. ప్రభుత్వం సదుద్దేశంతోనే జి. ఒ. లను చేస్తున్నది, కాని ఆ స్పిరిట్‌ను క్రింది అధికార్లు గ్రహించ లేకపోతున్నారు. ఔకెనోవరు ఎస్టేట్సులో కూడ లీజ్ పద్ధతి వుంది. అయితే అక్కడ సర్వేసెటిల్మెంట్సు ఆపరేషన్స్ జరగలేదు కాబట్టి అవి జరిపేంతవరకు అసలు ఎసైన్ చేయకూడదనే విధముగా వారు జి. ఒ ను అర్థం చేసుకుంటున్నారు. అందువలన దీనికి సంబంధించి తహసీల్దార్లకు, కలెక్టర్లకు మిగతా అధికారులకు వెంటనే వివరంగా వుత్తర్వులివ్వవలసిన అవసరం వుంది.

ఇక, గ్రేజింగ్ పర్పసెస్ కొరకు ఎక్కువ భాగం భూమి రిజర్వు చేయడం జరుగుతున్నది. సాధారణంగా హరిజనులు అయిన పేదవారు దరఖాస్తులు పెట్టినప్పుడు ప్రతిచోట అబ్జక్షన్సు వస్తున్నవి. అవి న్యాయమైనవైతే ఫరవాలేదు. కాని అవి సదుద్దేశంతో మాత్రం రావడంలేదు. అందువలన అధికంగా వచ్చే అబ్జక్షన్సు గురించి ఎంక్వయిరీ జరుపవలసిన అవసరం ఎంతయినా వుంది. ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశం మంచిదే. పేదవారికి భూములు యివ్వాలనేదే. కాని, హరిజనులనుండి దరఖాస్తువచ్చేసరికి, అనేకమంది అభ్యంతరాలు చెబుతూవుంటారు. వాటిని పరిశీలించే ఓపిక తహసీల్దారుకు లేదు. ఆయన రెవిన్యూ యిన్స్పెక్టరుకు ఆ బాధ్యత అప్పగిస్తూవుంటారు. ఇంక రెవిన్యూ యినస్పెక్టర్ల పరిస్థితి మనకందరకూ తెలిసినదే. వారు చాలా దౌర్భాగ్యమైన పరిస్థితిలో వున్నారు. వారే గ్రామాలకు పోయినప్పుడు "మీకు అభ్యంతరం తెలియబరచండి, తరువాత నేను అన్ని విషయాలు చూసుకుంటాను" అని వారిచేత స్వయముగా అభ్యంతరాలు పెట్టించడం జరుగుతున్నది. ఆవిధంగా వారు అభ్యంతరాలు పెట్టడం, రెవిన్యూ యినస్పెక్టరు వాటిని తహసీల్దారుకు తెలియబరచడం, తహసీల్దారు అంగీకరించడం, కలెక్టరు అంగీకరించడం యీ విధంగా అయిపోతున్నది. అప్పీలు పెట్టినప్పటికి, ఎంక్వయిరీ జరిపే

పరిస్థితిలో తహసీల్దారు లేదు. ఒకవేళ గట్టిగా రిప్రజెంట్ చేస్తే తహసీల్దారు ఎంక్వైయిరీ జరిపే బాధ్యతను ఆర్. డి. ఒకు అప్పగించడం, ఆయనకు అనేకమైన యితర యాక్టివిటీస్ వుండడంచేత వీటికి అటెండ్ కాకపోవడం. తద్వారా వారికి న్యాయం చేకూరకపోవడం జరుగుతున్నది. ఈ పద్ధతిపోవాలి, తహసీల్దారే స్వయంగా వాటి ఎంక్వయిరికి పూనుకోవాలి. ఇందుకు యింకొక చర్యనుకూడ ప్రభుత్వమువారు తీసుకొనవచ్చును, ఇదివరకు రాజకీయ బాధితులకు భూముల పంపకమునకు సంబంధించి స్పెషల్ డెప్యూటీ తహసీల్దారులు నియమింపబడ్డారు. వారు ఎంతో శ్రద్ధగా రాజకీయ బాధితులకు భూములనిచ్చే కార్యక్రమమును నిర్వహించినారు. ఆవిధముగనే యిక్కడకూడ స్పెషల్ డెప్యూటీ తహసీల్దార్లను నియమించినట్లయితే వారు రాష్ట్రములో ఎక్కడెక్కడ బంజరుభూమి సిద్ధముగా నున్నదో పరిశీలించి వాటి పంపకమునకు తోడ్పడగలరు. అబ్జెక్షన్సు ఏమైనా వున్నట్లయితే వారు పరిశీలిస్తారు. అదిగాకపోతే అప్పీలుకు ఆర్. డి. ఒ వుంటారు. తహసీల్దారు స్వయముగా ఎంక్వయిరీ జరపాలి. నా యీ సూచనను ప్రభుత్వం ఆమోదించి, వెంటనే ఆవిధమైన శ్రద్ధను గైకొనవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇక, బంజరు భూములు యివ్వడంలో హరిజనులకు ప్రిఫరెన్సు యివ్వాలని ఆశయంగా వుండినా, అచరణలో మాత్రం అది అమలు జరగడంలేదు. ప్రిఫరెన్సు హరిజనులకు యివ్వండి. అక్కడ హరిజనుల దరఖాస్తులు ఏమీలేకపోతే యితరులకు యివ్వండి. ల్యాండ్ లెస్‌పూర్ అనే పేరుతో ఏమాత్రం భూమితో సంబంధం లేనివారు కూడా— వీవర్సు కూడ వెనుకబడిన తరగతుల పేరుతో యిందులోకి వస్తున్నారు. అందుకు ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడ మద్దతు యిస్తున్నారు. 'మీరు కూడ దరఖాస్తు పెట్టండి. లాండ్ లెస్‌పూర్ ఒక్క హరిజనులేనా' అని వారు గ్రామాలలో అభిప్రాయ భేదాలను కలుగజేస్తున్నారు. ఆవిధంగా జరుగకుండా హరిజనులకు ముందు ప్రాతినిధ్యం యివ్వాలని కోరుతున్నాను. ఎంక్రోచ్‌మెంట్‌కు సంబంధించి ఎంక్రోచ్‌మెంట్ ఆక్టు వుంది. దాని ప్రకారం ఎంక్రోచ్‌మెంట్ జరిగిన తరువాత నెం. 6 నోటీసు యిస్తుంటారు. వారు సక్రమమైన ఎక్స్‌ప్లనేషన్ యిచ్చినట్లయితే వారిని తొలగించడానికి అవకాశంలేదు. అక్రమంగా జరిగినట్లు ఋజువైతే కలెక్టరుగారు అందుపై చర్య తీసుకుంటారు. అయితే, జి. ఓ. నెం. **1407**లో యీ విధంగా చెబుతున్నారు. "Any person occupying the land without prior permission of the Tahsildar shall be liable to be evicted and no *Sivaijama* right shall accrue in his favour." ఎంక్రోచ్‌మెంట్ ఆక్టు ప్రకారంగా

నెం. 7 నోటీసు అనేది ఉంటుంది. అది సక్రమమైనట్లయితే ఎవిక్షన్ జరిపించరు ఆ విధంగా శివాయిజమా హక్కును అక్కడ పరిమితంచేస్తారు. అందుచే నెం. 6 నోటీసుకు అక్కడ అవకాశం వుండదు. కనుక యీ విధంగా ఆక్టున యిది ఖండించినట్లు అవుతుందేమో ఆలోచించవలసిందిగా నేను ప్రభుత్వమున కోరుతున్నాను.

ఇక గ్రామ కరణాలు హరిజనుల విషయంలో చాలా అన్యాయముగా ప్రవరిస్తున్నారు. జి. ఒ. కరణమే అవసరము వచ్చినప్పుడు దరఖాస్తు తయారు చేయించవచ్చువని చెబుతున్నది. ఇదేగాక, వీరు గ్రామములో అనేక పార్టీలు లేవదీయడానికి మూలము అవుతున్నారు. ఈ విధంగా కరణం హరిజనునికి అన్యాయం చేసినట్లయితే దానిని ఆలోచించే వారు ఎవరో తెలియదు. ఆ విధంగా అసలు ప్రభుత్వం ఆలోచించినట్లు కనబడదు. కరణాలు గ్రామాలలో అనేక పార్టీలను లేవదీసి, హరిజనులకు అన్యాయమును చేస్తున్నారని మరొకసారి మనవి జేస్తున్నాను. కనుక హరిజనులు పెట్టుకునే దరఖాస్తులకు వచ్చే అబ్జక్షన్సును సరిగా పరిశీలించేందుకు అనువగు ప్రొవిజన్ జి.ఒ. లో కలుగజేయవలసిన అవసరం ఎంతయినావుంది. ప్రభుత్వం ఎంతో శ్రద్ధగా యీ కార్యక్రమముల నిర్వహణకు పాటుబడుతోంది గాని, స్థానికాధికార్లు మాత్రం ప్రభుత్వం యొక్క చిత్తశుద్ధిని గమనించడంలేదని, గనుక అందుకు మంత్రిగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొనవలయునని. సంవత్సరం లోపల బంజరు భూమినంతా పంచవలయునని ఆశయంగా పెట్టుకున్నారు గనుక, అందుకు తగిన సిబ్బంది నియామకం కూడ జరుగవలసివుందని మనవి జేస్తున్నాను. మంత్రిగారు తమ పర్యటనల సందర్భంలో హరిజనులకు యివ్వబడిన పట్టాల గురించి దర్యాప్తు జరుపుతూ వున్నట్లయితే యీ పని మరింత చురుకుగా జరగడానికి అవకాశముంటుందని, ఆ విధంగా చేయవలసిందని కోరుతున్నాను.

*శ్రీ యం. రాజేశ్వరరావు (దివి-రిజర్వ్డ్): అధ్యక్షా, శ్రీ నాగిరెడ్డిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానంలో ప్రియాంబుల్‌లోని సగభాగంను మినహాయించి, మిగతా తీర్మాన భాగమును నేను సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నానని ముందుగా మనవి జేస్తున్నాను.

"In the considered opinion of this House, the policy of distribution of cultivable waste land pursued so far by thr Government of Andhra Pradesh has miserably failed, and" అనే భాగమును మినహాయించి, "this House requests the Government to immediately (a) give pattas to all poor

peasants and agricultural labourers............" యీ భాగమును నేను సంపూర్ణముగా బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి: ఫెయిల్ కాకపోయినట్లయితే మిగతా కార్య క్రమము చేయవలసిన అవసరం ఏమిటి?

శ్రీ యం. రాజేశ్వరరావు: ఆ విషయం కూడ నేను మనవి జేస్తాను. ఫెయిల్ అయిందనే విషయంతో నేను ఒప్పుకోను. యింకా యిది ప్రోసెస్‌లోనే వుంది. త్వరగా జరగలేదనే విషయంతో నేను ఏకీభవిస్తానుగాని, ఫెయిల్ అయిందనే విషయాన్ని అంగీకరించను. మనం యిక్కడ అందుకు చేయగలిగిందికూడ ఏమిటో నాకు అర్థంకావడం లేదు.

పోతే—1954 లో కర్నూలులో శ్రీ గంజి నాగేశ్వరరావుగారు ప్రవేశ పెట్టిన నానఫిషియల్ రిజల్యూషన్ అప్పుడు సభ ఏకగ్రీవంగా అంగీకరించింది, ఆమోదించింది. దానిని దృష్టియందుంచుకున్నప్పుడు reiterate చేయడమే అవుతుందనే భావంతో నేను ఆ భాగమును ఆమోదిస్తున్నానని మనవిజేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, యీ బంజరుభూముల పంపకం అనేది ఒక పురాణగాథగా మిగిలి పోయింది. ఎన్నోసంవత్సరాలనుండి యీ సమస్య పరిష్కారంగాక, శాసనసభలో చర్చనీయాంశమైపోయింది. ఆరు సంవత్సరాలనుండి ఇప్పటికి పరిష్కారంకాక, పురాణగాథగా నిలిచిపోయింది. ఎప్పటికి పరిష్కారం అవుతుందో నాకు అర్థం కావడం లేదు. పేద ప్రజలకు భూమి పంచవలయుననే సదుద్దేశముతోనే భూసంస్కరణలు తీసుకు రావలయుననే ప్రతిపాదన జరిగింది. భూముల విషయంలో వున్న వ్యత్యాసమును తొలగించవలయుననే విషయమునుకూడ స్పష్టంగా ప్లానింగ్ కమిషను వారు తమ రిపోర్టులో చెప్పారు. మన గవర్నరుగారు కూడ యీ బిల్లు శాసనసభ ముందుకు రాకముందు తమ ఉపన్యాసములో ప్లానింగ్ కమిషన్‌యొక్క అభిప్రాయంతో ఏకీభవిస్తున్నట్లు చెప్పారు. భూమి లేనివారికి కొంతయినా భూమి పంపిణీ చేసే ఉద్దేశంతో మేమీ సంస్కరణలను తీసుకువస్తున్నామని చెప్పారు. ఆ ఉపన్యాసమునుకూడ ప్రభుత్వమే తయారుజేసింది. కాని, దురదృష్టవశాత్తు, బిల్లు శాసనసభ ముందుకు వచ్చేటప్పటికి ముఖ్యమంత్రిగారు, కళా వెంకటరావు గారు 'మేము భూములు పంపిణీ చేయడానికి అసలు యీ బిల్లు తీసుకు రాలేదు, భూ వసతులలోవున్న వ్యత్యాసాన్ని తొలగించడానికి తీసుకువచ్చామని' చెప్పారు. దానితో ప్రజలకు చాలా నిస్పృహ కలిగింది. ఈ విధమైన పరస్పరవైరుధ్యం ప్రభుత్వం యొక్క అభిప్రాయములోనే కనబడుతున్నది. ప్లానింగ్ కమిషన్ వారి ఉద్దేశం, గవర్నరుగారి ఉద్దేశం యీ బిల్లు పాస్ అయి చట్టము అయిన తరువాత

ఆచరణలో ఏమీ సాధించలేకపోయిందనే విషయం మన మంత్రి రంగారెడ్డిగారి ఉపన్యాసమువల్లకూడ తెలుస్తుంది. వారు చెప్పారు — తమకు దీనివలన అధిక భూమి వస్తుందనే నమ్మకం లేదని, ఆదిలాబాదులో ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా యీ విషయం ఋజువైనట్లుకూడ వారు చెప్పారు. అందువలన, ఏదైనా భూమి యిప్పుడు వుంటే, దానిని వెంటనే పంచడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నించాలి. అది ప్రధానమైన విషయం.

వారు ఆనాడు యీ రాష్ట్రంలో **36** లక్షల ఎకరాల భూమి మిగులుతుందని చెప్పారు. కమిటీలను వేసి, డబ్బు ఖర్చుచేసి, రెండేండ్లనుంచి పెద్దగా ప్రచారం చేసి యీనాడు **36** లక్షల ఎకరాలలో ఒక్క ఎకరంకూడ పంచిపెట్ట లేని పరిస్థితి వచ్చింది.

ఈమాత్రం బిల్లు లేకుండా, శాసనసభతో సంప్రదించకుండా చేయడానికి అవకాశంవుంటే అట్లాచేయండి. మేము సంతోషిస్తాము అని మేము ఆనాటినుంచీ చెబుతూనే వచ్చాము. ఆ అభిప్రాయంతోనే ఇప్పటివరకూ కూడ ఉన్నామని మనవి చేస్తున్నాను. వారు ముందుగా చెప్పినట్లు ఇది ఒక పురాణగాథగా మిగిలింది. **1949**వ సంవత్సరములో జి.ఓ. నం. **1929** పాస్ చేసినారు. వాని ప్రకారం పేదవారికి భూమిని రెండున్నర ఎకరాల చొప్పున ఇస్తామన్నారు. ఆ తరువాత పొలిటికల్ సఫరర్స్ వ్యవహారం వచ్చింది. **1954**వ సంవత్సరములో ప్రభుత్వం **1142**వ నంబరుగల జి.ఓ.ను పాస్ చేసింది. **1949**వ సంవత్సరంలో వచ్చిన జి.ఓ. ప్రకారం కొంత పంపకం జరుగుతుందని అనుకుంటుండగా రాజకీయ బాధితులకివ్వాలనడం జరిగింది. ప్రొవిజనల్ అసైన్‌మెంటు జరిగేనాటికి హరిజనుల సాగులో లేకపోతే పది సంవత్సరములనుంచి ఇప్పటివరకు ఎవరు సాగుచేస్తున్నప్పటికీకూడ వారిని తొలగించి రాజకీయ బాధితులకు ఇవ్వాలని చెప్పడం జరిగింది. **1949**వ సంవత్సరమునకు ముందునుంచి ఎన్నో సంవత్సరముల నుంచీ వారు సాగుచేస్తున్నప్పటికీ కరణాలు వారిపేర నమోదుచేయని కారణంచేత, ఆనాటికి వారి సాగులో భూమిలేదని, వారిని తొలగించడం జరిగింది. అందువల్ల, **1142** నం. జి.ఓ. వలన ప్రయోజనం లేకుండపోయింది. ఇది యిలావుండగా, కి. శే. శ్రీ కళావెంకటరావుగారు రెండున్నర ఎకరాల పల్లపుభూమి, లేక **5** ఎకరాల మెట్టభూమి ఇస్తామన్నారు. అది మాత్రం అమలు జరగలేదు. హరిజన శాసనసభ్యులే కాకుండ, ఇతరులు కూడ దానికోసం చాల ఆందోళన చేశారు. రెవిన్యూ మంత్రిగారు ఎవిక్షన్స్‌ను ఆపుచేశామని చెప్పారు. ఆ జి.ఓ.ను పురస్కరించుకొని జరుగుతున్న ఎవిక్షనులను ఆపుచేస్తూ, ఉత్తరువులనిచ్చామన్నారు. ఆ

ప్రకారం ఎవిక్షనులు అవుచేయబడినాయో లేదో తెలియదు కాని మొత్తంమీద ఎవిక్షనులు జరుగుతున్నాయని ఆంధ్ర శాసనసభ్యులు చాలమంది చెబుతూనే వున్నారు. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం గమనించాలి.

బంజరు భూముల సంపకంతో ఇమిడివున్న సమస్య ఎంక్రోచ్‌మెంటు సమస్య ఇది చాల విచిత్రమైన పరిస్థితిలో ఉన్నది. దీనికి ఫైనాలిటీ ఎక్కడైనా ఉందో; లేదో తెలియడంలేదు. ఇద్దరు ఐ.సి.ఎస్. కలక్టరులువెళ్లి, ఆక్షేపణ లేదు ఆ భూమిని ఇవ్వవచ్చు అని చెబితే, ప్రమోట్ అయిన మూడవ కలక్టరు వెళ్ళి ఆక్షేపణ ఉన్నది అంటే దానిని పురస్కరించుకొని, ఆ భూమిని ఇవ్వడానికి వీలులేదని, ఉన్నవారిని తొలగించిన సంఘటన గురించి నేను శాసనసభలో చెప్పడంకంటె కాగితంమీద ఫాక్ట్సు ఇవ్వడానికికూడ సిద్ధంగా వున్నాను. ఏలూరు తాలూకాలోని పూళ్ల గ్రామంలోవున్న భవానీచెరువు విషయంలో ఇద్దరు కలక్టరులు అనుకూలంగా వ్రాయడం, మూడవ కలక్టరు వ్యతిరేకించడం జరిగి, ప్రొహిబిటరి ఆర్డరు పెట్టి భూమిలో వున్నవారిని తొలగించడం జరిగింది. ఇంతకంటె విచిత్రమైన విషయం మరొకటి వున్నది. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని అమలాపురం తాలూకాలో గుంటూరు నుంచి వచ్చినవారికి భూమి మంజూరుచేస్తే, రివెన్యూబోర్డు కూడ ఆర్డరులు పంపిస్తే ఆ గ్రామంలోని కరణంగారు—వారికి గ్రాంటీకి వున్న పరస్పరద్వేషాలవల్ల—ఆ భూమి ఇరిగేషన్ పర్పసెస్‌కు అవసరమని వ్రాయడం ప్రభుత్వంవారు దానిమీద ఆధారపడి కాన్సిల్ చేయడంకూడ జరిగింది. ఈ సంఘటనను ప్రభుత్వ దృష్టికికూడ తెచ్చాము. అసలు అబ్జక్షనబుల్ ఎంక్రోచ్‌మెంట్ అవునా, కాదా అనేది ఎవరు చెప్పాలి? దీనికి ఫైనాలిటీ ఎక్కడవుందో నాకు అర్థం కావడం లేదు. నేను ప్రభుత్వమును ఆక్షేపించడం లేదుకాని, భూమి సాగు చేసుకుంటున్నవారు దీనివలన ఎంతబాధపడుతున్నారో ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. పెనాల్టీలు కట్టుకోవడం, ఎం.ఎల్.ఏల చుట్టూ తిరగడం, కలెక్టరు ఆఫీసు చుట్టూ తిరగడం, డబ్బు ఖర్చుచేసుకోవడం జరుగుతున్నది. వారు చాల బాధలు పడుతున్నారు. ప్రభుత్వంవారు ఒక విచిత్రమైన పద్ధతిపెట్టుకొని అబ్జక్షన్ ఉన్నది అనుకుంటే తొలగించేయాలి. రానీయనక్కరలేదు. లేకపోతే, వెంటనే పరిశీలించి అబ్జక్షన్ లేకపోతే ఇవ్వాలి. వారిని సంవత్సరాల కొలదీ బాధలు పెట్టకుండా ఏ సంఘంద్వారానో, మెషినరీద్వారానో నిర్ణయించి అబ్జక్షనబుల్ అయినప్పుడు తొలగించి, మిగతావి ఇవ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈమధ్య డిప్రెస్డ్‌క్లాస్ లీగ్ కన్వెన్షన్ జరిగింది. దానికి ముఖ్యమంత్రిగారు అధ్యక్షత వహించారు. అందులో ఒక తీర్మానం పాస్ చేశాము. దాని సారాంశ

మేమంటే, పొలిటికల్ సఫరర్స్ విషయంలో తీసుకున్న శ్రద్ధయే ఇప్పుడు భూమి లేని పేదల విషయంలోకూడ తీసుకోవాలని పునరుద్ఘాటిచాము. అది తొందర లోనే రెవిన్యూ మంత్రిగారికి కమ్యూనికేట్ చేస్తాము. పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు భూములివ్వడంలో ప్రదర్శించిన సదుద్దేశం, దృక్పథము వీరికి భూములివ్వడంలో కూడ ప్రదర్శించాలని కోరుతున్నాము. జిల్లా కమిటీలు, అడ్వయిజరీ కమిటీలు వేయవచ్చును. పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు భూములిచ్చేటప్పుడు కమిటీలను వేశారు. హరిజన సభ్యులతోగాని, భూములులేనివారితోగాని — లేక వారినివీరిని కలిపి కమిటీలను వేసి సలహాలు తీసుకోవాలి. ఇప్పుడెట్లాగూ, సెపరేట్ మెషీనరీని క్రియేట్ చేయాలి. ఒక సంవత్సరంలో యీ వ్యవహారం పూర్తి చేయాలని నిర్ణయించుకొని చేయాలి. ఎప్పటికప్పుడు ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టులు తెప్పించుకుంటూ ఏ కలక్టరైనా సకాలంలో పనిచేయకపోతే ఏ ఏక్షన్ తీసుకోవాలో కూడ నిర్ణయించి, ఒక నిర్ణీతమైన కాలములో యీ వ్యవహారం పూర్తిచేయడానికి ఒక పాలసీని ఫాలో అవ్వవలసివుంటుంది. అలాచేసి, భూములను పంచుతామని మాటలు మాత్రం చెప్పడంవల్ల మనం అభాసు పాలవుతున్నాము. ఇతరుల క్రిటిసిజమును ఫేస్ కావలసివస్తోంది. చాల అలజడి కలుగుతోంది. రెవిన్యూ మంత్రిగారు ఒక సంవత్సరములో చేస్తామని చెప్పారు. వారు ఆమాటను నిలబెట్టు కుంటారని ఆశిస్తున్నాను. మళ్ళా మనం ఇక్కడ సమావేశం అయ్యేనాటికి బంజరు భూముల సమస్య రాదు. ఎంక్రోచ్‌మెంట్స్ సమస్య లేదు అనేవిధంగా చేసినట్లు, యితే చాల తీవ్రత తగ్గిపోతుంది. పరిపాలనకూడ తేలిక అవుతుంది. పరిపాలనలో కొంత పని తగ్గిపోతుంది. ఈనాడు కలక్టరు, తహాశీల్దారు ఆఫీసులలో ఎన్నో పిటి షనులు పెండింగులో ఉన్నాయి. ఈ సమస్యలను పరిష్కారం చేసినట్లయితే వారికి శ్రమతగ్గుతుంది, సిబ్బంది తగ్గుతుంది, క్రిటిసిజమ్ పోతుంది. ఈ సమస్య once for all సెటిల్ అయిపోతుంది. స్థిరమైన సంకల్పముతో ప్రభుత్వం యీ పని చేయాలి. అడ్వయిజరీ కమిటీలను వేసి, స్క్రూటినీ చేయించి ఒక్క సంవత్సరం లోపల యీ సమస్యను లేకుండా చేయాలి. 36 లక్షల ఎకరాలను పంచిపెట్టాలనుకున్నప్పుడు ఇప్పుడున్న మెషినరీతో చేయడం సాధ్యంకాదు. తప్ప కుండా కొత్తగా మెషినరీని క్రియేట్ చేయాలి. ఈనాడున్న కలక్టరులు, తహాశీల్దారులు చేయాలంటే యిది జరుగదు. సెపరేట్ మెషినరీని వేసి, బంజరుభూముల పంపకం చేయిస్తారని ఆశిస్తూ నేను సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ యన్. వెంకయ్య (అద్దంకి) : అధ్యక్షా, ఈ బంజరు భూముల వివాదం ఎంతోకాలంనుంచి ప్రజలను, ఉద్యోగులను, ప్రభుత్వమునుకూడ కలవర

పెడుతున్నది. ఈ సమస్యను ఎందుకు పరిష్కరించలేకుండా వున్నారో అర్థం కాకుండా వున్నది. ప్రభుత్వం ఖచ్చితంగా ఒక నిర్ణయం తీసుకొని, ఆ నిర్ణయాన్ని అమలులో పెట్టినట్లయితే తప్పనిసరిగా పరిష్కారం అవుతుంది. ఇది ప్రధాన సమస్యగా వుండవలసినఅవసరం ఏవిధంగానూ కనబడుట లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రభుత్వంవారు శ్రద్ధతీసుకొని ఒక సంవత్సరంలోగానైనా యీ సమస్యను పరిష్కరించి, వాగ్దానాలను నిలబెట్టుకోవాలని కోరుతున్నాను. పేద ప్రజలకు భూములు పంచిపెట్టాలనే ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి ఉన్నదని భూసంస్కరణల బిల్లు వలన అర్థం అవుతున్నది. అయితే, తమదగ్గర దాదాపు **40** లక్షల ఎకరముల భూమిని ఉంచుకొని పేదప్రజలకివ్వడానికి ఎందుకు ఆలస్యం చేస్తున్నారో అర్థం కావడంలేదు. ఒక సర్క్యులర్ గ్రామానికి వెళ్లి, అమలులోకి రాబోయేసరికి, కొందరు ప్రజలు ఏదో అప్లికేషను పెట్టడం మళ్లా ప్రభుత్వం ఇంకొక సర్క్యులర్ పంపించడం, జోక్యం చేసుకోవడం జరుగుతున్నది. పరోక్ష జోక్యం వల్లను, ఉద్యోగుల విపరీత తత్వం వల్లను ఇది ఒక రభసగా తయారవుతున్నది. ప్రభుత్వం దీనిని గమనించి చురుకైన మార్గాలనవలంభించాలి. శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారు కమిటీలను వేస్తే మంచిదన్నారు. కమిటీలువేస్తే మళ్లా రాజకీయధోరణి. క్రిందవారు రికమెండే పనులు చేయించడం, పైవారు జోక్యం కలుగ జేసుకోవడం మున్నగునవి జరిగి మరల రభసగా తయారై ఎన్ని సంవత్సరములకుకూడ తేలనిప్రశ్నగా ఉండిపోతుంది. ఉన్న రూల్సు ప్రకారం ప్రభుత్వోద్యోగులచేతనే యీ వ్యవహారం చేయిస్తే మంచిది. **40** సంవత్సరాలనుంచి కొందరి అనుభవంలో వున్న భూములుకూడ యీనాటివరకు గ్రామోద్యోగులు వారివారి పేర వ్రాయకపోవడం జరుగుతున్నది. అలాంటప్పుడు ఏ భూమి ఎవరిక్రింద ఉన్నదనేది తేలడం వివాదాస్పదమే. రికార్డు ప్రకారం ఫలానవారి స్వాధీనంలో వున్నదని తేలిన భూములనైనా రూల్సుప్రకారం ఇవ్వదగిన వారిదగ్గర ఉన్నట్లయితే వుంచి, మిగతాభూములను తీసి దరఖాస్తుదారులకు పంచడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఆ ప్రయత్నం చేయడంలో, శ్రీ పున్నయ్యగారు సూచించినట్లు, ఇనస్పెక్టరుమీద గ్రామోద్యోగులమీద ఆధార పడడం జరుగుతోంది. వారు ఎలాంటి విపరీతమైన స్థితిలో విపరీతమైన ధ్వాహంతో ఉంటారో, తహసీల్దారులు కూడ ఎలా ఉంటున్నారో మేము ఎక్కువగా వివరించవలసిన అవసరంలేదు. దానికి నీతి, నిజాయితీ కల్గిన ఆఫీసర్లను ప్రత్యేకంగా వేసి ఈ సమస్యను పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయాలి. భూమి ఇచ్చామన్నంత మాత్రం చేత చాలదు. సహకార సంఘాల ద్వారా ఇస్తేమంచిదని కొందరు అనుకుంటున్నారు. సహకార సంఘాలకు ఇచ్చిన భూములను ఏవిధంగా అనుభవిస్తున్నారో, ఎంత శ్రద్ధతో వ్యవసాయం చేస్తున్నారో, ఏవిధంగా ఉత్పత్తికి తోడ్పడుతున్నదో ఆలోచించినప్పుడు

అంతా అర్థం అవుతుంది. పేద ప్రజలకు భూములు లేని ప్రజలకు భూములు
ఇవ్వడమే కాకుండా వారందరితో సహకార సంఘాలను ఏర్పరచి డబ్బు
సహాయం చేయడం అవసరం. భూముల సేద్యానికి కాకుండా పెట్టుబడికి
మాత్రం సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు కావడం చాల అవసరం. కొలది
భూములు ఉండి పశువులను సంపాదించుకొన్న వానికి ఎన్నికల గొడవలలోను
పెద్ద భూస్వామందుల వల్ల ఏమైనా ఇబ్బంది కలుగ వచ్చును. అటువంటి వారి ఉప
యోగానికై సమిష్టిగా పశువులు మేపుకొనడానికి కొంత భూమిని ఏర్పాటు
చేసి ఉంచడం అవసరం. గ్రామాలలో అనేక మంది దరఖాస్తు దారులుంటారు,
వారిలో కొందరికి ఉద్యోగుల సహకారం దొరుకవచ్చు; కొందరికి దొరక్కపో
వచ్చును. గ్రామాలలో ఏఏ నెంబరు భూములున్నాయో, విస్తీర్ణం ఎంత
ఉన్నదో, తాలూకా ఆఫీసుల్లో ప్రకటన చేస్తే దరఖాస్తుదారులు దరఖాస్తులు
పెట్టుకుంటారు. దానిపై ఎంతెంత ఇవ్వదలచుకున్నా—ఎకరమైనా, రెండెకరా
లైనా, అయిదెకరాలైనా, ఆ నిర్ణయం ప్రకారమే ప్రత్యేక తహసీల్దారు
transfer చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తే ఈ ప్రయత్నం సులభంగా అవుతుంది.
అధికోత్పత్తి అంటూ పేదవారికి భూములు ఇవ్వాలని అంటారే కాని కార్య
రూపంగా ఏమీ తేల్చకుండా ఆంతరంగికమైన ఆందోళనకు మాత్రమే దారి
తీయడం విచిత్రంగా ఉంది. ప్రభుత్వం వారు శ్రద్ధ తీసుకుని పరిష్కారం చేయ
వలసిందిగా కోరుతున్నాను.

*శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: అధ్యక్షా, రావణాసురుడు చచ్చి
పోయినా రావణాసురుని కాష్టం తగులబడుతూనే ఉంది. భూములు పంచడం
రావణాసురుని కాష్టాన్ని మించినట్లే కనిపిస్తోంది. ఒకసారి తేలిపోదు. ఎంత
మందిని పట్టుకు పడిపిస్తున్నది అంటే—రాజకీయ బాధితులకు, ప్రభుత్వోద్యోగులకు,
ప్రతి మంత్రివర్గానికి, చుట్టుప్రక్క జనానికి, పత్రికలకు, అందరికి బెడదగా ఉంది.
రాజకీయ బాధితుల సమస్య అయినా తీరిపోతుందా అంటే వారు ఆరోజు జైలుకు
వెళ్ళడం ఎట్లా ఉన్నా ఈరోజు ఈ ప్రయత్నంలో ఏదైనా మిగిలితే ఆహుతి
చేసుకోవడం జరుగుతోంది. వారికి ఇవ్వవచ్చునా, ఇవ్వకూడదా అనే సమస్య
ఉంది. రాజకీయ బాధితులు వారికివారై అడుగకూడదనే సిద్ధాంతాన్ని నేను
అంగీకరిస్తున్నాను. కాని వారు అడిగినప్పుడు జాతీయోద్యమంలో ఆహుతి
అయిన కుటుంబాలకు ఇవ్వడం మంచిదనే అభిప్రాయం నాకు ఇప్పటికీ ఉంది.
అందులో ఏమీ తేడాలేదు. అయితే జైళ్ళకు వెళ్లకుండా ప్రభుత్వంవద్ద అధికారుల
వద్ద manoeuvre చేసిన వారికి పొలాలు వచ్చాయి; జాతీయోద్యమం నాశన

మైన కుటుంబాలకు ఇప్పటికి నాశనం అవడానికి స్మశానాలు మిగిలాయి. వారి సమస్య resolve కావడంలేదు. ఇది కళా వెంకటరావుగారి time లో ప్రారంభం అయినది. ఇచ్చామని అన్నారు. రాజగోపాలాచారిగారి సమయంలో కాదు, వెనుకకు లాక్కుంటామని అన్నారు. సంతోషమే అనుకున్నాము. ఆంధ్రప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత మరల ఇస్తామని అన్నారు. ఇవ్వండి, వద్దని ఎవరు అన్నారు అన్నాము. ఆంధ్ర రాష్ట్రి ఎసెంబ్లీలో ఖచ్చితంగా ఒక తీర్మానం చేశాము. పేద ప్రజలకు 2½ ఎకరాలకు మించకుండా మాగాణి కాని 5 ఎకరాలకు మించకుండా మెట్ట కాని ఉన్నది కలుపుకుని ఇవ్వాలని తీర్మానం చేశాము, అమలు చేస్తారనే అనుకున్నాము. కాని లేదు. పరసనల్‌గా వెళ్ళడం నాకు ఇష్టంలేదు. రంగారెడ్డిగారు మొన్న సెలవిస్తూ మీరు పర్సనల్‌గా ఈ మంత్రివర్గం, ఆ మంత్రివర్గం అంటున్నారు; ఇది కాంగ్రెసు మంత్రివర్గం అన్నారు. ఒకసారి నాకు జ్ఞాపకం 1955 లో గోపాలరెడ్డిగారి మంత్రివర్గం ఏర్పడినపుడు ఆంధ్ర పత్రికలో ఒక హెడ్డింగ్ వేశారు—తానుకు ఒక గజం అని, మంత్రి ఒక్కొక్క పోర్టుఫోలియో చూస్తే అందరూ తలోకటి పంచుకున్నారని ఉద్దేశం. ఇంతవరకు ఉన్నవి అన్నీ కాంగ్రెసు మంత్రివర్గాలే, రామస్వామిరెడ్డియార్ గారి టైమునుంచి అన్నీ కాంగ్రెసు మంత్రివర్గాలే. కాని ఎన్నో మార్పులు వస్తున్నాయి, ఈ మార్పులను మినిస్ట్రికైనా attribute చేయాలి, మినిస్ట్రిలో ఉండే వ్యక్తులకైనా attribute చేయాలి. పరసనల్‌గా అనడం తప్పు అంటే నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. నేను వారిని అనను. మంత్రివర్గాలలో ఇన్ని మార్పులు రావడానికి కారణం ఏమిటంటే- వెనుక class basis లో తీసుకున్న వాళ్లు ఎవరికి అనుకూలమయితే వారికి అనుకూలంగా మార్పువస్తూఉంటుంది. అది ఎన్నాళ్లకు పోయేటట్లు? వెంటనే చేస్తున్నాము అన్నారు సంజీవరెడ్డిగారు, ప్రకాశంగారు ఆనాడు. క్రొత్త ఎన్నికలలో పనికివస్తుంది కదా అనుకున్నాము. ఎన్నికలు వారికి ఉపయోగపడలేదు; ఎవరికి ఉపయోగపడలేదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో గోపాలరెడ్డిగారి మంత్రివర్గం వచ్చింది. వారైనా అమలు జరిపినారా అంటే land reforms రాబోతున్నాయి కనుక ఆపండి అన్నారు. ఆక్రమణలో ఉన్నవారు ఉన్నారు. తరువాత కళా వెంకటరావుగారు వచ్చారు. తెలంగాణా రూల్సు అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయి, మార్చాము అన్నారు. సరే, సంతోషం అనుకున్నాము. తరువాత రంగారెడ్డిగారు వచ్చారు. ఆంధ్ర రూల్సు అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయి, మార్చాము అన్నారు. మరో రూల్సు తెచ్చి అంతకంటె అధ్వాన్నం చేశారు. 1959వ సంవత్సరంలో ఇచ్చిన రూల్సులో ఏమి ఉందంటే—ఎవరెవరైతే ఇపుడు పొలాలను ఆక్రమించి ఉన్నారో, 2½ ఎకరాలు లెక్క కట్టుకుని ఖాళీ చేయించండి అని అందులో ఇంకొక మాట వ్రాశారు,

అధికార పూర్వకంగా కాకుండా ఆక్రమణ చేసినది తీసివేయాలని. మొన్న సీలింగు బిల్లుమీద మాట్లాడుతూ మంత్రిగారు చెప్పారు—తీసి పారవేయమన్నది ఎందుకంటే నోటిఫికేషన్ ఇచ్చి వారిచేతులనుంచి లీగల్‌గా possession తీసుకుని తిరిగి వారికే ఇవ్వాలని తీసుకుంటున్నామన్నారు. మొన్న నేను ఒకమాట చెబితే ఎదురు దెబ్బ గొట్టారు; 'ఎద్దేవా' చేశారు. మరల జ్ఞాపకం చేయదలచుకున్నాను. 10, 15 సంవత్సరాలనుంచి వారి చేతులలో పొలం ఉందని ఒప్పుకుంటున్నారు. ఒప్పుకున్న తరువాత వారిని అధికారులచేత evict చేయించాలని అంటున్నారు. చేయించాలన్నారా, లేదా అనేది తరువాత చూద్దాము. కాని చేతులలో నుంచి లాక్కోనక్కరలేదు, ఊరికే నోటిఫికేషన చేస్తే సరిపోతుంది అన్నాం అంటున్నారు. అంటే రైల్వే బోరువారు ఏప్రెల్ 1వ తేదీ నుంచి ఈరోడ్డు closed అంటాడు; అక్కడ చక్కగా వ్రాస్తాడు—హక్కుకోసం, ప్రభుత్వం ఆ ఆ మాదిరిగా తమ హక్కుకోసం చేస్తుందన్న మాట, హక్కుకోసమే అయితే ఇచ్చివేయకూడదా? అత్తగారి పెత్తనం పోతున్నదని కోడలి మీద చేసినట్లు, ప్రభుత్వానికి హక్కు ఉంది కనుక తీసుకున్నాము, మరల మీకే ఇస్తున్నామని చెప్పడానికి తప్ప మరేమీకాదు, వారికే తిరిగి ఇస్తామంటూ ఇపుడు ఎందుకు మార్చారు, మార్చునందువల్ల ఇబ్బంది ఏమిటి? Legal possession కోసం మాత్రమే చేయలేదని నేను తరువాత ఋజువు చేస్తాను. మా తాలుకాలో పొలాలున్నాయి; రాజకీయ బాధితులకు, ఇతరులకు కూడ ఉన్నాయి. రాజకీయ బాధితులకు ఇచ్చేవి తేల్చి పారవేయ కూడదా? వారిని సెక్రెటేరియట్ వెంబడి దిక్కూ మొక్కూ లేకుండా త్రిప్పి, జాతీయోద్యమంలో సేవచేసి potentialities లంచాలు ఇవ్వడంతో పిప్పి అయిపోయేటట్లుచేసి ఆఫీసులలో వాళ్లందరూ అయిదేకరాల కోసమా జైలకు వెళ్లావని అనే స్థితికి తీసుకు వచ్చిఇంకెప్పుడూ జైలుకు వెళ్లకూడదనే అభిప్రాయం ఆ కుటుంబాలలో కలిగిస్తున్నారు. రాజకీయ బాధితులకు ఇవ్వండి—వారిని ఏడిపిస్తున్నారు. ఇపుడు వచ్చిన జీ. వో లన్నీ చదవడానికి బాగా ఉపయోగపడతాయి. పొలం మాత్రం వచ్చేటట్లులేదు. 1959 వ సంవత్సరంలో మరల ఇంకొక ఆలోచన వచ్చింది. 1960 లో మంత్రివర్గం మారిపోయింది. శ్రీసంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు. రాగానే ఒక ప్రకటన చేసారు—ఒక సంవత్సరంలోగా పేదలకు అన్ని పొలాలు పంచుతాము అని. మరల ఆశ! ఆశ నిరాశల ఊయెలలో ఊగుతున్నాము. ఎప్పుడు పడతామో!

ఒకాయన స్టేటుమెంటు యిస్తే "అరె, బాగానే ఉంది" అనుకోవడం; మళ్ళా వెనక్కుపోయి క్రింద పడతామేమోననే భయం; మళ్ళీ ఒక ఊపు ఇచ్చే

టప్పటికి బాగా ఉందేను కోవడం—ఈ విధముగా ఆశానిరాశల ఉయ్యాలలో ఎన్నాళ్లు ఊగాలో అర్థం కావడంలేదు. సంజీవయ్యగారు వచ్చారు. ఒక ప్రకటన యిచ్చారు. వారు బీద ప్రజానీకం తరఫున మనిషి. మంత్రివర్గంలో కూడ strong stalwarts ఉన్నారు, అల్లూరి సత్యనారాయణరాజుగారి లాంటివారు. వారు తప్పకుండా పొలాలు ఇప్పిస్తారు. వారి సమస్య ఎట్లాఉన్నా రంగా రెడ్డిగారు రెవిన్యూ మంత్రిగా వచ్చిన తరువాత పొలాలను వెంటనే ఖాళీ చేయాలన్నారు. ఇవతల ప్రకటనలు—అవతల eviction ఆర్డర్లు! పత్రికల్లో వాడు చదువు కుంటాడు. ఇంటికి పోయెటప్పటికి పొలం ఖాళీ అవుతుంది. ఇది అర్థం కాకుండా ఉందంటె "Announcement మాట తప్పితే ఏమీలేదు" అంటారు. నేను ఇక్కడకి వచ్చేటప్పటికి mass evictions చేశారు. 19వ తారీఖున కలెక్టరుతో మాటలాడి వచ్చాను. నాకు 25 వ తారీఖున ఇక్కడికి వచ్చింది, "23 వ తారీఖున వరుసగా పొలాలనుండి పోలీసులతో నెట్టే పరిస్థితి వచ్చింది" అని! ఏమిచేస్తాం, మళ్లా పోయి కలెక్టరు గారిని అడుగుతాం, "అయ్యా, వారేదో తేల్చేంతవరకు ఉంచండి" అని. ఆయన దయ తలచితే ఉంచుతాడు, లేకుంటే లేదు. ఎన్నాళ్లు ఇలా దయా ధర్మ భిక్షముల మీద ఆధారపడి ఉండాలో అర్థం కాకుండా ఉంది. నాగపూర్ రిజల్యూషన్‌లో గవర్నమెంటు క్రింద ఉన్న 10 కోట్ల ఎకరాల, భూమి వెంటనే 1960 వ సంవత్సరంలోగా పంచమన్నారు. 1959 అయిపోయినది. 60 వచ్చింది, జరగలేదు అను కుంటే సంజీవయ్యగారి ఉపన్యాసం విన్నాం. క్రొత్త మంత్రివర్గంతో ఆశ వస్తోంది. వరుసగా యీ ప్రకటన అంతా దేనికి చేస్తున్నట్లు? ఏదైనా పాలసీ ఉందా? ఇవ్వాలని ఉందా, లేదా? ఆశనిరాశల మధ్య పేద ప్రజలను ఉండమనా? ఉన్న వారిని కదిలించే స్థితి చేత కావడం లేదు. ఎవరి possession లోకి తీసుకున్నారో ఎవరికి దాని మీద హక్కులేదో వారందరు పొలంలో ఉంటున్నారు. "The duration of the occupation, whether the Government was silent in-spite of the occupation or taking steps for eviction." ఏమిటో కారణం చెప్పమంటున్నారు. ఇప్పుడు విచారణ చేయరట.

"Whether the encroacher has, at his own expense made additions of buildings, wells, kuntas or laid gardens etc.; so, if he has, the proportion of this expenditure to the value of the land and the reason why the Government was silent in the matter or whether the additions were made in-spite of raising objection." తరువాత ఇంకొకటి ఉంది.

"Whether despite the occupation being illegal, the encroacher got an opportunity to occupy the land illegally or utilised it because of the attitude of the Government or whether he has made it his permanent source of liveli-hood."

ఇవన్నీ కూడ చెప్పారు. యుద్ధసమయంలో తీసుకోమన్నారు. తీసుకున్నారు. తరువాత grow more food క్రింద occupy చేయగా objections ఉన్నాయని ఖాళీచేయమంటే ఖాళీచేస్తే మరునాడు possession పోయింది కనుక పొమ్మంటున్నారు. వాళ్ళు ఎన్నో రెట్లు పెనాల్టీలను కట్టుకొని రివిన్యూబోర్డు స్టాండింగు ఆర్డర్లుప్రకారం 20 రెట్లు కట్టుకొంటున్నారు. ఎప్పటికైనా వస్తుందేమో ననే ఆశతో అంతకన్న గతిలేక ఉంటున్నారు. "అయ్యా ఏమిచేయమంటారు" అని అడుగుతున్నారు. ఖాళీచేసిపోతే possession లేక పొమ్మంటారని పోయి ఆక్రమించమని చెప్పాము. చెప్పవద్దంటారా? ఇప్పుడు జరిగిన అన్యాయం చాలా విఘాతమైనది. 30 లక్షల ఎకరాల సంగతి విశ్వనాథంగారు చెప్పారు, అంతా పంచిపారేస్తామని, మొన్న రంగారెడ్డిగారు శలవిచ్చారు "ఇవ్వాళ పొలం ఎక్కడా occupy కాకుండా లేదు" అని. నేను ఒప్పుకుంటాను. As it is గా occupy కాకుండా లేనప్పుడు పొలం ఎక్కువవున్న వాడిని తొలగించే పద్ధతి ఆలోచించి పొలం లేనివారికి 2 ఎకరాలు 3 ఎకరాలు యివ్వడానికి సరాసరిగా నిర్ణయం తీసుకొని అమలుపరచడం ఎందుకు ఆలస్యం చేశారు? మళ్ళా లాక్కోవడం దేనికి? లాక్కుంటే possession పోతుంది కదా Legal possession మాత్రం తీసుకుంటున్నామంటున్నారు. గ్రామకరణం లెక్కలలో వ్రాయక పోయినా legal possession పోతుంది. notice ఇచ్చి తీసిపారేసినా legal possession పోతుంది. కొందరు ఆఫీసర్లు taken over estates లో తీసిపారేశారు. జిల్లా కలెక్టరుతో చెబితే "పొరపాటైనది. వాళ్ళని ఉంచండి. Taken over estates లో సర్వే పూర్తి అయేంతవరకు possession లేదు" అని చెప్పారు. ఈ అయోమయ పరిస్థితిలో ఎన్నాళ్ళు ఉంచుతారు. బీద ప్రజలకు ఇస్తున్నామని ఆశ ఎందుకు పెడతారు, ఒకసారి చెప్పండి. ఇవ్వదలచుకున్నామని చెప్పండి. లేదు, లాక్కుపోదలచుకున్నామని చెప్పండి. నిరాశగా ఉంటారు. Political ends కోసం అత్తగారి పెత్తనంలా కోడలిమాట కాకుండా కేవలం అత్తగారిలా ఇష్టారీతో ఇవ్వరో చెప్పదలచుకుంటే అదయినా చేయండి. ఈ ప్రభుత్వం బీదప్రజలకు వ్యతిరేకంగా నిలుస్తుందని అనుకోవడం లేదు. పున్నయ్యగారు, రాజేశ్వరరావుగారు మాటలాడుతూవుంటే హరిజనులు ఎంత ఆవేదన పడుతున్నారో తెలిసింది. సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నారు. Over-

whelming pressure వచ్చినప్పుడు బీదప్రజల తరఫున నిలబడతారనే విశ్వాసం నాకు ఉంది. నిలబడ్డారని ఋజువుచేసుకోడానికి వెంటనే చేయగలిగితే నిలుస్తారు. లేకుంటే dead weight క్రింద vested interests ఉన్నవారు, పొలాలను పంచుమని శివాయిజమాలను కాజేసినవారు ఒత్తిడి చేస్తారని మనవి చేస్తున్నాను. ఒక నిర్ణయం వెంటనే తీసుకోవాలి. లేకపోతే దీని పరిణామం చాలా సీరియస్‌గా వస్తుంది ప్రతి పార్టీ వెనుక బీద ప్రజలున్నారు. ఈ సమస్యను త్వరగా పరిష్కరించకపోతే ఇది down-trodden agrarian people యొక్క national issue అవుతుంది. కనుక ఉన్నవారిని ఉంచేసి శివాయి జమాను కాజేసినవారిని ఖాళీచేయించకపోతే మొత్తం తలక్రిందులు అవుతుంది. వివరాలను ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఈ తీర్మానాన్ని వెంటనే అమలు జరపాలని కోరుతున్నాను.

*శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ—(గజపతినగరం రిజర్వుడు) :— అధ్యక్షా, ఈ రోజున పేదలకు బంజరు భూముల పంపకం విధానంగురించి మనం చర్చిస్తున్నాము. ప్రభుత్వం చేయవలసిన కార్యక్రమాలన్నీ చాలా చురుకుగా జరిపించి సర్వవిధాల ప్రభుత్వం కృషిచేసినందుకు వారిని అభినందిస్తున్నాను. అయితే కొన్ని విషయాలుమాత్రం ప్రభుత్వదృష్టికి తేదలచుకున్నాను. బంజరుభూముల పంపకంలో పై అధికారులు, క్రింద ఉద్యోగులు కొన్ని చిక్కులు తీసుకువస్తున్నారు. మనం ఎన్నిశాసనాలు చేసినా అమలుజరిపేవారు గ్రామకరణం, రివిన్యూ ఇనస్పెక్టరు, తహశీల్దారు, కలెక్టరు. వారిచేతులలోవుంది. వారు సక్రమంగా అమలు జరపకపోవడంచేత ప్రభుత్వానికి దెబ్బవస్తుంది. సక్రమంగా అమలుచేసిననాడు ప్రభుత్వానికి ప్రజలలో ఎంతో పలుకుబడి ఉండవచ్చు. 1952 సంవత్సరంనుంచి నేను శాసనసభలోకి వచ్చిన లగాయతు బంజరుభూముల సమస్య పదేపదే వస్తున్నది. ప్రభుత్వంలోటు ఏమీలేదు, ప్రభుత్వం చాలా మంచిబుద్ధితో పేదప్రజానీకానికి తక్షణమే భూములను అందచేయాలని పేదవారి ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపరచాలని సర్వవిధాల కృషిచేస్తున్నారు. కాని దిగువనున్న ఉద్యోగులుచేస్తున్న అన్యాయాలకు తట్టుకోలేక పేదవారికి భూమి లభించడంలేదు. గౌరవనీయులైన రివిన్యూమంత్రిగారు ఈ కొరతను గుర్తించి లోటుతీర్చిననాడే ప్రజలలో ప్రభుత్వంయొక్క పలుకుబడి ఎక్కువవుతుంది. దీనినిగురించి జాగ్రత్తగా ఆలోచించవలసిందని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. గ్రామాధికారులు, రివిన్యూ ఇనస్పెక్టర్లు ముందు సర్వేనంబర్లు ఇవ్వడం హరిజనులచేత, భూమిలేని పేదవారిచేత దరఖాస్తులు పెట్టించడం జరుగుతోంది. ఆ దరఖాస్తులపై enquiry చేయడానికి ఫిర్కా రివిన్యూ ఇనస్పెక్టరు వెళ్ళుతారు. వెళ్లి ఏం చేస్తారు? అవతల పార్టీని తీసుకువస్తారు. రెండు

పార్టీలను మినహా మూడవపార్టీని, 20 ఎకరాలు, 30 ఎకరాలు భూమి ఉన్న వారిని రెచ్చగొట్టి "ఈ భూమి, మీ భూమిప్రక్కవుంది, అనవసరంగా పోతుంది. జాగ్రత్తపడండి" అని చెవితే వారు సర్దుకుంటున్నారు. ఆ సర్దుకోవడంతో దరఖాస్తుదారునికి భూమి లభించడం లేదు. 20-30 ఎకరాలున్నవారు భూమి కలుపుకొనడం జరుగుతున్నది. ఈ విషయం జాగ్రత్తంగా ఆలోచించి సక్రమమైన పద్ధతిలో జరిగేటట్లు, అన్యాయం జరుగకుండా క్రింది ఉద్యోగులకు తాఖీదులు ఇవ్వాలని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ఇక పోతే, బంజరుభూములు ఇచ్చేవిషయంలో, ఏదో కొద్దో గొప్పో, అక్కడక్కడ ఇచ్చారు. నా నియోజకవర్గములో కనీసం 10, 12 గ్రామాలలో లభించాయి. బంజరుభూములు 1, 2 ఎకరాలు ఇచ్చారుగాని, వాటికి రేట్లు చాలా దుబారాగా వేస్తున్నారని ప్రజలు చెబుతున్నారు. Wet land కు 2-8-0 రేటు వుంటే, ఆరురూపాయలు వేస్తున్నారు, మూడు రెట్లు అధికంగా వేస్తున్నారు. ఆవిధంగా చేయడంవలన, భూమి ఇచ్చినాగాని దానిని వాళ్లు సాగుచేసుకోడానికి అవకాశం చిక్కక అనేకమైన కష్టపరిస్థితులలో ఉన్నారు. కనుక ఇటువంటి penalties తక్షణమే తొలగించాలని కోరుతున్నాను. ఇంకొకవిషయం వున్నది. గ్రామంలో కొన్ని ఎకరాలు బంజరుభూమి వున్నా, అక్కడ పశువులు మేపుటకు వాళ్ళందరూ దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నారు. ఆవిధంగా ఏదో కారణాలు చూపిస్తారు. అక్కడ పేదవానికి భూమిలభిస్తుందని, పేదవానియొక్క ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుపడి సమానత్వంలోకి వస్తాడనేభయము ఒకటి కలిగింది. ప్రతిగ్రామంలోను ఇది జరుగుతున్నది. ఇది చాలా అన్యాయం. ఆ విధంగావుండేటప్పుడు పేదవాడు దరఖాస్తు పెట్టినట్టయితే దానిమీద వుద్యోగస్థులు కాస్త interest తీసుకొని ఆ అవకాశాన్ని తీసుకొని ఆ పేదవానికి సహాయం చేస్తే బాగుంటుంది; ఆ విధముగా పేదవానికి సహాయంచేస్తే అతనికి బంజరుభూమి లభిస్తుంది. 1952 లో నుంచి నా area లో కొన్ని దరఖాస్తులు ఉన్నాయి. అవి ఎప్పుడు enquiry చేస్తారో తెలియదు. నేను శాసనసభ్యుడను, దానినిగురించి వ్రాసుకుంటేకూడ ఒక్కరూపాయ stamp తో పంపించండని అంటారు. ఆ విధముగా అయితే ప్రజల విషయాలను represent చేసుకోడానికి ఎన్నిదరఖాస్తులకు ఎన్నిరూపాయలు ఖర్చుపెట్టుకోవాలో నాకు అర్థ కావడంలేదు. కనుక అటువంటివి జరగకుండా, ఆ దరఖాస్తులు వెంటనే విచారించి, కనీసం 10 నెలల్లోనో, సంవత్సరంలోనో వారికి పట్టాలు లభించేటట్లు చేస్తే బాగుంటుంది. ఏలాటి ఆలశ్యం జరుగకుండా తక్షణం ఆ కార్యక్రమాన్ని అమలు జరుపుతారని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. కనీసం 1961 సంవత్సరంనాటికి ఈ బంజరుభూముల పంపకం విధానం సక్రమంగా

అమలు జరిపిస్తారని ప్రభుత్వంవారిని కోరుతున్నాను. ఈనాటికైనాసరే పేద ప్రజలకు భూమికి తిరిగించి వారి ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుచేస్తారని విజ్ఞప్తి చేస్తూ ప్రభుత్వం వారికి ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను. అయితే పేదవారికి ఎకరా, 2 ఎకరాలు భూమి ఇచ్చారు అనుకోండి కాని వాడు సాగుచేసుకోడానికి అవకాశాలు చిక్కలేదు. కారణం ఏమిటంటే పురాతనంనుంచి పేదవాడు తినడానికి తిండిలేక, కట్టుకోడానికి గుడ్డలేక దరిద్రనారాయణుడుగా ఉంటున్నాడు. అటువంటప్పుడు అతనికి భూమి ఇచ్చినప్పటికిని, అతని ఆర్థిక పరిస్థితి బాగాలేదుగనుక, దానిని సరిగా చేసుకోలేక చాలా బాధపడుతున్నాడు. ఎక్కడో ఏ రైతుదగ్గరో వెళ్ళి నూటికి 1-8-0 వడ్డీచొప్పున అప్పుతీసుకొనివచ్చి జతఎద్దులు కొనుక్కొని సాగుచేస్తున్నప్పటికీ పంట సరిగా రావడంలేదు. చాలా కష్టాలకు గురికావలసియుంటుంది. ఆ విధంగా కాకుండా వారికి భూమిఇచ్చిన తరువాత దానిని సక్రమంగా సాగు చేసుకొని బాగపడేదానికి వారికి కొంత ధనసహాయం ఇవ్వవలసియుంటుంది. ఎవరికైతే భూములు ఇచ్చామో, వారికి Co-operative society ద్వారా కొంత ఆర్థిక సహాయం కల్పిస్తే బాగుంటుంది. లేకపోతే వారికి భూమిఇచ్చికూడా లాభంలేదు. నిజంగా పేదల కుటుంబాలను పైకితీసుకొనివచ్చి రాజకీయచైతన్యంలోవుండే కుటుంబాలవలె గౌరవంగా జీవించడానికి వారికి రక్షణ కలుగజేస్తారని నేను కోరుతూ ఈ బంజరుభూమి పంపకం 1961 సంవత్సరంనాటికైనా పూర్తి చేస్తారని విజ్ఞప్తిజేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ ఎస్. వి. కె. ప్రసాద్ (చెన్నూరు) :- అధ్యక్షా, ఈ ప్రభుత్వ భూముల సమస్య విషయంలో 1958 డిసెంబరులో మన అసెంబ్లీలో రెండు రోజులపాటు దీర్ఘమైన చర్చ జరిగింది. కౌన్సిల్‌లోకూడా దీర్ఘమైన చర్చ జరిగింది. అప్పుడు రెవెన్యూ మంత్రిగా ఉన్నటువంటి గౌరవనీయులైన కళా వెంకటరావు గారు కొన్ని వాగ్దానాలుకూడా చేశారు. అప్పుడు ఈ బంజరు భూములకు సంబంధించిన సమస్య విషయంలో ఈ బంచరాయి సమస్య అనేది ప్రధానంగా వచ్చింది. ఇక్కడ శాసన సభలోను, అక్కడ కౌన్సిల్‌లోను, చాలా మంది సభ్యులు మాట్లాడినారు. ఇరు పక్షములనుంచికూడా, కాంగ్రెస్ పక్షమునుంచి, ప్రతిపక్షమునుంచి కూడా సభ్యులు మాట్లాడారు. తెలంగాణాలో ఈ బంచరాయి సమస్య. దాన్నిగురించి ప్రభుత్వంయొక్క దృక్పథం చాలా లోపభూయిష్టంగా ఉన్నది. ఇక్కడ చాలామంది పేద ప్రజలు బేదఖలు అయ్యే ప్రమాదం ఉన్నది. కనుక దాన్ని మార్చుకోవలెనని చాలా వివరంగా చెప్పారు. అప్పుడు ఉన్నటువంటి రెవిన్యూ మంత్రిగారు అది గ్రహించి వాగ్దానంకూడా చేశారు. దాని

గురించి ఆలోచిస్తామని. దానిగురించి కౌన్సిల్ సమావేశంలోకూడా చాలావివరంగా చెప్పారు. అప్పుడు వారు చెప్పిన మాటలు నేను చదివి వినిపించదలుచుకొన్నాను.

-From the Council Debates dated 15th December 1958-

"అందుచేత complete గా 10 percent బంచరాయి క్రింద తీసి వేయాలనేది న్యాయం కాదనుకొంటాను. మొగలుతుర్రు రాజావారి కాలంలో అడవులన్నీ గెజెట్‌లో వ్రాశారు. ఇప్పుడు పోలవరం చివరిదాకా జనాభా ఉన్నారు. అయినప్పటికీ, ఇదివరకులాగా అంత పొడవు, అంత వెడల్పు గైరాను వదలి పెట్టడం అంటె కుదరదు. అసలు వద్దనడంకూడా న్యాయంకాదు." కనుక ఈ విషయం వారు జాగ్రత్తగా ఆలోచించే దానిని తగ్గించాలనేటటువంటి విధంగా నిర్ణయం తీసుకొంటామని, తగ్గిస్తామని వారు వాగ్దానం చేశారు, ప్రభుత్వం తరపున చేశారు. ఇంతలోకి వారు చనిపోయారు. తరువాత, 1959 జులైలో ఈ చర్చపైన కొన్ని నిర్ణయాలు చేశారు. ఒక ఎకరాను మార్చి $2\frac{1}{2}$ ఎకరాలు తరీ చేయాలని, ఖుష్కికి కూడా దాని limit పెంచారు. పోరంబోకు విషయంలో ఆ definition కొంత మార్చారు. అది తప్ప, అసలు తెలంగాణాలో ప్రదైతే ప్రధాన సమస్యగా వచ్చిందో దానిని యథాతథంగా వెనుకటిదే పునరుద్ఘాటించారు. Ten percent బంచరాయి ఉండాలని అంతకుముందుఏవిధంగాఉండినదో, అదేవిధంగా తీసుకువచ్చి పెట్టారు. కనుక ఇక్కడ ఈ land assignment సమస్య వచ్చేటప్పటికి ఈ తెలంగాణాలో ఈ బంచరాయి సమస్య ప్రధానంగా వచ్చి కూర్చుంటుంది. ప్రభుత్వము ఇప్పుడైనా దీనిని గురించి ఆలోచించి దానిని మార్పుచేయాలని కోరుతున్నాను. ఎందుకంటె, తెలంగాణాలో ఈ బంచరాయి సమస్య మొదట ఎట్లావచ్చింది అని దాని చరిత్రనుకూడా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. 1333 ఫస్లీలో 25 per cent బంచరాయి ఉండాలని ఒక నియమం ఉండేది. 25 per cent కంటె తక్కువ వుండకూడదని నియమం ఉండేది. మరల 1336 ఫస్లీ వచ్చే టప్పటికి, అది 10 per cent కు మార్చారు. అంటె దాదాపు 35 సంవత్సరములక్రింద చేసినటువంటి నిర్ణయం అది. అంతువల్ల అప్పుడు వ్యవసాయం చేసుకునేవాళ్లు కూడ ఈ పన్నులను భరించలేక భూములను వదలిపెట్టేసినటువంటి భూమి దాదాపు పోరంబోకుక్రింద కొన్ని లక్షల ఎకరాలు చేరిపోయింది. ఆ భూమి చేయలేనటువంటి పరిస్థితులు ఉండేవి. కాని ఆ పరిస్థితులలో చాలా మార్పులు వచ్చినాయి. క్రమేపి మళ్లీ భూమిపై నుంచి వొత్తిడి వస్తున్నకొద్దీ ఆ బంచరాయి భూమియొక్క limit ను తగ్గిస్తూ వచ్చారు. గత 3 4 సంవత్సరాలలో చాలా విపరీతమైన మార్పులు వచ్చినాయి. భూదాహం ఎక్కువైంది. 1939-40 సంవత్సరంనుంచి చాలా మార్పులు వచ్చాయి. ఉన్నటువంటి భూములను అమ్ముకోవడం, పెద్దపెద్ద

భూస్వాములు కౌలుదార్లను తొలగించివేయడం, ఇటువంటి మార్పులు వచ్చినాయి. ఈ మార్పులు వచ్చిన తరువాత 34 సంవత్సరాలకిందట ఉన్న లిమిట్ ఎంతో ఆ లిమిట్ యిప్పుడు ఉంచుదామనే ప్రభుత్వ సిద్ధాంతం న్యాయమైనది కాదు. ఆచరణలో అటువంటి భూమి లేదు. ప్రభుత్వ లెక్కలుచూస్తే తెలుస్తుంది. తెలంగాణాలో 1/3 జాగీర్సు ఉన్నవి. ఇప్పుడు యివన్నీ పట్టా భూములు అయినవి. ఎక్కడా ఒక్క సెంటుభూమి బంజరు లేదు. ప్రభుత్వం యిచ్చిన లెక్కలప్రకారం చూచినా చాల తక్కువ ఉన్నదే. వరంగల్ తాలూకాలో మొత్తంమీద చూస్తే 10% బంజరుభూమి ఉన్నది. కరీంనగర్ జిల్లాలో కూడ మంత్రిగారు చెప్పిన 10% ప్రకారం బంజర్లు ఏ తాలూకాలోను లేవు. 4%, 5% కూడ ఉండదు. ఎందుకనగా గత 8, 10 సంవత్సరాలనాడు పేద ప్రజలు భూస్వాములనుండి తప్పించుకొని భూములు దున్నుకొనేందుకు ప్రోత్సాహం వచ్చింది. 1946, 47 సం॥ లో రజాకార్ల గందరగోళం తరువాత వచ్చిన general elections లో కాంగ్రెస్‌పార్టీ అన్నిపార్టీలు పేదలను భూమి దున్నుకోమని చెప్పారు. దాని తరువాత 4%, 5% కూడ బంజర్లు లేకుండ దున్నివేశారు. 1952 జనరల్ ఎలెక్షన్సులో కాంగ్రెసువారు చెప్పారు, మంత్రులు చెప్పారు, బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు చెప్పారు. ఆ బంజరు భూములు దున్నుకోమని చెప్పారు, అన్ని పార్టీలవారు చెప్పారు. అందువల్లనే యీ భూములను అత్యధికభాగం ప్రజలు దున్నుకుంటున్నారు. వాళ్లందరిని ప్రభుత్వం బేదఖలు చేయాలనిచూస్తే 1954 లో 10 వేలమందివరకు అటువంటి భూములను చేసుకుంటున్నవారు హైదరాబాదుకువచ్చి ప్రభుత్వానికి చెప్పుకొన్నారు. అప్పుడు ప్రభుత్వం ఒక సర్క్యులర్ జారీచేశారు. 55 కు పూర్వం బంచరాయిలు చేసుకొంటూ కబ్జా కలిగిఉన్న పేదప్రజలకు పట్టాయివ్వాలని ప్రభుత్వం చెప్పింది. అందువల్ల 10% భూమిని వదలాలనే సిద్ధాంతం ఆచరణలో లేదు. అది మార్పుచేయడానికి కళా వెంకటరావుగారు ఉన్నప్పుడు ప్రభుత్వం తరఫున అంగీకరించారు. ఇప్పుడు అది తీసేసి 10% ఉండాలనే సిద్ధాంతం పెట్టడం సరైనదికాదు. దీనిని మార్పు చేయాలి. అసలు యీ బంచరాయి ఎవరికోరకు ఉంచాలి? అక్కడఉండే గొల్లలకు, గొర్రెలు, మేకలు తగ్గుతున్నాయి. వీరుకూడ వ్యవసాయంమీదనే ఆధారపడుతున్నారు. ఆ బంచరాయిలను భూస్వాములే అక్కట్టుకొని ఉపయోగించుకొంటున్నారు. పేదప్రజలకు బర్రెలు, అవులు, ఎవరికీ లేవు. అందువల్ల భూస్వాములే వాటిని కావాలంటున్నారు. దీనితోపాటు తెలంగాణాలో రాజకీయబాధితులకు భూముల సమస్య ప్రారంభమైనది. వరంగల్ జిల్లాలో లక్నారం చెరువుక్రింద, పాకాల చెరువు

క్రింద భూములు కావాలని దరఖాస్తులు వస్తున్నవి. లక్నారంలో 3 వేల ఎకరాల ప్రభుత్వ భూములు మనిషికి 3 ఎకరాలు చొ॥ యిచ్చారు, వారిని బేదఖలు చేస్తారా? అదేవిధంగా తెలంగాణాలో అనేకచోట్ల దురాక్రమణ చేశారని, illegal occupation అని వారందరినీ బేదఖలు చేయాలని, ఆంధ్రలో చేసినట్లు ఇక్కడకూడ అదేవిధానం repeat చేయబోతున్నారు. ఇది సరైనదికాదు. రాజకీయబాధితులకు కావాలంటే డబ్బు యివ్వండి. ఆంధ్రలోమాదిరి యిక్కడ కూడ చేయడానికి పూనుకుంటే యిది తీవ్ర సమస్యగా పరిణమిస్తుంది. ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచో భూమిని కబ్జాలో పెట్టుకొని సాగుచేసుకొంటున్న వారిని లేవగొట్టడం సరైనదికాదు. వందల ఎకరాలు భూస్వాములు ఆకట్టుకొని ఉంటే వారిని తొలగిస్తున్నారా? వరంగల్ జిల్లాలో ములుగ్ తాలూకాలో చక్రవర్తి గారు అనే భూస్వాముల కుటుంబం ఉన్నది. వారు 1200 ఎకరాల ప్రభుత్వ భూమిని కబ్జాలో పెట్టుకొని సాగుచేస్తున్నారు. అది ప్రభుత్వదృష్టికి తెచ్చినా తొలగించుటలేదు. 16 రెట్లు (సోలాగుణా) పెద్దభూస్వామి ఆక్రమించుకుంటే పట్టా యిస్తామన్నారు అక్రమంగా ఆక్రమించుకొన్న విలువగల మాగాణీ భూమికి పట్టాయిస్తారా? ఇది ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

ఫారెస్టు బంజర్లు చాల ఉన్నవి. ములుగ్ తాలూకాలో వెంకటాపురం గ్రామం ప్రక్క మంచి భూమిని ఫారెస్టులో కలుపుకొన్నారు. ఆ గ్రామం ప్రజలు చేసుకొంటామంటే యివ్వడంలేదు. మానుకోట తాలూకాలో ఫారెస్టు పెరగడానికి వీలులేని భూములు వేల ఎకరాలు రైతులు సాగుచేస్తున్నారు. తిమ్మారెడ్డిగారు మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు అక్కడ చెట్లులేకపోతే సాగుచేసుకొనుటకు యిస్తామన్నారు. కాని యింతవరకు యివ్వలేదు. సాగుచేస్తున్నవారిపైన తావాన్లు వేయడం, వెళ్లగొట్టడం, పోలీసుకేసులు పెట్టడం చేస్తున్నారు. ఈ ఫారెస్టు బంజరుల విషయం తప్పక ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. సీలింగ్ చట్టంవల్ల భూములు మిగలవని మంత్రిగారే చెబుతున్నారు. రక్షితకౌలుదార్లుకూడ ఎగిరి పోయేట్లున్నారు. పెద్ద ఆందోళన జరుగుతుంది. ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వం బాగా ఆలోచించి, యీ భూముల విషయమై ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానాల దృక్పథం మార్చుకోవాలని కోరుతున్నాను.

*శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు (పాతపట్నం-జనరల్): అధ్యక్షా, ఒకసంవత్సరంలోగా బంజరు భూములు పంచిపెడతామని ముఖ్యమంత్రిగారు, రెవిన్యూ మంత్రిగారు చెప్పినప్పుడు కమ్యూనిస్టు పార్టీవారు యీతీర్మానమును తీసుకు రావడంలో ఉద్దేశం, తాము, పేదలకు భూములు పంచిపెట్టడానికి ఎంతో

ప్రయత్నం చేస్తున్నామని చెప్పుకొనుటకేగాని మరియొకందుకు కాదు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకొన్నది. ఈ తీర్మానంలో 'anti-people' అన్నారు. 'Anti-people' అయినట్లయితే ఈ హౌసులోని 300 సభ్యులలో 250 మంది సభ్యులం యీ ప్రక్కన ఉండేవారమా ? కనుక యిది ప్రతిపక్ష సభ్యులు వారి ప్రచారంకొరకు తెచ్చిన తీర్మానమేగాని మరియొకటి కాదు. ప్రభుత్వం ఈ భూముల పంపకం విషయంలో శ్రద్ధతీసుకొని చేస్తామని చెప్పారు. కేరళలో కమ్యూనిస్టు గవర్నమెంటు ఉన్నప్పుడు వారు మాత్రం ఏమైనా చేయగలిగారా ? భూములు పంచాలనికాదు, అందరిభూములు తీసుకొని కొరడా పట్టుకొని వ్యవసాయం చేయిద్దామనే పద్ధతివారిది. ఈ సందర్భంలో ప్రభుత్వానికి ఒక విషయం మనవి చేస్తున్నాను : మొన్న లెక్కలుచెప్పడంలో దేశంలో యీ భూములు ఒక కోటి ఎకరాలు ఉన్నవని చెప్పారు. పంచడానికి వీలైన యీ భూములన్నీ మళ్లీ వచ్చేసంవత్సరం యీనెలసరిలోగా ఆలస్యం చేయకుండా పంచవలెనని కోరుతున్నాను. ఈ కార్యక్రమం రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుకు అప్పజెప్పితే జరగదని నాకు అనుమానం వున్నది. అందుచేత ప్రత్యేకంగా ఒక డిపార్టుమెంటును ఏర్పరచి ఒక ఆఫీసర్నను ఏ R. D. O. గా ఉన్నవారినో వేసి దానికి అడ్వైజరీ కమిటీనికూడ వేయాలి. మంత్రిగారు చెప్పినట్లు ఒక్కొక్కరికి రెండెకరాలో రెండున్నర ఎకరాలో యిచ్చి పట్టాలు యివ్వడం, హెచ్చుగా అటువంటి భూములను ఎవరైనా తమస్వాధీనములో పెట్టుకొని ఉంటే వాటిని తీసుకొని ఆ ప్రకారం పంచుటకు కార్యక్రమం ప్రారంభించితే ఆరుమాసాలలోనో, సంవత్సరంలోనో యీ పని పూర్తిచేయవచ్చును. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు భూసంస్కరణలు తీసుకువచ్చి, ఇతర కార్యక్రమములు అమలు జరిపి, పేదలకు భూమి పంచటానికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నవి. ఆ విషయాన్ని ఎవరూ కాదనటానికి అవకాశము లేదు. కమ్యూనిస్టు సోదరుడు నాగిరెడ్డిగారు పొలిటికల్ సఫరర్స్ గురించి చాలా హేళనగా మాట్లాడుతూ, వారి మెడలో ఏవో వేయండి అన్నారు. మన దేశ స్వాతంత్ర్యంకొరకు ఎన్నో కష్టాలుపడి, త్యాగాలుచేసిన యోధులను గురించి వారు అంత హేళనగా మాట్లాడటం ఉచితంకాదు, నాగిరెడ్డిగారికి భారత స్వతంత్ర సమరం విషయం బాగా తెలియక పోవచ్చు. వారికి ఆ విషయం తెలిసినట్లయితే స్వాతంత్ర యోధుల పట్ల ఆ విధంగా ప్రవర్తించి మాట్లాడి ఉండరని నేను అనుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి (మాచెర్ల):— స్వాతంత్ర సమరం విషయం నాకు తెలుసు. నన్ను మునసబు ఉద్యోగం నుండి సస్పెండ్ చేశారు.

*శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు : పొలిటికల్ సఫరర్స్ గురించి, రాజకీయ యోధులను గురించి వారు అంత అవహేళనగా మాట్లాడటము, మనదేశం యొక్క గౌరవాన్ని భంగ పరిచినట్లు అవుతుంది. మనం ఇచ్చే ఐదు, పది ఎకరాలకు ఆశించి వారు ఆ నాడు స్వాతంత్ర్య సమరంలో పాల్గొనలేదు: మనం ఇచ్చే కొద్ది భూమి కొరకు వారంతటి త్యాగాలు చేయలేదు. వారంతటి త్యాగము చెయకపోతే, ఈ నాడు మనము యీ సభలో కూర్చొని ఇంత స్వేచ్ఛగా మాట్లాడి ఉండేవారమా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. వారు మహోత్తరమైన త్యాగాలు చేశారు. మనం కేవలం ఐదు ఎకరాలు ఇచ్చినంతమాత్రాన వారి త్యాగాలకు తగిన ఫలితం లభించిందని కాదు. అంతటి వీరులకు కేవలం పుష్పాంజలి మాదిరిగా మన ప్రభుత్వము యీ మాత్రము భూమి ఇవ్వటము న్యాయము, ధర్మము. కాబట్టి ఆ స్వాతంత్ర సమర యోధులను గురించి, పొలిటికల్ సఫరర్స్ గురించి హేళనగా మాట్లాడటం మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వము అనుకొన్న సమయం నాటికి- ఒక సంవత్సరంలో వల- యీ బంజరు భూముల పంపకం కార్యక్రమాన్ని పూర్తి చేయాలంటే, ఉద్యోగస్థులుకూడ సంపూర్ణంగా సహకరించాలి. ప్రభుత్వ ఉద్దేశము ఎంతటి మహోత్తరమైనది అయినా, కార్యాచరణలో, దురదృష్టవశాత్తు ఉద్యోగస్తులు ప్రభుత్వ ఉద్దేశాన్ని సక్రమంగా అర్థం చేసుకోలేక పోతున్నారేమో, లేదా, ఎన్నో పనులు చేయవలసి ఉన్న ఉద్యోగస్థులకు యీ కార్యక్రమం (బంజరు భూముల పంపకం కార్యక్రమం) అప్పగించటంకూడ పొరపాటేమో, అందువల్ల ప్రతిజిల్లాకు ఒక స్పెషల్ ఆఫీసరును ఎపాయింట్ చేసి, వారికి సలహా ఇచ్చుటకు ఒక సలహా సంఘాన్ని నియమించి, ఏ జిల్లాలోని కార్యక్రమం ఆ జిల్లాలో అమలు జరిపే ఏర్పాట్లు చేస్తే, ప్రభుత్వం అనుకొన్న సమయానికి యీ బంజరుభూముల పంపకం కార్యక్రమాన్ని పూర్తి చేయవచ్చును.

*శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:- పొలిటికల్ సఫరర్స్ కొరకు ఏర్పాటు చేసిన కమిటీవారు తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు పొలిటికల్ సఫరర్స్ పేర్లు వ్రాయటం వల్ల, నిజంగా జైలుకు వెళ్లి వచ్చిన వారు ఏడుస్తున్నారు, మళ్లీ అటువంటి కమిటీనే వేయమంటారా ?

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు :- అట్లాంటి విషయాలలో ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించవచ్చును. రెండు మూడు ఎకరాలు బంజరుభూమి సాగు చేసుకొంటున్న పేదవాళ్లు ఎవరైనా ఉంటే, వారికి ఆ భూమిపై పట్టా ఇవ్వటానికి ఎవరికీ అభ్యంతరం ఉండదు, పెద్ద భూస్వాముల చేతుల్లో బంజరు భూమి ఉన్నట్లయితే, పెనాల్టీలు వసూలు చేసే పద్ధతి లేకుండా, వారినుండి భూమి

స్వాధీనం చేసుకొని ఇతరులకు భూమిలేనివారికి పంచటానికి ప్రయత్నం చేయవలెను. ప్రభుత్వం ఒక సంవత్సరములో యీ బంజరుభూమినంతా భూమిలేనివారికి పంచటానికి నిర్ణయం తీసుకొన్నది. కాబట్టి వెంటనే యీ తీర్మానాన్ని ఉపసంహరించుకోవలసిందిగా తీర్మానం ప్రవేశపెట్టిన వారిని కోరుతున్నాను. బంజరు భూముల పంపకం కార్యక్రమాన్ని వెంటనే పూర్తిచేటానికి నిర్ణయం తీసుకున్న ప్రభుత్వానికి నా అభినందనలు తెలియజేస్తూ వెంటనే యీ తీర్మానాన్ని విత్ డ్రా చేసుకోవలసిందిగా కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వి. కూర్మయ్య (గుడివాడ-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, ఈ తీర్మానమును ఇదివరలో మనము కర్నూలులో ఉన్నప్పుడు కమ్యూనిస్టుపార్టీవారు తీసుకువచ్చారు. ఆ తీర్మానమును యాక్సెప్ట్ చేశారు. ఈ రోజున మళ్లీ యీ తీర్మానం ఎందుకు తీసుకురావాలి? తీసుకురావటం మంచిదా? కాదా? తీర్మానము తీసుకువచ్చిన తర్వాత దానిని విత్ డ్రా చేసుకోమనటం మంచిదా?— అన్న విషయాలు మనం జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి. నా ముందు మాట్లాడిన లక్ష్మణదాసుగారు యీ తీర్మానాన్ని విత్ డ్రా చేసుకోమన్నారు. బంజరు భూములను ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకొన్న పాలసీ ప్రకారంగా పంచిపెట్టి ఉన్నట్లయితే, యీ రోజున యీ తీర్మానాన్ని ఇక్కడ ప్రవేశ పెట్టటానికి అవకాశం ఉండేది కాదు. ప్రభుత్వం ఇంతవరకు బంజరు భూములను పంచిపెట్టలేదు కాబట్టే, యీ తీర్మానము మళ్లీ మళ్లీ వస్తున్నది. ఈ తీర్మానము ఇంకా ఎంతకాలము వస్తుందో చెప్పలేకుండా ఉన్నాము. బంజరుభూముల పంపకం విషయములో **1947** లో మద్రాసు ప్రభుత్వము ఒక డెసిషన్ తీసుకొంది. ఆ విధంగా ప్రభుత్వం డెసిషన్ తీసుకొని ఇప్పటికి **13** సంవత్సరాలు అయినది. ఇంతవరకు ఎన్ని భూములు పేద ప్రజలకు ఇవ్వబడినవి? అన్నది మనం చూసుకొంటే ఇంతవరకూ ఏమీ ఇవ్వలేదని చెప్పవచ్చును. బంజరు భూముల పంపకం గురించి ఇక్కడ ప్రశ్నలు వేస్తూంటే ప్రభుత్వం కొన్ని లెక్కలు చెబుతుంది. "మేము ఇన్ని వేల ఎకరాలు ఇక్కడ ఇచ్చాము: ఇన్ని వేల ఎకరాలు అక్కడ ఇచ్చాము" అని చెబుతూ ఉంటారు. కాని అవన్నీ పాత లెక్కలు. జస్టిస్ పార్టీ ప్రభుత్వం ఉండగా, డిప్రెస్డ్ క్లాసెస్‌కు ఈ బంజరు భూములను రిజర్వు చేసి అన్ని జిల్లాలలో ఉంచారు. అప్పుడప్పుడు ఆ భూములను ఇస్తూవచ్చారు. ఆ భూములను లెక్కలోకి తీసుకొని చెప్పటం జరుగుతున్నది. ఎప్పుడో **20** సంవత్సరాల నుండి ఉన్న లెక్కలను తీసుకొని. యీ రోజున "ఇన్ని వేల ఎకరాలు ఈ జిల్లాలో ఇచ్చామని చెప్పి," చెప్పుకోవటం ప్రభుత్వానికి పరిపాటి అయిపోయింది. తెలంగాణాలో రామకృష్ణారావుగారి ప్రభుత్వములో చాల వరకు బంజరుభూములు పేద ప్రజలకు పంచిపెట్టారు. శ్రీ వెంకటరావుగారు రెవిన్యూ మంత్రిగా ఉన్న

తర్వాత, తిరిగి ఆ భూములు లాక్కోవటానికి అనేకమైన జి. ఒలు చేసి. వారికి ఆ భూములు దక్కకుండా చేశారు. నేను ఒకటి ప్రభుత్వాన్ని సూటిగా తమద్వారా అడిగి దలచుకొన్నాను. బంజరు భూముల సంతకం సమస్య పార్టీ సమస్య కాదు గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లుగా, కమ్యూనిస్టు పార్టీలో పేదవారు ఉన్నారు, కాంగ్రెస్ పార్టీలో పేదవారుఉన్నారు. స్వతంత్రపార్టీలో ఉన్నారు ఇది పార్టీప్రశ్న కాదు. దేశంలో ఉన్న బంజరుభూమిని బీదవారికి పంచిపెట్టాలి అని ఒక నిర్ణయం తీసుకొన్న తర్వాత, ఆ నిర్ణయాన్ని అమలు జరపటం ప్రభుత్వము యొక్క కర్తవ్యము. ఇందుకు ఎవరో కరణాలు. రెవిన్యూ ఇన్స్పెక్టర్స్. తహశీల్దార్లు అడ్డు పడుతున్నారని పున్నయ్యగారు చెప్పారు. అది నిజమైనప్పటికీ, గవర్నమెంట్ యొక్క నిర్ణయాలను అమలు జరపకుండా, క్రింది ఉద్యోగస్థులు అడ్డు పడుతూంటే,— ఆ అవమానం ప్రభుత్వానికిగాని కరణానికి కాదు. రెవిన్యూ ఇన్స్పెక్టర్కు కాదు. నిజానికి— ప్రభుత్వము తనయొక్క నిర్ణయాలను సరిగా అమలు జరపటానికి ప్రయత్నించటంలేదనేది నా స్వంత అభిప్రాయము. "ఏదో గాంధీగారు చెప్పారు. జస్టిస్ పార్టీటైమ్‌లో ప్రభుత్వంవారు ఒక పాలసీ అవలంబించారు. ఆ పాలసీని మనంకూడ అనుసరించాలి" అనే ఉద్దేశంతో చేసినటువంటి జి. ఒ లే గాని. "నిజంగా బీదవారికి భూములిద్దాం; వారి ఆర్థిక దుస్థితి బాగు చేద్దాము:" అనే ఉద్దేశం మాత్రం ప్రభుత్వానికి లేదని గట్టిగా చెబుతున్నాను. ప్రభుత్వం ఒక జి. ఒ చేసినప్పుడు, ఒక చట్టాన్ని చేసినప్పుడు, ఆ జి. ఒ ను, ఆ చట్టాన్ని అమలు పర్చవలసిన బాధ్యత ఆ ప్రభుత్వముపైన ఉన్నది ఈ ప్రభుత్వము ఆ పని ఎందుకు చేయదు? అదికూడ మనం ప్రశ్నించ వలసినదే.

భూస్వాముల చేతులలో, వాళ్ల grip లో ఉన్న ప్రభుత్వం కాబట్టి భూస్వాములు ఆ భూమి యివ్వకూడదు. ఈ భూమి యివ్వకూడదు. ఈ భూమి యిచ్చినట్లయితే మాకు నష్టంవస్తుంది. లేకపోతే భూమి యిచ్చినట్లయితే పాలేరుతనం చేయరు. కూలి చేయరు అనే భావాలు కలిగినవారు మంత్రుల దగ్గరకు వచ్చి చెప్పినట్లయితే 20సంవత్సరాల నుంచి చేసుకుంటున్న భూములను కూడ రద్దుపరుస్తూ orders పంపిస్తున్నారు. అటువంటిఆర్డర్లను చూపించమంటే వందలకొలది orders ను చూపిస్తాను. అప్పుడుమంత్రి గారు ఏమి చేస్తారు? తెందులూరులో 11 సంవత్సరముల నుంచి వాళ్ళు భూములను చేసుకుంటున్నారు. నాకుస్వయంగా తెలుసును. క్రిందటి సంవత్సరం వాళ్ళను evict చేయమని Deputy Collector గారు order యిస్తే ముగ్గురు మంత్రులు సంజీవయ్యగారు, రెవిన్యూ మంత్రిగారు. బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు దానిని విచారణ చేసి decide చేశారు. సంజీవరెడ్డి గారు దాని పైన మళ్లీ report తెప్పించారు సత్యనారాయణ రాజు గారు వచ్చిన తరువాత

వాటిని political sufferers కు యివ్వలేకపోతున్నారు అనుకుంటాను. ఇటువంటి విషయాలు చూస్తూ ఉంటే దుఃఖం వస్తుంది నిజంగా బీదవారికి యివ్వాలనే భావం ప్రభుత్వానికి లేదు ఉన్నట్లయితే ఈ భూములు ఎప్పుడో పంపకం జరిగి ఉండేవి. దీనికి 13 సంవత్సరాలు పట్టవలసిన అవసరం లేదు. మొన్న ను ఎవరో మాట్లాడుతూ గుంటూరు జిల్లాలో 14 వేల ఎకరాలు ప్రభుత్వ పోరంబోకు భూములు భూస్వాముల ఆక్రమణలో ఉన్నవని చెప్పారు. అది ఎందుకు యింతవరకు యివ్వలేదు. నిజంగా political sufferers కు అయినా యిస్తున్నారా అంటే అదీ చేయడం లేదు జైలులోకి వెళ్ళని వారికి భూములు యిచ్చారు. వారికి రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీ certificate యిస్తుంది. నిజమైన రాజకీయ బాధితులకు, హీరోలకు భూమి రాలేదని నేను గట్టిగా చెప్తున్నాను. మంత్రుల చుట్టూ, కలెక్టరు చుట్టూ, ఆఫీసుల చుట్టూ తిరిగి లంచాలు యిచ్చి రాజకీయ ఖైదీలు భూములు పుచ్చుకోవడం అవమానం. అంతకంటె అవమానకరమైనది యింకొకటి లేదని కూడ నేను చెప్తున్నాను. ఎప్పుడో 10 సంవత్సరాల క్రితం political sufferers కు భూమి యిచ్చిన మాట నిజమే. ఇక్కడ ఉన్న M.L.A. లు చాలా మంది మంత్రుల దగ్గరకు వెళ్ళి హరిజనులు చేసుకునే భూములకు orders వేయించుకున్నారు ఆ వివరాలన్నీ మంత్రిగారు అడిగితే నేను యిస్తాను. Depressed classes కు ప్రెసిడెంటుగా ఉన్నాను. కాబట్టి నా దగ్గర ఆ వివరాలన్నీ ఉన్నాయి. ప్రభుత్వము బంజరు భూములను పంచి పెట్టదు, పంచిపెట్టబోదు అని తమ ద్వారా సభకు తెలియజేస్తున్నాను. అది నా యొక్క నిశ్చలమైన నమ్మకం, లేకపోతే 13 సంవత్సరాలు పట్టదు. కళా వెంకటరావు పంచి పెడతాడు అని అనుకుంటే పొరబాటు. ఆయన హరిజనులకు, భూమి లేని వారికి ప్రబల విరోధి అని ఆ రోజునే చెప్పాను ఇదంతా నీ తాత సొమ్మా మాల మాదిగల వాళ్ళ తాతల సొమ్మా అని ఈ అసెంబ్లీలోనే అడిగారు. ప్రభుత్వంలో సంజీవయ్య గారు ఉన్నా, సత్యనారాయణరాజు గారు ఉన్నా, లేక పి. రంగారెడ్డి గారు ఉన్నా భూమి మాత్రం పంచి పెట్టబడదు. నాకు ముగ్గురు మంత్రుల మీద నమ్మకం ఉన్నది. సంజీవయ్య గారు హరిజనుడు అయినా మంత్రివర్గాన్ని కాదని ఏమీ చేయలేడు. సత్యనారాయణరాజు గారు, పిడతల రంగారెడ్డి గారు, Backward classes కు చెందిన కొండా లక్ష్మణ్ గారు ముగ్గురు కలుసుకుని భూములను పంచిపెట్టాలని తక్షణమే నిర్ణయం తీసుకున్నట్లయితే యిది అమలు జరుగుతుంది లేకపోతే జరుగదు. ఇంతవరకు జరుగ లేదు అంటే ఈ ముగ్గురు నిర్ణయం తీసుకోలేదనే అనుకుంటాను. రంగారెడ్డి గారి విషయంలో నాకు నమ్మకం లేదు. నేను స్పష్టంగా చెప్తున్నాను, ఆయన

మొన్ననే చెప్పారు. భూసంస్కరణలు, సీలింగు తీసుకు వచ్చేది భూములను పంచి పెట్టేందుకు కాదు అని న్యాయంగా దాచి పెట్టుకోకుండా చెప్పారు. భూస్వాముల హక్కులను రక్షించడానికి ఈ చట్టాన్ని తీసుకువస్తున్నాం గాని మిగిలిన భూములను బీదలకు పంచిపెట్టడానికి కాదు అని సత్యం చెప్పినందుకు ఆయనకు నేను వందనములు చేస్తున్నాను. కళా వెంకటరావు మాదిరిగా తిమ్మిని బమ్మిని, బమ్మిని తిమ్మిని చేయలేదు. నిజంగా భూస్వాముల యొక్క హక్కులను రక్షించడానికే సీలింగ్ చట్టం తీసుకు వచ్చారు. మాబోటి వాళ్ళు అందులో పాల్గొన్నా ఒకటే పాల్గొనక పోయినా ఒకటే. అందుచేతనే మేము, హరిజనులము ఈ సీలింగ్ చట్టంలో పాల్గొనవద్దు అనుకున్నాము. పాల్గొంటే ప్రయోజనం ఏమిటి? గవర్నమెంటుకు ధైర్యం ఉండి బీదవాడిని బాగు చేయాలి అని అనుకుంటే 36 లక్షల ఎకరాలను వెంటనే పంచి పెట్టండి. భూసంస్కరణలతో మాకు పని లేదు, మా జాతికి పని లేదు. Justice party ప్రభుత్వం ఉండగా, బ్రిటిష్ వాళ్ళ ప్రభుత్వం ఉండగా భూముల విషయంలో హరిజనులకు preference యిస్తాము అన్నారు. ఇది కాంగ్రెసు పార్టీ ప్రభుత్వం అయి ఉండి, త్యాగంతో కూడిన ప్రభుత్వం heroes తో కూడిన ప్రభుత్వం దేశానికి స్వతంత్రం తెచ్చామని లక్ష్మణదాసు గారు చెపుతున్న ప్రభుత్వం యిదివరకు ఉన్నటువంటి G.O. ల ప్రకారం హరిజనులకు preference యివ్వడంలేదు. Landless labour అని కమ్యూనిస్టులు కూడ మోసమే చేస్తున్నారు. ఈ తీర్మానంలో peasants అని అన్నారు. Peasants అనే పేరుతో భూస్వామికే యింకా కొంచెం యిప్పించాలని అనుకుంటున్నారేమో ఆపేద్దతి మాకు అర్థం కాలేదు. Landless labour కు భూమి లేదు, పట్టాలేదు, ఏమి లేదు. హరిజనుడు కూడ భూమి లేని వాడే Landless labour అంటే బ్రాహ్మణుడు కూడ లాండ్ లెస్ లేబరే. కోమటి కూడ భూమిలేని కార్మికుడే. వానికి వర్తకం ఉన్నది Landless labour అంటే agricultural landless labour అని స్పష్టంగా చెప్పాలి. కుమ్మరి వాడికి, మగ్గం నేసే వాడికి వృత్తి ఉన్న వాడికి భూమి ఎందుకు? Landless labour అంటే agricultural labour. భూమి మీద ఆధారపడి, భూమిని దున్ని రైతులకు అప్పజెప్పి దేశానికి తిండి పెట్టేటటువంటి agricultural landless labour అని ఉన్నట్లయితే చాలా బాగుండేది. Landless labour అనే పేరుతో ఎవరెవరో వచ్చి దేశం అంతా ఎవరి యొక్క కష్టంమీద ఆధారపడి ఉన్నదో, ఏ హరిజనుని యొక్క కష్టం మీద ఆధారపడి ఉన్నదో, నిజంగా ఎవరిచేత దేశమంతా ఉద్ధరింప బడుతుందో అటువంటి వారికి రాకుండా చేసే అగ్రజాతుల వారు అనేక

మంది ఉన్నారు. వారు యిటువంటి చట్టాలు, గవర్నమెంటు ద్వారా చేయిస్తున్నారు. Landless labour అన్నప్పుడు వ్యవసాయం మీద ఆధారపడి వ్యవసాయ వృద్ధి చేసే landless labour కు, హరిజనులకు preference యిచ్చి వెంటనే పంపకం చేయాలని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తూ యింతటితో శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ బి. ధర్మబిక్షం (నకిరేకల్): అధ్యక్షా, బంచరాయి సమస్యమీద ప్రవేశ పెట్టబడిన తీర్మానం యొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి యివ్వాళ పాల్గొన్న శాసన సభ్యులు చాల వివరంగా చెప్పారు. ఇదివరకు Hyderabad Assembly లో బంచరాయి సమస్య చర్చకు వచ్చినప్పుడు "ఇది పశువులకు కావాలి, దానికి కావాలి దీనికి కావాలి" అని చెపుతూ ఉండే వారు. ఇప్పుడు ఆ వాదన పూర్తిగా లేకుండా పోయి పంచాలనే సమస్య వచ్చింది. మన proceedings లో మంత్రుల వాగ్దానాలు వారిచేతలు చూస్తే నిజంగా వారు మంత్రివర్గంలో ఉండాలా, వద్దా, ప్రజలకు జవాబు చెప్పేస్థితిలో వారు ఉన్నారా, లేరా అని అనిపిస్తుంది. పంచాయితీ కమిటీ ఎన్నికలు వచ్చినా, జనరల్ ఎన్నికలు వచ్చినా బంచరాయి భూములు పంచుతున్నాం; అన్ని లెక్కలు వేశారు. ఇన్ని లక్షల ఎకరాలు కబ్జాలో ఉన్నాయి. యిన్ని పంచుతున్నాం" అని యిదివరకు రంగారెడ్డిగారు ఒక move తీసుకున్నారు. పంచుతాం, పంచుతాం అని ఒక circular వేశారు. అది అయినతరువాత లావుని కమిటీలు అని తెలంగాణా ప్రాంతంలో వేశారు భూములు పంచడానికి. కాంగ్రెసు పార్టీకి చెందినవాళ్ళకు తప్ప మిగతా వాళ్ళకు పంచే అర్హత లేదు అని గ్రామ గ్రామాన కాంగ్రెసు కార్యకర్తలను సమీకరించి పంచడం మొదలుపెట్టారు. కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు వాళ్ళ రాజకీయపార్టీ ప్రయోజనంకొరకు పంచినా బీదలకు భూమి దొరుకుతుంది గదా అని సంతోషపడ్డాము. కాని వాళ్ళు కాగితాలమీద వేసుకోవడం తప్ప నిజంగా పంచినది ఏమీలేదు. ఆ records అట్లాగే ఉన్నాయి. ఆ సమస్య యింత వరకు అపరిష్కృతంగానే ఉన్నది. దానినిగురించి ఆలోచించడంలేదు, ఇప్పుడు క్రొత్తగా రాజకీయ బాధితుల సమస్య వచ్చినది. బంచరాయి సమస్య రాజకీయ బాధితుల సమస్యగా మారిపోతున్నదని చెప్పుటకు విచారంగా ఉన్నది. బంచరాయి భూములు landless agricultural labour కు, పేదజనానికి పంచాలనే విషయం వచ్చినప్పుడు రాజకీయాలలో వీరోచిత పోరాటాలలో పోరాడినవారు, జీవితం అంతా అర్పించి త్యాగాలు చేసినవారు ఈ భూములకు అర్హత కలిగి వుంటారనే పేరుతో వారికి యివ్వడం జరుగుతోంది. నిజంగా మంచి చరిత్ర కలిగిన వారు అయితే వారి చరిత్ర పుస్తకాలలో అచ్చువేసి పంచడమో, లేక

వారి బొమ్మలు బజారులలో నిలబెట్టడమో చేస్తే బాగుంటుంది. పేదలకు పంచ వలసిన బంచరాయి భూములను వారికి పంచాలని, కబ్జాలు ఉన్న వారిని ఎట్లా తొలగించాలెని, ఈ కార్యకర్తలకు, జనానికి ఎట్లా తగాదాలు తీసుకురావాలనే ఆలోచనలకు దిగడం జరుగుతున్నది. ఇది చాల తీవ్రమైన సమస్య. రాజకీయ బాధితుల సమస్యకు బంచరాయి సమస్యకు ముడిపెట్టడం, దానిని అదేవిధంగా పరిష్కారానికి పూనుకొనడం చాల విచారకరం. ప్రభుత్వం దీనిని ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఉన్నది. రాజకీయ బాధితులకు పంచే విధానం కూడ చాల ఆక్షేపణీయంగా ఉన్నది. రాజకీయబాధితులు ఎవరు? కాంగ్రెసుపార్టీవారు. తెలంగాణాలో కాంగ్రెసుపార్టీ అనేది ఏమిటి? ఎన్నికలముందు జండాలను పట్టుకుని నిలబడగల పార్టీ. ఆనాడు త్యాగాలు చేసినవాటిలో అన్నిపార్టీలూ వున్నవి. ఆ విషయం అందరికీ తెలుసు. కాని, రాష్ట్రకాంగ్రెసు అధ్యక్షులు, జిల్లా కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు, మండలి కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు సూచించినవారికి మాత్రమే యీ భూములు దొరుకుతున్నవి. అనేక త్యాగాలుచేసి, జైళ్ళకు అనేకసార్లు వెళ్ళిన యితర పార్టీలవారికి మాత్రం దొరకడంలేదు. కాంగ్రెసు పార్టీ certify చేస్తేనేగాని యివ్వరు. నేను కొన్నిచోట్ల యింకొక విషయమును కూడా గమనించాను. 'నువ్వు కమ్యూనిస్టు పార్టీలోకి పోననిచెబితే నీపేరు recommend చేస్తాం' అంటున్నారు. ఏమిటి దీని అర్థం? బంజరు భూముల సమస్యను, రాజకీయ బాధితులకు ముడిపెట్టడం సమంజసంకాదు. శాసనసభలోకి వచ్చినప్పుడు క్యాబినెట్‌లో స్థానాలకొరకు పోట్లాడినట్లుగా క్రిందిలెవెల్‌లో ఏదో ఒకటి ఆహారంగా వుండాలని యిటువంటివన్నీ కల్పిస్తున్నారు. దీనిని గమనించవలసిందిగా ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ సమయములో నా నియోజకవర్గమునకు సంబంధించి రెండు విషయాలు చెబుతాను. నల్లగొండ జిల్లాలో కొన్ని లక్షల ఎకరాల బంచరాయి ఖబ్జాలో వున్నది. యింతవరకు ప్రభుత్వం దానిని పట్టాకు యివ్వడానికి పూను కొనలేదు. ఆ విషయం మంత్రిగారు కూడా ప్రశ్నావళి సందర్భంలో అనేకసార్లు చెప్పారు. కొన్ని వేలమంది కలెక్టరువద్దకువచ్చి మెమొరాండములు, వ్రాత పూర్వకమైన దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నారు. మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో యీనాడు 40 లక్షల ఎకరాలు యీ విధమైనభూమి వున్నదని అంటున్నారు. కాని ఆ అంకెలో నాకు నమ్మకంలేదు. అంతకంటె ఎక్కువభూమే వుంటుందని నేను అనుకుంటున్నాను. ఈ విషయం ప్రభుత్వం వేస్తున్న పెనాల్టీలయొక్క లెక్కలనుబట్టే తెలుస్తుంది. ఈనాడు గ్రామాలలో అనేకమంది భూస్వాములు వందల వేల ఎకరాలు, తమ భూములప్రక్క నేవున్న బంచరాయి భూములను

తమ పశువులను మేపుకొనడానికి అట్టిపెట్టుకున్నారు. అధికార్లు వచ్చినప్పుడు అది సర్కారు భూములుగాను, వారు లేనప్పుడు తమ స్వంతభూములుగాను వారు వుపయోగించుకుంటున్నారు. అటువంటివి లక్షల ఎకరాలు తెలంగాణాలో కూడ నున్నవి. నేను అందుకు అనేక వుదాహరణలను యివ్వగలను. పెద్దదేవుల పల్లి, చలసాపేట, తిపురాం, తుంగపాడు మొదలైన గ్రామాలలో ఇటువంటి భూములున్నవి. యస్. యన్. రెడ్డిగారు, హైదరాబాదు సిటీ మాజీ కమీషనర్, ఊరు అది. అక్కడ ఆయన 200 ఎకరాల బంచరాయి భూమిని తన స్వంత పశువులు మేపుకొనడానికి వుపయోగించుకొంటున్నారు. కొంతమంది రైతులు ధైర్యంగా కొంత మిని అక్కడ దున్నుకుంటుంటే, మరల రాజకీయబాధితుల సమస్య తయారైంది. రాజకీయ బాధితులు ఎవరు? ఆ విషయం నేను యిదివరకు చెప్పాను. షావుకార్లు అయినవారు, బట్టలవర్తకులు అక్కడ రాజకీయబాధితులుగా భూములను సంపాదించుకుంటున్నారు. రంగారెడ్డిగారికికూడా వారెవరో తెలుసు. స్థానిక కాంగ్రెసు నాయకుల సర్టిఫికేట్లు దొరికితే భూములు దొరకుతున్నవి. అట్లనే ఆసగల్లులోని మండలికాంగ్రెసు అధ్యక్షులు తమ చేతిలో 30 ఎకరాలు పశువులను మేపుకొనడానికి పెట్టుకున్నారు. అలాగే చినకాపేటలో తిమ్మారెడ్డిగారనే ఆయన 30 ఎకరాలు అట్టిపెట్టుకున్నారు. ఆలేరులో 40 ఎకరాలు ఆ విధంగావుంది. ఈ విధంగావున్న భూములగురించి నేను ఒక పెద్ద లిస్టు యివ్వగలను.

నా నియోజకవర్గంలోని చాలుగొరం అనే ఊరిలో ఒక పెద్ద చెరువువుంది. దానిక్రింద 800 ఎకరాల తరిభూమివుంది. ఆ భూమిని అక్కడి భూమిలేని హరిజనులు, రజకులు, గొల్లు, మాదిగవారు సాగుచేసుకుంటున్నారు. ఇప్పుడు ఆయా కులాలవారిమధ్య విభేదాలు కల్పించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఆ విధంగా ఎన్నికలకొరకు వారిని తమ చేతులలోకి తీసుకొనడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఈ విధంగా, యిందాక మన వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లు రావణాసురుని కొష్టంవలె యీ సమస్య తయారుజేసి యిప్పుడు భూమి పంచిపెడతాం అంటున్నారు. అందులో నాకు ఏమాత్రం నమ్మకం లేదు. ఈ విధంగా అసలు సమస్యనుండి దాటవేసే వైఖరి మంచిదికాదని మనవిజేస్తున్నాను.

*శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ (నాగర్ కర్నూల్—రిజర్వుడు):—అధ్యక్షా, మొదట నేను గౌరవనీయులైన మంత్రిగారి దృష్టికి percentage విషయం తీసుకురాదలచుకున్నాను. పేదప్రజలకు బంజరుభూములు యివ్వవలయు ననే సమస్య తెలంగాణాలో గత పది సంవత్సరాలనుండీ వున్నది. 1954 వ సంవత్స

రములో, బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారి ప్రభుత్వములో నెం. 14 జి.ఓ. ఒకటి జారీ చేయబడినది. అందులో స్పష్టంగా ఒక విషయం వ్రాయబడి వుంది. గవర్నమెంటు భూములలో హరిజనులుగాని లేక భూమిలేని యితర రైతు లెవరైనా దున్నుకుంటుంటే, పశువుల మేతకొరకు వారు వదివంతులు వుంచవలయుననే నియమం వుంది. కాని ఆ నియమాన్ని పాటించకుండా ఈనాడు దానికి విరుద్ధంగా కొన్ని అర్డర్సు జారీచేయబడినవని తెలుస్తున్నది. అది నిజమే అయితే నేను రెవిన్యూ మంత్రిగారిని.........

ఉప ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ కె. వి. రంగారెడ్డి) :– నిజంకాదు,

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :– గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు అది నిజం కాదు అంటున్నారు, అందుకు వారిని నేను అభినందించవలసి వుంటుంది.

ఈ సందర్భంలో యింకొక విషయంకూడా మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకు రావలసిన అవసరమున్నది.చాలా తక్కువ ప్రభుత్వ భూమి కొన్ని గ్రామాలలో వుంది. అటువంటి చోట్లకూడ యిన్నివంతులు ప్రత్యేకించడం సరికాదేమో ఆలోచించవలసిందిగా రెవిన్యూ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

తెలంగాణాలో చాలాచోట్ల లావారసు భూములున్నవి. వాటి గురించి యింతవరకు ప్రభుత్వం ఒక పద్ధతిలో ఏ ఒక్క G.O. కూడా జారీ చేయలేదు. ఈ లావారసు భూములుకూడా పంచడానికి అవకాశముంది. అయితే లావుని విధానం వీటికి వర్తింపజేయనంతకాలం వీటిని రైతులకు యివ్వడానికి వీలులేదు. కనుక ఆ విధానమును దీనికి వర్తింపజేయవలసిందిగా రెవిన్యూ మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఈ మధ్యన ఒక విషయం తెలంగాణాలో హడావిడికి కారణభూతమైనది. ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఫ్రాగ్మెంటేషన్ అండ్ కన్సాలిడేషన్ ఆఫ్ హోల్డింగ్స్ చట్టము అమలులో వున్నది. దాని ననుసరించి కొంతమంది భూములుగలవారు హరిజనులు దున్నుకొనే సైరాను భూములు తమ భూముల మధ్యన ఉన్నాయని, అవి తమకు పట్టామీద ఇచ్చినట్లయితే పనికిరాని భూములు ప్రభుత్వానికి వదులుతామని చెబుతున్నారు. ఈ విధంగా బీదలు దున్నుకొనే భూములు తమ పనికిరాని భూములకు మావిజాగా ఇవ్వమని కారువాయిలు వస్తున్నాయి. ఈ విషయానికి సంబంధించి నా దగ్గర రికార్డుకూడా వున్నది. మంత్రిగారి దృష్టికి ఇదివరకే తెచ్చాము. దీని వలన బీదలకు చాల అన్యాయం జరుగుతోంది. భూస్వాములకు ప్రభుత్వం తమ భూములను మావిజాగా ఇవ్వదలచుకుంటే ఏ బీదరైతుగాని, హరిజనుడుగాని

దున్నని భూములను ఇస్తే ఎవరికీ ఆక్షేపణ ఉండదు. **10, 12,** సంవత్సరముల నుంచి బీదలు సాగు చేసుకుంటున్న భూములనుండి వారిని తొలగించి పట్టాలకు ఇవ్వడం న్యాయంకాదు. మంత్రిగారు యీ విషయమును సానుభూతితో ఆలోచించాలని మనవిచేస్తూ నేనింతటితో ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎన్. పెద్దన్న (ఖమ్మం-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, బంజరుభూముల పంపకం సమస్య ఉన్నది. అయితే, బంజరుభూములను పేదలకు పంచుతారా, లేక భూస్వాములకు పంచుతారాయనేది అర్థంకాకుండావున్నది. ఖమ్మం జిల్లాలో గోగారం అనేగ్రామం ఉన్నది. అచ్చట, దాదాపు **22** మంది హరిజనులు బంచరాయి భూమిని సుమారు **10** సంవత్సరములనుంచి సాగుచేసుకుంటున్నారు. వారు శిస్తులు చెల్లించి రశీదులు తీసుకుంటున్నారు. ఆ రశీదులు ప్రభుత్వంనుంచి ఇవ్వబడవు. పట్వారీలు చిత్తుకాగితాలమీద వ్రాసి ఇస్తారన్నమాట. ఆ సొమ్ము ప్రభుత్వ ట్రెజరీకిపోదు. వారి స్వంత ట్రెజరీలోనే ఉంటుంది. చాల కాలంనుంచి యీ విధంగానే జరుగుతున్నది. ఈ **22** మంది హరిజనులను బంచరాయి భూములనుంచి వెళ్ళగొట్టగా మేము మంత్రిగారిదగ్గరకు రిప్రజెంటేషను వచ్చినాము. మంత్రిగారు బేదఖలు చేయకుండావుంటే, ఇక బేదఖలు చేయవద్దు అని వ్రాశారు. అక్కడ ఒక తహశీల్దారు గొప్ప మహానుభావుడు. వారు అచ్చంగా కాంగ్రెసు వాలంటీరు. ప్రభుత్వం పక్షమునన్న తహశీల్దారువలె ప్రవర్తించడు. ప్రతి పంచాయితీగ్రామానికికూడ జీపులో వెళ్ళి ఎవరెవరు బంచరాయిభూములు చేసుకుంటున్నారో చెప్పండి, వెంటనే పట్టాలు ఇస్తాము అని చెబుతూవుంటాడు. కాంగ్రెసుకు ఓట్లు ఇవ్వండి, మీకు పట్టాలు ఇస్తాము అని కబుర్లుచెప్పి వస్తూంటాడు. ఆ తహశీల్దారుగారు మంత్రిగారు వ్రాసినదానిపైన ఎప్పుడో బేదఖలు చేయడం అయిపోయింది అని వ్రాసారు. కాని, వారింకా ఆ భూమిని సాగుచేసుకుంటూనే ఉన్నారు. హరిజనులు, యిటువంటి విధానంవలన, చాల అవస్థలు పడుతున్నారు. పడుస్తున్నారు. ప్రభుత్వానికికూడ అటువంటి పడుపు తప్పకుండా కలుగుతుంది. బంచరాయి భూములను సాగుచేసుకుంటున్న హరిజనులను, పేదలను పడిపించాలన్నే ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి, మంత్రిగారికికూడ ఉన్నదేమో. సుద్దతిల్లి అనే గ్రామంలో **3/4** ఎకరముల భూమిని ఒక హరిజనుడు సాగుచేసుకుంటున్నాడు. కలెక్టరుగారు ఆ భూమిని ఆతనికి పట్టామీద ఇవ్వవలెనని వ్రాశారు. పట్టా ఇవ్వలేదుకాని, అతనిని భూమినుంచి వెళ్లగొట్టడానికి తయారయినది యీ ప్రభుత్వం. పాపటపల్లి అనే గ్రామంలో దాదాపు **15** మంది హరిజనులు కొంత భూమిని సాగుచేసుకుంటున్నారు, పట్టాలు ఇవ్వడానికి అభ్యంతరంలేదని కలక్టరుగారు వ్రాస్తే తహశీల్దారుగారు ఇవ్వడానికివీలులేదు 'అని వ్యతిరేకంగా వ్రాశారు. ఆ ప్రజలు

కమ్యూనిస్టులకు ఓటుచేశారనే యీర్ష్య వారికివున్నది. ఎక్కడచూచినా యీర్ష్య ఈ సమస్యను ఇంకా పొడిగించడానికే అవకాశం కలుగుతోంది. హరిజనులు బిందెలతోసహా కదువబెట్టుకొని హైదరాబాదువచ్చి మంత్రిగారికి రిప్రజెంటు చేసుకోవలసిన పరిస్థితివచ్చింది. బంచరాయి సమస్య లేనటువంటి గ్రామంలేదు. ఈ గవర్నమెంటు ఉండగా యీ సమస్య పరిష్కారం అవుతుందా, లేక ఇది తోకలా ఇలా వుండవలసిందేనా ? అసలు యీ సమస్యకు తెంపు తేటా ఉన్నదా ? శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లుగా కమిటీనివేసిగాని, మరేవిధంగాగాని యీ సమస్యను పరిష్కారం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఖచ్చితంగా పూనుకోవాలి. శ్రీ సంజీవయ్యగారు ముఖ్యమంత్రిగావుండగానే కాంగ్రెసువారైన షెడ్యూల్డు క్లాస్ ఎం. ఎల్. ఏస్ అంతా పట్టుపట్టి యీ సమస్యను పరిష్కారం చేయించాలి. ముఖ్యమంత్రిగారొక్కరూ యీపనిచేయాలన్నా అవతల పెద్దపెద్ద మంత్రులు, భూస్వాములు ఉన్నారు. అట్లాచేయడానికి వీలులేదని బెత్తాలు ఝుళిపించేవారున్నారు. హరిజన, వెనుకబడ్డతరగతుల, షెడ్యూల్డు తరగతులకు చెందిన కాంగ్రెసు శాసనసభ్యులు గట్టిగా నిలబడితేనే యీపని అవుతుంది. హరిజన కాంగ్రెసు శాసనసభ్యులు ఉన్నవైపుననే మొగ్గు చూపుతుందనిమాత్రం ప్రభుత్వం గుర్తుంచుకోవలసియున్నది. శ్రీ కూర్మయ్యగారు చెప్పినది అక్షరాలా వాస్తవం. ఏమీ సందేహంలేదు. ఈమంత్రేకాదు, ఎవరు రెవిన్యూ మంత్రిగా వచ్చినాకూడ నమ్మడానికి వీలులేదు. హరిజనులకు భూములు దక్కుతాయని కలలోకూడ అనుకోకూడదు. బంజరుభూముల సమస్యను పరిష్కారం చేయకపోతే హరిజనులు, పేదప్రజలు బ్రతకడం కష్టం. పైగా, ప్రభుత్వం వారిమీద పెనాల్టీలు వేస్తున్నది. ప్రభుత్వంవారు 5 వంతులు, పదివంతులు పెంచితే అక్కడ 90 వంతులు పెరిగిపోతున్నాయి. ఆ సొమ్ము డి. టి. ఓ. కు చేరదు. ఇతరులే కాజేయడం జరుగుతున్నది. ఒక అర ఎకరం భూమివుంటే అందులో పండిన ధాన్యాన్ని అమ్మి పెనాల్టీలు కట్టడం జరుగుతోంది. అది ప్రభుత్వానికి కూడ చేరదు. వారు పండించుకున్నది తినడానికి ఉండదు. పట్వారీలు, గిర్దావారు, తహశీల్దారులు తినడానికే చేరుతుంది. బంచరాయి సమస్యను పరిష్కారంచేసే వరకు అయినా పెనాలిటీలు వేయకుండా చూడాలి. ప్రస్తుతం సాగుచేసుకొనే వారికే బంచరాయిభూములు ఇవ్వాలని మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. స్వాతంత్ర్యపోరాట సందర్భంలో నాయకులువచ్చి వేదికలమీద ఉపన్యాసాలిచ్చేవారు. సోదరులారా, పేదలారా, మీకు భూములెందుకులేవో తెలుసునా ? ఇప్పుడు బ్రిటిషువారిచేతిలో భూమి అంతావున్నది. కనుక మీకు భూమిలేదు. ఆక్రమించుకున్న బ్రిటిషువారిని మన భరతభూమినుంచి వెళ్లగొట్టినట్లయితే భరతభూమి అంతా మనచేతిలోనేఉంటుంది. అధికారమంతా మనకే ఉంటుంది.

అప్పుడు భూములు ఇస్తాము. మీరుకూడ రైతులమాదిరిగనే భూములు సాగుచేసుకొని, తిని బ్రతకవచ్చు అని చెబుతుండేవారు. మరి ఇప్పుడు భూములు ఎవరి చేతిలోవున్నాయి ? పెద్దపెద్ద భూస్వాములచేతిలోవున్నాయి. వీరిచేతులనుంచి విడిపించేరోజుమాత్రం ఇంకారాలేదు. ఈ ప్రభుత్వం ఉన్నంతవరకు పెద్దభూస్వాముల చేతులలోను, ధనికులచేతులలోను ఉన్న భూములు పేదప్రజలకు దక్కవని నేననుకొంటున్నాను. ఏ గవర్నమెంటు వచ్చినా ఇంతే. బ్రిటిష్‌వారి సంకెళ్ళనుంచి భరతభూమి విడివడింది. ఆ భూములను భూస్వాములు గట్టిగా పట్టుకున్నారు. రేపోమాపో శెనెన్సీ బిల్లు రాబోతున్నది. ముస్లిమ్స్ ఆంధ్రప్రదేశ్ అంటే వారి భాషలో అంధేరా ప్రదేశ్ అని అనుకుంటూవుంటారు. ఈ గవర్నమెంటు అంధేరా గవర్నమెంటు అనిపించుకోకుండా ఆదర్శంగావుండి, ఆంధ్రప్రదేశ్ అనిపించుకోవాలని కోరుతున్నాను. బంజరుభూములసమస్యను తొందరగా పరిష్కారంచేసి హరిజనులకు, పేదవారికి భూములివ్వాలని కోరుతూ నేనింతటితో ముగిస్తున్నాను.

శెంపొరరీ ఛైర్మన్ (శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు): ఈ సభను రేపు ఉదయం ఎనిమిదిన్నర గంటలవరకు వాయిదావేయడమైనది. రేపు చర్చ కొనసాగుతుంది.

The House then adjourned.